

Congressional Record

PLENARY PROCEEDINGS OF THE 17th CONGRESS, SECOND REGULAR SESSION

House of Representatives

Vol. 1

Wednesday, August 30, 2017

No. 16

CALL TO ORDER

At 4:00 p.m., Deputy Speaker Raneó "Ronie" E. Abu called the session to order.

THE DEPUTY SPEAKER (Rep. Abu). The session is now called to order.

NATIONAL ANTHEM

THE DEPUTY SPEAKER (Rep. Abu). Everybody is requested to rise for the singing of the Philippine National Anthem.

Everybody rose to sing the Philippine National Anthem.

PRAYER

THE DEPUTY SPEAKER (Rep. Abu). Please remain standing for a minute of silent prayer and meditation.

Everybody remained standing for the silent prayer.

ROLL CALL

THE DEPUTY SPEAKER (Rep. Abu). Thank you.

The Secretary General is directed to call the roll of Members.

The Secretary General called the roll, and the result is as follows, per Journal No. 16, dated August 30, 2017:

PRESENT

Abaya	Acop
Abayon	Acosta
Abu	Acosta-Alba
Abueg	Adiong
Acharon	Advincula

Aggabao	Cerafica
Albano	Cerilles
Alejano	Chavez
Almario	Chipeco
Almonte	Cojuangco
Alvarez (M.)	Collantes
Alvarez (P.)	Cortes
Amante	Cortuna
Andaya	Cosalan
Angara-Castillo	Crisologo
Aquino-Magsaysay	Cua
Aragones	Cuaresma
Arcillas	Cueva
Arenas	Dalipe
Atienza	Datol
Bagatsing	Daza
Barbers	De Venecia
Barzaga	De Vera
Bataoil	Defensor
Batocabe	Del Mar
Bautista-Bandigan	Del Rosario
Belaro	Deloso-Montalla
Belmonte (F.)	Dimaporo (A.)
Belmonte (J.C.)	Dimaporo (M.K.)
Biazon	Durano
Billones	Dy
Biron	Elago
Bolilia	Erice
Bondoc	Ermita-Buhain
Bordado	Escudero
Bravo (A.)	Espino
Bravo (M.V.)	Estrella
Brosas	Evardone
Bulut-Begtang	Fariñas
Calixto-Rubiano	Ferrer (J.)
Caminero	Ferrer (L.)
Campos	Ferriol-Pascual
Canama	Flores
Casilao	Fortun
Castelo	Fortuno
Castro (F.L.)	Fuentebella
Castro (F.H.)	Garbin
Cayetano	Garcia (G.)
Celeste	Garcia (J.E.)

Garcia-Albano	Ong (E.)	Ty	Velasco-Catera
Garin (R.)	Ong (H.)	Umali	Veloso
Garin (S.)	Ortega (P.)	Unabia	Vergara
Gasataya	Pacquiao	Ungab	Villanueva
Gatchalian	Paduano	Unico	Villaraza-Suarez
Geron	Palma	Uy (J.)	Villarica
Go (A.C.)	Pancho	Uy (R.)	Yap (M.)
Go (M.)	Panotes	Vargas	Zamora (M.C.)
Gonzaga	Papandayan	Vargas-Alfonso	Zamora (R.)
Gonzales (A.P.)	Pichay	Velarde	Zarate
Gonzales (A.D.)	Pimentel	Velasco	Zubiri
Gonzalez	Pineda		
Gullas	Plaza		
Hernandez	Primicias-Agabas		
Herrera-Dy	Radaza		
Hofer	Ramos		
Jalosjos	Relampagos		
Kho	Roa-Puno		
Khonghun	Robes		
Labadlabad	Rocamora		
Lagman	Rodriguez (I.)		
Lanete	Rodriguez (M.)		
Laogan	Roman		
Leachon	Romualdez		
Lee	Romualdo		
Limkaichong	Roque (H.)		
Lobregat	Sacdalán		
Lopez (B.)	Sagarbarria		
Lopez (C.)	Sahali		
Lopez (M.L.)	Salceda		
Loyola	Salimbangon		
Macapagal-Arroyo	Salo		
Maceda	Sambar		
Malapitan	Sandoval		
Manalo	Santos-Recto		
Mangaoang	Sarmiento (C.)		
Mangudadatu (S.)	Sarmiento (E.M.)		
Mangudadatu (Z.)	Savellano		
Marcoleta	Siao		
Mariño	Silverio		
Marquez	Singson		
Martinez	Suansing (E.)		
Matugas	Suansing (H.)		
Mellana	Suarez		
Mending	Tan (A.)		
Mercado	Tan (M.)		
Mirasol	Tan (S.)		
Montoro	Teves		
Nieto	Tiangco		
Noel	Ting		
Nogralés (J.J.)	Tinio		
Nogralés (K.A.)	Tolentino		
Nolasco	Treñas		
Oaminal	Tugna		
Ocampo	Tupas		
Olivarez	Turabin-Hataman		

THE SECRETARY GENERAL. The Speaker is present.

Mr. Speaker, the roll call shows that 232 Members responded to the call.

THE DEPUTY SPEAKER (Rep. Abu). With 232 Members responding to the call, the presence of a quorum is hereby declared.

The Floor Leader is recognized.

REP. ROA-PUNO. Mr. Speaker, I move for the deferment of the approval of the Journal of the previous session. I so move, Mr. Speaker.

THE DEPUTY SPEAKER (Rep. Abu). Is there any objection? (*Silence*) The Chair hears none; the motion is approved.

The Floor Leader is recognized.

REP. ROA-PUNO. Mr. Speaker, I move that we now proceed to the Reference of Business.

THE DEPUTY SPEAKER (Rep. Abu). Is there any objection? (*Silence*) The Chair hears none; the motion is approved.

The Secretary General is directed to read the Reference of Business.

REFERENCE OF BUSINESS

The Secretary General read the following House Bills and Resolutions on First Reading, Messages from the Senate and Committee Reports and the Deputy Speaker made the corresponding references:

BILLS ON FIRST READING

House Bill No. 6241, entitled:

“AN ACT RENAMING PANGLAO ISLAND TO DAUIS-PANGLAO ISLAND, AND FOR OTHER PURPOSES”

By Representative Relampagos

TO THE COMMITTEE ON LOCAL GOVERNMENT

House Bill No. 6242, entitled:

“AN ACT GRANTING ANOTHER PERIOD TO FILE MANIFESTATION OF INTENTION TO VALIDATE TITLES ISSUED UNDER CIVIL RESERVATION CASE NO. 1, GLRO RECORD NO. 211, PURSUANT TO REPUBLIC ACT 931, AS AMENDED, AND AS PROVIDED UNDER PRESIDENTIAL DECREE 1271, AS AMENDED AND FOR OTHER PURPOSES”

By Representative Go (M.)

TO THE COMMITTEE ON NATURAL RESOURCES

House Bill No. 6243, entitled:

“AN ACT ESTABLISHING COMMUNITY FOOD GARDEN IN EACH BARANGAY IN URBAN AREAS, PROVIDING FUNDS THEREFOR, AND FOR OTHER PURPOSES”

By Representative Castelo

TO THE COMMITTEE ON AGRICULTURE AND FOOD

House Bill No. 6244, entitled:

“AN ACT PRESCRIBING PROPER DRESS CODE FOR DRIVERS OF HEAVY VEHICLES AND IMPOSING PENALTIES FOR VIOLATIONS THEREOF AND FOR OTHER PURPOSES”

By Representative Castelo

TO THE COMMITTEE ON TRANSPORTATION

House Bill No. 6245, entitled:

“AN ACT LOWERING THE CONVENIENCE FEE OF TWO HUNDRED PESOS ON ATM TRANSACTIONS TO ONE HUNDRED PESOS AND PRESCRIBING PENALTIES FOR VIOLATIONS THEREOF AND FOR OTHER PURPOSES”

By Representative Castelo

TO THE COMMITTEE ON BANKS AND FINANCIAL INTERMEDIARIES

House Bill No. 6246, entitled:

“AN ACT PROVIDING FOR THE ESTABLISHMENT OF E-LIBRARIES IN ALL ELEMENTARY AND SECONDARY SCHOOLS IN THE PHILIPPINES AND PROVIDING FUNDS THEREFOR”

By Representative Lacson

TO THE COMMITTEE ON BASIC EDUCATION AND CULTURE

House Bill No. 6247, entitled:

“AN ACT PROVIDING FOR FARE DISCOUNT PRIVILEGES TO TEACHERS ON ALL MODES OF PUBLIC TRANSPORTATION,

INSTITUTIONALIZING MECHANISMS THEREFOR AND FOR OTHER PURPOSES”

By Representative Lacson

TO THE COMMITTEE ON TRANSPORTATION

House Bill No. 6248, entitled:

“AN ACT PROVIDING FOR A RELIABLE INTERNET SPEED CONNECTION IN THE PHILIPPINES, INSTITUTIONALIZING MINIMUM SPEED REQUIREMENTS FOR COMPLIANCE OF ALL INTERNET SERVICE PROVIDERS, AND FOR OTHER PURPOSES”

By Representative Lacson

TO THE COMMITTEE ON INFORMATION AND COMMUNICATIONS TECHNOLOGY

House Bill No. 6249, entitled:

“AN ACT CRIMINALIZING THE CREDIT AND LOANING ACTIVITIES OF LOAN SHARKS INSIDE CASINO PREMISES AND PROVIDING PENALTIES THEREFOR”

By Representative Lacson

TO THE COMMITTEE ON GAMES AND AMUSEMENTS

House Bill No. 6250, entitled:

“AN ACT REQUIRING POLICE AND OTHER LAW ENFORCEMENT OFFICERS TO WEAR BODY CAMERAS IN LAW ENFORCEMENT OPERATIONS AND SITUATIONS, APPROPRIATING FUNDS THEREFOR, AND FOR OTHER PURPOSES”

By Representative Bertiz

TO THE COMMITTEE ON PUBLIC ORDER AND SAFETY

House Bill No. 6251, entitled:

“AN ACT CREATING THE NATIONAL SENIOR CITIZENS COMMISSION AND PLACING THE OFFICE OF THE SENIOR CITIZENS AFFAIRS UNDER ITS CONTROL AND SUPERVISION, AND FOR OTHER PURPOSES”

By Representatives Datol, Alvarez (P.) and Belmonte (F.)

TO THE COMMITTEE ON GOVERNMENT REORGANIZATION AND THE COMMITTEE ON POPULATION AND FAMILY RELATIONS

House Bill No. 6252, entitled:

“AN ACT DECLARING THE 31ST DAY OF JULY OF EVERY YEAR AS A SPECIAL NON-WORKING PUBLIC HOLIDAY OF THE MUNICIPALITY OF TANGALAN,

PROVINCE OF AKLAN TO BE KNOWN AS ‘TANGALAN DAY’ IN CELEBRATION OF ITS SEPARATION FROM THE MUNICIPALITY OF MAKATO, AKLAN AND IN COMMEMORATION OF THE HEROES OF VIVO REVOLT”

By Representative Marquez
TO THE COMMITTEE ON REVISION OF LAWS

AND ALIENS IN CONFLICT WITH CHILD PROTECTION LAWS; PROVIDING PENALTIES FOR NON-COMPLIANCE THEREWITH; AND APPROPRIATING FUNDS THEREFOR AND FOR OTHER PURPOSES”

By Representative Olivarez
TO THE COMMITTEE ON WELFARE OF CHILDREN

House Bill No. 6253, entitled:

“AN ACT DECLARING CAGNITUAN FALLS IN MAASIN CITY, SOUTHERN LEYTE AS AN ECOTOURISM SITE AND APPROPRIATING FUNDS THEREFORE”

By Representative Mercado
TO THE COMMITTEE ON TOURISM

House Bill No. 6258, entitled:

“AN ACT DESIGNATING THE MONTH OF JANUARY AS NATIONAL PARENTS’ MONTH”

By Representative Castelo
TO THE COMMITTEE ON POPULATION AND FAMILY RELATIONS

House Bill No. 6254, entitled:

“AN ACT MANDATING THE INTEGRATION OF PINTUYAN VOCATIONAL HIGH SCHOOL IN PINTUYAN SOUTHERN LEYTE INTO THE SOUTHERN LEYTE STATE UNIVERSITY (SLSU) SYSTEM”

By Representative Mercado
TO THE COMMITTEE ON BASIC EDUCATION AND CULTURE

House Bill No. 6259, entitled:

“AN ACT AMENDING CERTAIN PORTIONS OF REPUBLIC ACT NO. 7942, OTHERWISE KNOWN AS THE ‘PHILIPPINE MINING ACT OF 1995’ BY PROHIBITING MINING IN WATERSHEDS, REQUIRING A LEGISLATIVE FRANCHISE FOR MINING OPERATIONS, AND FOR OTHER PURPOSES”

By Representatives Alvarez (P.), Fariñas, Suarez, Abueg, Hernandez, Quimbo, Abu, Almario, Dimaporo (A.), Mangaoang, Ty, Ferrer (J.), Dalipe, Teves, Billones, Villafuerte, Campos, Amante, Atienza, Daza, Zamora (R.) and Pimentel
TO THE COMMITTEE ON NATURAL RESOURCES

House Bill No. 6255, entitled:

“AN ACT IMPROVING THE INCENTIVES OF TOURISM ENTERPRISE ZONES AND REMOVING THE RESTRICTIONS IN THE INCENTIVE SCHEMES, THEREBY AMENDING FOR THE PURPOSE THE PROVISIONS OF REPUBLIC ACT NO. 9593 OTHERWISE KNOWN AS ‘THE TOURISM ACT OF 2009’ AND FOR OTHER PURPOSES”

By Representative Gomez
TO THE COMMITTEE ON TOURISM

House Bill No. 6260, entitled:

“AN ACT ESTABLISHING THE DEPARTMENT OF CULTURE, APPROPRIATING FUNDS THEREFOR, AND FOR OTHER PURPOSES”

By Representative De Venecia
TO THE COMMITTEE ON GOVERNMENT REORGANIZATION AND THE COMMITTEE ON BASIC EDUCATION AND CULTURE

House Bill No. 6256, entitled:

“AN ACT CONVERTING THE MUNICIPALITY OF CALACA IN THE PROVINCE OF BATANGAS INTO A COMPONENT CITY TO BE KNOWN AS THE CITY OF CALACA”

By Representative Ermita-Buhain
TO THE COMMITTEE ON LOCAL GOVERNMENT

House Bill No. 6261, entitled:

“AN ACT ESTABLISHING THE LINANGAN NG LIKHANG-BAYAN (INSTITUTE FOR LIVING TRADITIONS) TO ENSURE THE PROTECTION, PROMOTION AND DEVELOPMENT OF THE COUNTRY’S COMMUNAL TRADITIONS, AMENDING FOR THE PURPOSE REPUBLIC ACT NO. 10066 OR THE NATIONAL CULTURAL HERITAGE ACT OF 2009, AND FOR OTHER PURPOSES”

House Bill No. 6257, entitled:

“AN ACT PROTECTING CHILDREN FROM CHILD SEXUAL EXPLOITATION AND ABUSE, CHILD TRAFFICKING, CHILD PORNOGRAPHY, AND VIOLENT CRIME ON CHILDREN BY PROHIBITING THE INGRESS OF FOREIGN SEX OFFENDERS

By Representative De Venecia
TO THE COMMITTEE ON BASIC EDUCATION
AND CULTURE

House Bill No. 6262, entitled:

“AN ACT GRANTING PHILIPPINE CITIZENSHIP
TO KWOK HING CARLOS YEUNG”

By Representative Garcia (G.)
TO THE COMMITTEE ON JUSTICE

House Bill No. 6263, entitled:

“AN ACT PROVIDING FOR THE BASIC
LAW FOR THE BANGSAMORO AND
ABOLISHING THE AUTONOMOUS
REGION IN MUSLIM MINDANAO,
REPEALING FOR THE PURPOSE
REPUBLIC ACT NO. 9054, ENTITLED ‘AN
ACT TO STRENGTHEN AND EXPAND THE
ORGANIC ACT FOR THE AUTONOMOUS
REGION IN MUSLIM MINDANAO’, AND
FOR OTHER PURPOSES”

By Representative Dimaporo (M.K.)
TO THE COMMITTEE ON LOCAL
GOVERNMENT AND THE COMMITTEE
ON MUSLIM AFFAIRS

House Bill No. 6264, entitled:

“AN ACT ESTABLISHING A NATIONAL HIGH
SCHOOL IN BARANGAY SAN ISIDRO,
MUNICIPALITY OF LUPON, PROVINCE
OF DAVAO ORIENTAL TO BE KNOWN AS
NEWSAN NATIONAL HIGH SCHOOL AND
APPROPRIATING FUNDS THEREFOR”

By Representative Almario
TO THE COMMITTEE ON BASIC EDUCATION
AND CULTURE

RESOLUTIONS

House Resolution No. 1224, entitled:

“A RESOLUTION DIRECTING THE
COMMITTEE ON ENERGY OF THE HOUSE
OF REPRESENTATIVES TO CONDUCT AN
INVESTIGATION IN AID OF LEGISLATION
ON THE STATUS OF THE UNIVERSAL
CHARGE BEING ADMINISTERED BY
POWER SECTOR ASSETS AND LIABILITIES
MANAGEMENT CORP. (PSALM CORP.)”

By Representative Uybarreta
TO THE COMMITTEE ON RULES

House Resolution No. 1225, entitled:

“RESOLUTION URGING THE DEPARTMENT
OF TRANSPORTATION TO ENDORSE
TO THE NATIONAL ECONOMIC AND
DEVELOPMENT AUTHORITY (NEDA) THE

PROPOSED TRANSFER OF ZAMBOANGA
INTERNATIONAL AIRPORT AND FOR
NEDA TO INCLUDE IT IN THE PRIORITY
PROJECT LISTING OF THE NATIONAL
GOVERNMENT AND THE PHILIPPINE
DEVELOPMENT PLAN 2017-2022”

By Representative Lobregat
TO THE COMMITTEE ON
TRANSPORTATION

House Resolution No. 1226, entitled:

“A RESOLUTION COMMENDING AND
CONGRATULATING MARY JOY TABAL
FOR WINNING THE FIRST GOLD MEDAL
FOR THE PHILIPPINES IN THE 2017
SOUTHEAST ASIAN GAMES”

By Representatives Abellanos and Del Mar
TO THE COMMITTEE ON YOUTH AND
SPORTS DEVELOPMENT

House Resolution No. 1227, entitled:

“RESOLUTION EXPRESSING THE HOUSE OF
REPRESENTATIVES’ CONGRATULATIONS
TO MARY JOY TABAL, GOLD MEDALIST
IN WOMEN’S MARATHON AT THE 2017
SOUTHEAST ASIAN GAMES IN KUALA
LUMPUR, MALAYSIA”

By Representative Garcia (G.)
TO THE COMMITTEE ON YOUTH AND
SPORTS DEVELOPMENT

House Resolution No. 1228, entitled:

“RESOLUTION CONGRATULATING AND
COMMENDING FILIPINO TRIATHLETES
NIKKO BRYAN HUELGAS AND MARION
KIM MANGOBRANG FOR WINNING GOLD
MEDALS IN THE MEN’S AND WOMEN’S
INDIVIDUAL EVENTS IN THE 29TH
SOUTHEAST ASIAN GAMES HELD AT THE
WATERSPORTS COMPLEX IN PUTRAJAYA,
MALAYSIA ON AUGUST 21, 2017”

By Representative Estrella
TO THE COMMITTEE ON YOUTH AND
SPORTS DEVELOPMENT

House Resolution No. 1229, entitled:

“RESOLUTION CONGRATULATING AND
COMMENDING MARATHONER MARY JOY
TABAL FOR WINNING THE VERY FIRST
GOLD MEDAL FOR THE PHILIPPINES IN
THE 29TH SOUTHEAST ASIAN GAMES
HELD IN KUALA LUMPUR, MALAYSIA
FROM AUGUST 19 TO 31, 2017”

By Representative Estrella
TO THE COMMITTEE ON YOUTH AND
SPORTS DEVELOPMENT

House Resolution No. 1230, entitled:

“RESOLUTION CONGRATULATING AND COMMENDING GYMNASTS REYLAND CAPELLAN AND KAITLIN DE GUZMAN FOR WINNING GOLD MEDALS IN THE 29TH SOUTHEAST ASIAN GAMES HELD IN KUALA LUMPUR, MALAYSIA FROM AUGUST 19 TO 31, 2017”

By Representative Estrella
TO THE COMMITTEE ON YOUTH AND SPORTS DEVELOPMENT

ORGANIZATION’S (GATT-WTO) AND OTHER GLOBALIZATION POLICIES AND PROGRAMS IN THE COUNTRY”

By Representative Elago
TO THE COMMITTEE ON RULES

ADDITIONAL COAUTHORS

Rep. John Marvin “Yul Servo” C. Nieto for House Bills No. 11, 3608, 5491, 5492, 5824, 5878, 5886, and 5887;

Reps. Rodolfo C. Fariñas, Juan Pablo “Rimpy” P. Bondoc, Arthur R. Defensor Jr., Roger G. Mercado, Ann K. Hofer, Aurelio “Dong” D. Gonzales Jr., Victoria Isabel G. Noel, Gerald Anthony “Samsam” V. Gullas Jr., Arnel U. Ty, Johnny Ty Pimentel, Francisco Jose F. Matugas II, Marlyn B. Alonte, Deogracias Victor “DV” B. Savellano, Christopher V.P. de Venecia, Benhur B. Lopez Jr., Jose Enrique “Joet” S. Garcia III, Jericho Jonas B. Nograles, Salvador B. Belaro Jr., Bernadette “BH” Herrera-Dy, Cristina “Chiqui” Roa-Puno, Marlyn L. Primicias Agabas, Jose L. Atienza Jr., Alfredo A. Garbin Jr., Eugene Michael B. De Vera, Anthony M. Bravo, Ph.D., H. Harry L. Roque Jr., and Luis Jose Angel N. Campos Jr. for House Bill No. 6221;

Rep. Manuel Jose “Mannix” M. Dalipe for House Bills No. 162, 929, 3322, 5338, and 6112;

Rep. Rozzano Rufino B. Biazon for House Bills No. 13 and 942;

Rep. Marlyn B. Alonte for House Bills No. 56, 4344, 5213, and 6025;

Reps. Ferdinand L. Hernandez and Emmeline Aglipay-Villar for House Bill No. 4344;

Rep. Estrellita B. Suansing for House Bills No. 356, 675, 775, 1191, 3881, 4983, 5517, and 5519;

Reps. Joey Sarte Salceda, Ruwel Peter S. Gonzaga, and Shernee Abubakar Tan for House Bill No. 4982;

Rep. Rose Marie “Baby” J. Arenas for House Bill No. 194;

Rep. Jose Antonio “Kuya Jonathan” R. Sy-Alvarado for House Bills No. 5745, 6025, 6105, 6106, 6107, 6138, 6157, 6159, and 6209;

Rep. Ron P. Salo for House Bills No. 6025 and 6221;

Rep. Deogracias Victor “DV” B. Savellano for House Bill No. 6117;

Reps. Ramon “Red” H. Durano VI and Gary C. Alejano for House Bill No. 2864;

Rep. Lorna C. Silverio for House Bills No. 4986, 5024, and 6019;

Rep. Micaela S. Violago for House Bills No. 5912, 5913, 5914, and 6094 and House Resolution No. 1165;

Rep. Jesulito A. Manalo for House Bill No. 5675;

Rep. Tricia Nicole Q. Velasco-Catera for House Bills No. 5945 and 5946;

House Resolution No. 1231, entitled:

“A RESOLUTION CONGRATULATING AND COMMENDING BRENNAN WAYNE LOUIE FOR WINNING THE GOLD MEDAL IN THE MEN’S INDIVIDUAL FOIL EVENT IN THE 29TH SOUTHEAST ASIAN GAMES HELD IN KUALA LUMPUR, MALAYSIA FROM AUGUST 19 TO 31, 2017”

By Representative Estrella
TO THE COMMITTEE ON YOUTH AND SPORTS DEVELOPMENT

House Resolution No. 1232, entitled:

“A RESOLUTION INVITING REGIONAL AND NATIONAL STAKEHOLDERS TO A CONSULTATION ASSEMBLY ON MARKING, THE 500TH ANNIVERSARY OF MAGELLAN’S ARRIVAL IN THE PHILIPPINE ARCHIPELAGO ON MARCH 16, 2021”

By Representative Gomez
TO THE COMMITTEE ON BASIC EDUCATION AND CULTURE

House Resolution No. 1233, entitled:

“RESOLUTION CONGRATULATING AND COMMENDING WUSHU ATHLETE AGATHA CHRYSTENZEN FERNANDEZ WONG FOR WINNING THE GOLD MEDAL FOR THE PHILIPPINES IN THE 2017 SOUTHEAST ASIAN GAMES HELD IN KUALA LUMPUR, MALAYSIA FROM AUGUST 19 TO 31, 2017”

By Representative Estrella
TO THE COMMITTEE ON YOUTH AND SPORTS DEVELOPMENT

House Resolution No. 1234, entitled:

“RESOLUTION DIRECTING THE SPECIAL COMMITTEE ON GLOBALIZATION AND WTO TO CONDUCT AN INQUIRY, IN AID OF LEGISLATION, ON THE EFFECTS INTO EDUCATION OF THE IMPLEMENTATION OF GENERAL AGREEMENT ON TARIFFS AND TRADE-WORLD TRADE

Rep. Erico Aristotle C. Aumentado for House Bills No. 456 and 1278;

Rep. Enrico A. Pineda for House Bills No. 2625, 4344, 4703, and 6026;

Rep. Nancy A. Catamco for House Bill No. 5786;

Rep. Eleanor C. Bulut-Begtang for House Bills No. 474 and 5777;

Rep. Maria Vida Espinosa Bravo for House Bills No. 5847, 5855, 5894, 5945, and 5976;

Rep. Julieta R. Cortuna for House Bill No. 5164;

Rep. Manuel Monsour T. Del Rosario III for House Bills No. 56, 474, 2305, and 6025;

Rep. Ricardo "RJ" T. Belmonte Jr. for House Bill No. 4722;

Rep. Antonio L. Tinio for House Bills No. 2625, 4344, and 4703;

Rep. Arthur C. Yap for House Bill No. 2096;

Rep. Salvador B. Belaro Jr. for House Bills No. 6026, 6140, 6142, and 6175;

Rep. Ruby M. Sahali for House Bill No. 5213;

Rep. Xavier Jesus D. Romualdo for House Bill No. 4253;

Rep. Divina Grace C. Yu for House Bills No. 4115, 4116, 5213, 5985, and 6029;

Rep. Reynaldo V. Umali for House Bills No. 5213, 5900, and 5985;

Rep. Scott Davies S. Lanete, M.D. for House Bills No. 4116, 5213, 5900, and 6029;

Reps. Lorna P. Bautista-Bandigan, Mercedes "Didi" C. Cagas, Tom S. Villarín, and Makmod D. Mending Jr. for House Bills No. 4115, 4116, 5213, 5900, 5985, and 6029;

Rep. Joaquin M. Chipeco Jr. for House Bill No. 4101;

Rep. Rosanna "Ria" Vergara for House Bill No. 5836; and

Rep. Gus S. Tambunting for House Bill No. 3468.

MESSAGES FROM THE SENATE

Message dated August 22, 2017, informing the House of Representatives that the Senate on even date passed Senate Bill No. 1311, entitled:

"AN ACT AMENDING REPUBLIC ACT NO. 9485 OTHERWISE KNOWN AS THE ANTI-RED TAPE ACT OF 2007, CREATING FOR THE PURPOSE THE BUSINESS ANTI-RED TAPE AND COMPETITIVENESS BUREAU, AND FOR OTHER PURPOSES"

in which it requests the concurrence of the House of Representatives.

TO THE COMMITTEE ON CIVIL SERVICE AND PROFESSIONAL REGULATION

Message dated August 22, 2017, informing the House of Representatives that the Senate on even date passed with amendments House Bill No. 4636, entitled:

"AN ACT GRANTING THE ILOILO BAPTIST CHURCH, INC. A FRANCHISE TO CONSTRUCT, INSTALL, ESTABLISH, OPERATE AND MAINTAIN RADIO AND TELEVISION BROADCASTING STATIONS IN THE PHILIPPINES"

TO THE COMMITTEE ON RULES

Message dated August 22, 2017, informing the House of Representatives that the Senate on even date passed with amendments House Bill No. 5063, entitled:

"AN ACT GRANTING THE PANGASINAN GULF WAVES NETWORK CORPORATION A FRANCHISE TO CONSTRUCT, INSTALL, ESTABLISH, OPERATE AND MAINTAIN RADIO AND TELEVISION BROADCASTING STATIONS THROUGHOUT THE PHILIPPINES"

TO THE COMMITTEE ON RULES

Message dated August 22, 2017, informing the House of Representatives that the Senate on even date passed with amendments House Bill No. 5064, entitled:

"AN ACT RENEWING FOR ANOTHER TWENTY-FIVE (25) YEARS THE FRANCHISE GRANTED TO SUBIC BROADCASTING CORPORATION UNDER REPUBLIC ACT NO. 7511, ENTITLED 'AN ACT GRANTING THE SUBIC BROADCASTING CORPORATION A FRANCHISE TO CONSTRUCT, INSTALL, OPERATE AND MAINTAIN RADIO AND TELEVISION BROADCASTING STATIONS IN THE PHILIPPINES AND FOR OTHER PURPOSES'"

TO THE COMMITTEE ON RULES

Message dated August 22, 2017, informing the House of Representatives that the Senate on even date passed with amendments House Bill No. 5175, entitled:

"AN ACT RENEWING FOR ANOTHER TWENTY-FIVE (25) YEARS THE FRANCHISE GRANTED TO BETA BROADCASTING SYSTEM, INC., UNDER REPUBLIC ACT NO. 8026, ENTITLED 'AN ACT GRANTING THE BETA BROADCASTING SYSTEM CORPORATION A FRANCHISE TO CONSTRUCT, OPERATE AND MAINTAIN RADIO BROADCASTING STATIONS IN THE ISLAND OF LUZON AND FOR OTHER PURPOSES'"

TO THE COMMITTEE ON RULES

Message dated August 22, 2017, informing the House of Representatives that the Senate on even date passed with amendments House Bill No. 5176, entitled:

“AN ACT RENEWING FOR ANOTHER TWENTY-FIVE (25) YEARS THE FRANCHISE GRANTED TO SARRAGA INTEGRATED AND MANAGEMENT CORPORATION UNDER REPUBLIC ACT NO. 7478, ENTITLED ‘AN ACT GRANTING THE SARRAGA INTEGRATED AND MANAGEMENT CORPORATION OF THE PHILIPPINES A FRANCHISE TO CONSTRUCT, INSTALL, OPERATE AND MAINTAIN FOR COMMERCIAL PURPOSES RADIO AND TELEVISION BROADCASTING STATIONS IN THE PHILIPPINES AND FOR OTHER PURPOSES’ ”
TO THE COMMITTEE ON RULES

Message dated August 22, 2017, informing the House of Representatives that the Senate on even date passed with amendments House Bill No. 5177, entitled:

“AN ACT RENEWING FOR ANOTHER TWENTY-FIVE (25) YEARS THE FRANCHISE GRANTED TO INFOCOM COMMUNICATIONS NETWORK, INC. (PRESENTLY KNOWN AS NOW TELECOM COMPANY, INC.) UNDER REPUBLIC ACT NO. 7301, ENTITLED ‘AN ACT GRANTING INFOCOM COMMUNICATIONS NETWORK, INC. (ICNI), A FRANCHISE TO CONSTRUCT, ESTABLISH, OPERATE AND MAINTAIN MOBILE RADIO SYSTEMS SUCH AS RADIO PAGING SYSTEMS, CELLULAR PHONE SYSTEMS, PERSONAL COMMUNICATION NETWORK (PCN), AND TRUNKED RADIO SYSTEMS WITHIN AND WITHOUT THE PHILIPPINES FOR A PERIOD OF TWENTY-FIVE (25) YEARS, AND FOR OTHER PURPOSES’, AS AMENDED BY REPUBLIC ACT NO. 7940”
TO THE COMMITTEE ON RULES

Message dated August 22, 2017, informing the House of Representatives that the Senate on even date passed with amendments House Bill No. 5211, entitled:

“AN ACT RENEWING FOR ANOTHER TWENTY-FIVE (25) YEARS THE FRANCHISE GRANTED TO GATEWAY U.H.F. TELEVISION BROADCASTING, INC., PRESENTLY KNOWN AS GATEWAY TELEVISION BROADCASTING, INC. AND DOING BUSINESS UNDER THE NAME AND STYLE OF HOPE CHANNEL PHILIPPINES, AMENDING FOR THE PURPOSE REPUBLIC ACT NO. 7223, ENTITLED ‘AN ACT GRANTING GATEWAY U.H.F. TELEVISION BROADCASTING,

INC., A FRANCHISE TO CONSTRUCT, INSTALL, OPERATE AND MAINTAIN FOR COMMERCIAL PURPOSES UHF TELEVISION BROADCASTING STATIONS IN THE PHILIPPINES, AND FOR OTHER PURPOSES’ ”

TO THE COMMITTEE ON RULES

Message dated August 22, 2017, informing the House of Representatives that the Senate on even date passed with amendments House Bill No. 5212, entitled:

“AN ACT RENEWING FOR ANOTHER TWENTY-FIVE (25) YEARS THE FRANCHISE GRANTED TO FILIPINAS BROADCASTING ASSOCIATION, INC. PRESENTLY KNOWN AS WORD BROADCASTING CORPORATION, UNDER REPUBLIC ACT NO. 7485, ENTITLED ‘AN ACT GRANTING FILIPINAS BROADCASTING ASSOCIATION, INC. A FRANCHISE TO CONSTRUCT, OPERATE AND MAINTAIN FOR COMMERCIAL PURPOSES RADIO BROADCASTING AND TELEVISION STATIONS IN THE VISAYAS AND MINDANAO AND FOR OTHER PURPOSES’ ”

TO THE COMMITTEE ON RULES

COMMITTEE REPORTS

Report by the Committee on Energy (Committee Report No. 364), re H.B. No. 6276, entitled:

“AN ACT ENSURING THE CONTINUOUS AND UNINTERRUPTED TRANSMISSION AND DISTRIBUTION OF ELECTRICITY, THE PROTECTION OF THE INTEGRITY AND RELIABILITY OF THE TRANSMISSION AND DISTRIBUTION SYSTEMS, AND THE PROMOTION OF PUBLIC SAFETY, AND PROVIDING PENALTIES IN VIOLATION THEREOF”

recommending its approval in substitution of House Bills Numbered 1223, 1224 and 3351

Sponsors: Representatives Velasco, Uybarreta and Umali

TO THE COMMITTEE ON RULES

Report by the Committee on Basic Education and Culture and the Committee on Higher and Technical Education (Committee Report No. 365), re H.B. No. 6283, entitled:

“AN ACT RECOGNIZING THE OBSERVANCE OF NOVEMBER 17 OF EVERY YEAR AS NATIONAL STUDENTS’ DAY”

recommending its approval in substitution of House Bills Numbered 3885 and 5454

Sponsors: Representatives Durano, Hofer, Escudero and Zarate
TO THE COMMITTEE ON RULES

THE DEPUTY SPEAKER (Rep. Abu). The Floor Leader is recognized.

REP. ROA-PUNO. Mr. Speaker, we would like to acknowledge the presence of the guests of Hon. Cristal L. Bagatsing of the Fifth District of Manila, starting off with Ms. Karen Santos Ibasco, Ms. Philippines Earth 2017; Ms. Kim De Guzman, Ms. Philippines Air; Ms. Jessica Marasigan, Ms. Philippines Water; Ms. Nellza Bautista, Ms. Philippines Fire; Ms. Vanessa Mae Castillo, Ms. Eco Tourism; Ms. Lorraine Schuck who is the Executive Vice President of Carousel Productions and Founder of Ms. Earth, as well as the 20 staff coordinators of the Fifth District of Manila headed by Ms. Venus Callanta.

THE DEPUTY SPEAKER (Rep. Abu). May we request Ms. Karen Santos Ibasco, Ms. Philippines Earth 2017; Ms. Kim De Guzman, Ms. Philippines Air; Ms. Jessica Marasigan, Ms. Philippines Water; Ms. Nellza Bautista, Ms. Philippines Fire; and Ms. Vanessa Mae Castillo, Ms. Eco Tourism, to please stand up. Welcome to the House of Representatives, guests of Rep. Cristal Bagatsing (*Applause*)

SUSPENSION OF SESSION

REP. ROA-PUNO. Mr. Speaker, I move that we suspend the session for a few minutes to allow the Members to approach our guests and offer their congratulations.

THE DEPUTY SPEAKER (Rep. Abu). The session is suspended.

It was 4:14 p.m.

RESUMPTION OF SESSION

At 4:23 p.m., the session was resumed.

THE DEPUTY SPEAKER (Rep. Abu). The session is resumed.

The Floor Leader is recognized.

REP. ROA-PUNO. Mr. Speaker, we would like to acknowledge the presence of the guests of Reps. Kaka J. Bag-ao of the Lone District of Dinagat Islands, Geraldine “Geri” B. Roman and Sol Aragonés. They are the members of the following organizations: Babaylanes Inc., Lagablab Network, Metro Manila Pride, Rainbow Rights, UP Babaylan, and STRAP. They are here today to observe our session.

I so move, Mr. Speaker.

THE DEPUTY SPEAKER (Rep. Abu). Guests of Reps. Kaka Bag-ao, Geraldine Roman and Sol Aragonés, please rise. Welcome to the House of Representatives. (*Applause*)

The Floor Leader is recognized.

CONSIDERATION OF H.B. NO. 6221

Continuation

PERIOD OF SPONSORSHIP AND DEBATE

REP. ROA-PUNO. Mr. Speaker, we now move that we take up the Unfinished Business. I move that we resume the consideration of House Bill No. 6221 as contained in Committee Report No. 360, submitted by the Committees on Population and Family Relations, and Appropriations. For this purpose, may I ask that the Secretary General be directed to read the title of the Bill.

I so move, Mr. Speaker.

THE DEPUTY SPEAKER (Rep. Abu). The Secretary General is directed to read the title of House Bill No. 6221.

THE SECRETARY GENERAL. House Bill No. 6221, entitled: AN ACT ESTABLISHING THE FILIPINO IDENTIFICATION SYSTEM.

THE DEPUTY SPEAKER (Rep. Abu). The Floor Leader is recognized.

REP. ROA-PUNO. Mr. Speaker, the parliamentary status of the Bill is that it is in the period of sponsorship and debate. I move that the Chairperson of the Committee on Population and Family Relations, the honorable Chairwoman, Sol Aragonés, be recognized.

I so move, Mr. Speaker.

THE DEPUTY SPEAKER (Rep. Abu). The honorable Chairperson of the Committee on Population and Family Relations, my best friend, Rep. Sol Aragonés, you are recognized.

REP. ROA-PUNO. Mr. Speaker, I move that we recognize the Gentleman from BAYANMUNA Party-List, the Hon. Carlos Isagani T. Zarate, for his interpellation.

I so move, Mr. Speaker.

THE DEPUTY SPEAKER (Rep. Abu). The Hon. Carlos Isagani Zarate is recognized to interpellate the distinguished Sponsor, if the distinguished Sponsor will yield.

REP. ARAGONÉS. Yes, Mr. Speaker. This Representation is now ready to answer the questions of the Honorable Zarate.

THE DEPUTY SPEAKER (Rep. Abu). Honorable Zarate, you now have the floor.

REP. ZARATE. Maraming salamat, G. Ispiker, at magandang hapon sa ating lahat lalung-lalo na sa ating kagalang-galang na Sponsor.

Mr. Speaker, Mme. Sponsor, kahapon ho sa inyong panimulang pananalita para isulong itong panukalang batas, sinasabi ninyo—sinasabi ng Sponsor, Mr. Speaker, na ang Filipino Identification System, among others, will simplify the process of public services, reduce redundancy and delay in government services and transactions, eliminate multiple government identification system, bring down administrative costs and expenses, promote greater convenience, facilitate private transactions and several other purposes.

So, ito po ang tinatayuan sa kasalukuyan ng panukalang batas na ito—bakit ho isinusulong ito. Tama po ba, Mr. Speaker, Mme. Sponsor?

REP. ARAGONES. Tama po, Mr. Speaker.

REP. ZARATE. So, dahil dito, ipinanunukala na magkakaroon na lamang ng isang pambansang identification card at ito nga ay tatawaging FilSys or Filipino Identification under the Filipino Identification System, at ayon sa panukalang batas na ito, ang card na ito ay lalamanin ang mga batayang impormasyon ng bawat indibidwal na Pilipino na may edad 18 at pataas kasama na rito ang kanyang personal information, biometrics, and even sensitive personal information. Tama po ba ang aking sinabi, Mme. Sponsor and Mr. Speaker?

REP. ARAGONES. Tama po, Mr. Speaker. Pero uulitin ko lang po, tama po ang unang dalawang bahagi ng sinabi ninyo pero pagdating po doon sa sensitive information na lalamanin nito ay hindi po iyon kasama dito sa ating panukalang batas.

REP. ZARATE. Ayon ho sa panukalang batas, and in fact it was defined here, what is sensitive information ay nasa Section 4. *Definition of Terms*:

- (y) Sensitive personal information refers to data or personal information on:
- (1) biometrics of an individual;
 - (2) an individual's race or ethnic origin, marital status, age, color, and religious, philosophical or political affiliations;
 - (3) an individual's current health, education and genetic records;
 - (4) record of any proceeding on any offense committed or alleged to have been committed by an individual, the disposal of such proceedings, or the sentence of any court in such proceedings;

(5) issuances of government agencies peculiar to an individual which include a social security number, licenses and their denials, suspension or revocation, and tax returns; and

(6) any classified disclosure made by an individual pursuant to an existing law, rule or regulation.

Iyon po ang depinisyon ...

REP. ARAGONES. Tama po. Tama po.

REP. ZARATE. ... ng sensitive personal information. Tama po iyon? At nakasaad din po dito sa panukalang batas, in fact, kung ano po ang magiging entry doon sa Filipino Identification System at malinaw po na kasama rin iyong personal information, sensitive personal information dito, dahil marami pong naka-enumerate dito kung ano ang nakalagay sa—on the face of the card. Mayroon ding nakalagay sa smart chip at mayroon din namang nandoon lamang sa database at iyon, bale tatlong bahagi iyon, sa harap ng card, sa smart chip at doon sa database. Pero tama po naman na iyong sensitive personal information na iyon ay kabahagi ng buong Filipino Identification System, Mme. Sponsor, Mr. Speaker.

REP. ARAGONES. Tama po, Mr. Speaker. Mahahati ho sa tatlo ang FilID: una ay ang harap nito kung saan nakatala dito ang pangalan, address, edad, sex at blood type ng nag-a-apply ng Filipino ID, samantalang pagdating naman po dito sa smart chip, ang iba pang mga impormasyon tulad ng biometrics ay nakasaad dito, ang pangalan ng magulang, habang doon naman po sa database ay nakalagay naman doon ang mga TIN, Pag-IBIG number at iba pang number para sa iba't ibang ahensiya ng gobyerno.

REP. ZARATE. Sige po, salamat. Kaakibat po na tanong ko diyan, ano po ang interes ng Estado o ng pamahalaan? Halimbawa, bakit kailangan niyang malaman at i-compile at ilagay sa isang database kung hindi man doon sa card mismo ang religious, philosophical at political affiliation ng isang Filipino, kasama na rin ang kanyang genetics at iba pang mga impormasyon, Mme. Sponsor, Mr. Speaker?

REP. ARAGONES. Mr. Speaker, para po sa inyong kaalaman, ang mga author po ng panukalang batas na ito, bago pa ito isalang ngayon dito sa plenaryo, ay nagkaisa na ang mga terminolohiyang ito na tulad ng religious, philosophical, at ...

REP. ZARATE. Political affiliation.

REP. ARAGONES. ... political affiliations ay

tatanggalin na po namin dito sa bahaging ito ng sensitive personal information.

REP. ZARATE. Pero ito po ay nakapalaman pa rin sa panukalang batas, at kung iyan man ay eventually tatanggalin sa period of amendments, kaya itinatanong natin kung bakit nakalagay ito dito sa panukalang batas, ano ang tunguhin, ano ang gustong mangyari ng Estado at bakit ito ipinanukala.

REP. ARAGONES. Alam po ninyo, Mr. Speaker, alam naman ho natin pareho na tayo ay dumaan sa technical working group kung saan nagkaroon ng iba't ibang ahensiya ng gobyerno na tumalakay dito, may iba't ibang suhestiyon na pumasok dito, pero at the end of the day ay tini-trim down ho natin ito at pinag-aaralan, at nakita natin na mas makakaganda kung tatanggalin natin ang bahaging ito para mas maging maayos ang implementasyon natin ng FillID.

REP. ZARATE. Salamat, Mme. Sponsor, Mr. Speaker, dahil po matindi ang implikasyon nito sa panukalang ito, lalung-lalo na dahil tayo ay kukuha ng napakaraming datos o data, hindi lang personal, kahit na iyong history noong ating mga kababayan at ilagay nga ito sa isang database. At marami pa rito na puwede nating i-point out at kung ito man ay tanggalin—halimbawa, ang sunod ko na tanong, bakit kailangan ding malaman natin ang race at ethnic origin? Bakit kailangang isama iyon doon sa panukalang sensitive personal information? Bakit kailangan, halimbawa, dito sa paragraph (y), Section 4, the “record of any proceeding on any offense committed or alleged to have been committed by an individual x x x.” Madali hong gumawa ng mga paratang. In fact, kung inyo hong mamarapatin, ako mismo ay biktima ng trumped-up charge. I was accused of kidnapping and serious illegal detention, child abuse, dahil sa pagtulong natin sa ating mga kapatid na Lumad. At kung papayagan ho natin itong probisyon na ito, pagdating ho ng panahon, nakapasok na iyon, nakatatak na sa aking Filipino Identification System na ito palang si Carlos Zarate noong nakaraang mga panahon ay kidnapper o napatatagan na kidnapper or child abuser dahil sabi ninyo rito, kahit na iyong alleged crimes to have been committed ay dapat maisali iyon sa sensitive personal information, na ipasok natin sa Filipino Identification System, Mme. Sponsor, Mr. Speaker.

REP. ARAGONES. Gusto lang ho naming sabihin dito, ilagay man o hindi sa loob ng Filipino ID na ito, that is public record already. At, tinitiyak naman ho natin dito na gusto ko lang hong balikan iyong sinasabi ninyo na maaari din itong maging cause ng abuse kapag na-access itong information na ito. Gusto

ko lang hong sabihin sa inyo, Mr. Speaker, na sa ilalim ho ng panukalang batas na ito ay nakalagay po sa Section 14 na mayroon hong ahensiya ng gobyerno at tinatawag po itong DICT, Department of Information and Communications Technology, para matiyak na hindi ho puwedeng i-disclose o basta buksan at pakialaman lahat ng impormasyong nasa loob nito. Sa katunayan ho, nasa Section 5 ng panukalang batas na ito ay restricted. Ang impormasyon dito ay puwede lamang i-access ng DICT, ng Philippine Statistics Authority, at maging ang National Privacy Commission at ang iba hong ahensiya ng gobyerno na binigyan ng kapangyarihan na mag-isyu ng ID na ito ay limited din iyong access dito. Ang puwede lang ho nilang buksan dito ay iyong may kinalaman sa tungkulin na kailangan nilang gampanan.

REP. ZARATE. Salamat po sa inyong sagot, Mme. Sponsor, G. Ispiker.

Nabuksan ninyo na lang din po ang usapin na iyan. Sinasabi ninyo po bang dahil sabi ninyo, mayroon namang ahensiya ng gobyerno, ang Department of Information and Communications Technology, na magtitiyak na itong mga impormasyon na ito ay mapangangalagaan at mapoprotektahan para hindi ito magamit sa mga masasamang pamamaraan—are you saying na dahil ang DICT ay kabahagi at kasama sa pag-implementa ng panukalang batas na ito ay 100 percent tayo na sigurado na itong mga datos na ito na kasama na nga noong sinasabi nating personal sensitive information, kasi kung babaybayin natin, napakarami nito. Kahit na ang impormasyon ng aking namayapang ama, namayapang ina ay kailangang mailagay dito at sa susunod pa na mga panahon, at hindi nga lang fingerprints, iris scan kundi marami na mapapaloob dito.

So, ang katanungan ko po, Mme. Sponsor, G. Ispiker, gaano ho kayo kasigurado na sa kamay ng DICT ay mapoproteksiyunan ang mga datos na ito?

REP. ARAGONES. Dalawang bagay ho iyan ano. Ang sinasabi natin, ang PSA ang repository ng lahat ng information. Dalawa po ang magbabantay nito at hindi lamang ang DICT. Ang DICT, ang trabaho po niya ay para tingnan ang technical security measures para matiyak na talagang maayos ang flow ng information, habang sa National Privacy Commission naman po, alam naman natin pareho na may Data Privacy Act of 2012 kung saan, ibig sabihin, sinuman ang lumabag sa batas na i-disclose ang mga impormasyon ng isang indibidwal na nagrehistro sa Filipino ID ay maaaring maparusahan. Halimbawa po, ang mga kapulisan, ang mga sundalo, sila ho ay hindi binibigyan ng kapangyarihan na magkaroon ng access dito sa mga impormasyon na nasa loob ng Filipino ID dahil may mga pagkakataon lamang na puwede ho silang pagbigyan. Hindi ho sila puwedeng pagbigyan

pero ang third party ay maaari lamang buksan ang impormasyon na ito sa apat pong elemento: una, kung mayroon lamang court order; pangalawa, kung mayroon hong sakuna o disaster na kinakailangang malaman ang medical history ng taong iyon; pangatlo, kung ito po ay may consent o pinayagan ng taong mayari ng personal data na iyon; at iyong pang-apat po ay kung doon nakasalalay ang public health o public safety ng ating bansa.

REP. ZARATE. Maraming salamat, Mme. Sponsor, G. Ispiker.

Dahil nabanggit ho ninyo iyan, mayroon lang ho akong tanong: Kailan ho ba naitatag itong DICT sa pagkakaalam po ninyo?

REP. ARAGONES. Mr. Speaker, naitatag ho ang DICT sa administrasyong ito.

REP. ZARATE. Sa administrasyong ito. Ibig sabihin, noong nakaraang taon ay nandiyan na ho iyang DICT, hindi po ba?

REP. ARAGONES. Opo, Mr. Speaker.

REP. ZARATE. So, ngayong nandiyan na ang DICT, pamilyar po ba kayo sa nangyari noong first quarter of last year, noong magkaroon ho ng leak sa ating COMELEC? Pamilyar ho ba kayo doon?

REP. ARAGONES. Opo, Mr. Speaker.

REP. ZARATE. Ito po, babasahin ko ano, isang article related to that. This was written in April of last year, and I quote:

A massive data breach in the Philippines appears to contain millions of fingerprint records, despite officials claiming the leak “doesn’t include biometrics.”

Earlier this month security researchers uncovered what appears to be the largest ever government data breach, affecting 55 million voters in the Philippines. The data, which has been widely distributed on both the dark and clear web, comprises of 228,605 e-mail addresses; 1.3 million passport numbers and expiry dates of overseas Filipino voters; and 15.8 million fingerprint records.

So, balikan ko ho iyong tanong ko kanina: Ano ho ang ating kasiguruhan na kapag naipasá itong panukalang batas na ito, at sabi ninyo nga ang main repository nito ay ang Philippine Statistics Authority, ay hindi ho mangyari ang ganitong massive breach of data, Mme. Sponsor, Mr. Speaker?

REP. ARAGONES. Nauunawaan ho namin iyan, Mr. Speaker, at hindi ho natin puwedeng itanggi ang isang katotohanan na nangyari nga sa pag-leak na iyan sa COMELEC. Pero babalikan ko lang ho muli ang sinabi ko kanina. Kaya ho nandito ang DICT, kaya nandito ang NPC, para matiyak na ang nangyari nang nakaraan kung saan nga nagkaroon ng leak ng information sa COMELEC ay hindi na mangyari sa ngayon. In short, gusto po nating sabihin na magandang pag-aralan din nila kung ano ang nangyari doon sa pag-leak ng information sa COMELEC dahil ito ay magiging gabay nila para hindi na maulit pa sa kasaysayan at dito sa kasaysayan ng Filipino ID ang nangyaring kakulangan noon.

REP. ZARATE. Maraming salamat, Mme. Sponsor, G. Ispiker. Medyo hindi ho ako napanatag pa rin diyan na ang ating default mode ay dahil nandiyan ang DICT, nandiyan ang PSA. Ang direktang katanungan ko po, Mr. Speaker, Mme. Sponsor, nasisigurado ba ninyo, 100 percent, na itong mga datos na ito na ating kokolektahin sa 100 million Filipinos at ilalagay sa isang database ay kayang proteksyunan and there can never be a breach or it can never be hacked by anybody, Mme. Sponsor, Mr. Speaker?

REP. ARAGONES. Ang isa hong katotohanan, hindi lang ho sa isyung ito, sa buhay ho natin, walang absolute.

REP. ZARATE. Tama po.

REP. ARAGONES. Kaya lang sinasabi ko, walang absolute ho sa buhay natin at hindi ho natin puwedeng i-claim nang 100 percent na talagang hindi maha-hack o kaya ay puwedeng mangyari ito pero ang sinasabi ho natin ngayon pa lang nakasaad na dito, kaya ho inilagay natin iyong safeguards. Nakita ho kasi natin na ito ho ang mga puwedeng mangyari. Ito ay nangyari sa ibang ahensiya, sa COMELEC na na-hack. Nangyari ito, kaya ho naglagay kami ng safeguards. Sa katunayan ho, sa Section 14 ng panukalang batas na ito, sinasabi na inatasan ang Philippine Statistics Authority na makipag-ugnayan sa Department of Information and Communications Technology at maging sa National Privacy Commission para sa isang maayos na implementasyon ng batas na ito at para po ma-organize nila iyong physical, technical security, assurance nila dito para maiwasan ang contamination ng data, ang misuse ng mga impormasyon na nakapaloob sa ating Filipino ID.

REP. ZARATE. Maraming salamat, Mme. Sponsor, G. Ispiker. Nanonood ho ba kayo ng *Game of Thrones*? Nasubaybayan pa ho ba ninyo ang *Game of Thrones*?

REP. ARAGONES. Pasensya na ho kayo, teleserye lang po ang pinapanood ko.

REP. ZARATE. Salamat po. Pero isang malaking usapin ho ito nitong nakaraan dahil ho itong *Game of Thrones* na palabas ng HBO, supposedly every episode—isang linggo, isang episode lang—pero ang nangyari ho, may mga hackers na na-hack nila ang HBO. Ang HBO po ay hindi pipitsuging kompanya. I suppose, ang kanilang mga security experts ay marami na ring ginamit na seguridad para mapangalagaan iyong kanilang pinakaiingatan na mga sekreto kung ano ang ipapalabas nila sa next episode. But, for example, in this article that came out last August 11, 2017 from the CNBC, it said:

HBO offered \$250,000 as a “bounty payment” to a hacker who stole TV show scripts from the company, according to an e-mail obtained by CNBC x x x.

Details of the data breach at HBO came to light last week. Scripts from shows such as “Game of Thrones” were leaked online ahead of Sunday’s episode. A hacker or group called “Mr. Smith” claimed responsibility and said they had around 1.5 terabytes of data from HBO.

Isang ehemplo po iyan na talagang tama kayo, there is no absolute. Talagang puwedeng atakihin ang isang kahit na pinaka-secure na data. Dagdag ko po diyan, dito ho sa usapin din ng—iyong isang pinakamalaking telephone company sa US, ang Verizon, just lately, phone numbers, names and PIN codes of six million customers were left online for around nine days dahil na-hack ito at in-upload online. “A misconfigured setting on a cloud server led to the details being posted online,” reported by the CNN. At marami pa po, kahit na iyong Canadian mobile phone company ay na-hack din, at iba pang malalaking kompanya sa US. Even ang Pentagon po, na talagang ito na ang sinasabi nilang pinakamalaking defense establishment, ay na-hack pa rin po.

Kaya, iyon po ang ating mga pangamba at agam-agam dito dahil ho dito sa inyong panukalang batas, lahat ng impormasyon na gusto ninyong ilagay, kunin at ilagay ito sa isang database, and, kayo na rin po ang nagsabi, inamin ninyo, it will not, it cannot absolutely be secured even if magsama-sama pa ho iyong PSA, DICT at NPC, Mme. Sponsor, Mr. Speaker.

REP. ARAGONES. Mr. Speaker, isa lang naman ho ang gusto nating puntuhin sa panukalang batas na ito: unang-una, tayo ang magbibigay ng sarili nating impormasyon kung saan tayo magpaparehistro. Pangalawa, kung legitimate ang impormasyon na ibibigay mo, walang dapat ikatakot. Kung illegitimate at hindi makatotohanan ang ibibigay mong impormasyon, siguro ay may dahilan para matakot.

Sa puntong ito, sa modernong teknolohiya na mayroon ho tayo, sa Facebook, alam lahat—alam ang

ating marital status, ang pangalan natin, ang iba’t ibang mga bagay, alam ng kapitbahay natin kung sino ang asawa natin, ano ang pangalan, at iba’t iba pang mga impormasyon po na nakapaloob dito. So, ang sinasabi ho natin, walang takot at walang dapat ipangamba dahil sinasabi po natin kanina, balikan ko po iyong sinabi ko sa inyo, totoo, walang absolute o walang complete na makakapagsabi pero iyon din ho ang dahilan kung bakit kami gumawa ng safeguards para matiyak na hindi ho maha-hack at hindi mangyayari ang mga nangyari in the past.

REP. ZARATE. Salamat, Mr. Speaker, Mme. Sponsor. Madali hong sabihin iyan na kung wala ka namang dapat itago ay hindi ka dapat matakot. Pero alam ho natin nitong mga nakaraan, iyong mga nakarehistro po sa COMELEC, wala naman silang ikinatakot doon pero ano ho ang nangyari sa kanilang data? It was uploaded even in the dark web. Hindi lang doon sa clear web, sa dark web. Alam ho natin sa dark web, lahat ay puwedeng mangyari diyan. Puwedeng gamitin iyong mga nag-leak na data sa mga masamang paraan.

Kaya, iyon po ang pinupunto natin dito. Walang masama po. Tama po kayo, walang ikatakot. Pero ang ikinatakot po natin dito, once you centralize all these data in one repository, the demographics of one person, the biometrics of one person, all of these 100 million Filipinos, the security risk is there. Kayo na rin po ang nagsabi, hindi nga ho absoluto iyan. The security risk is there.

Kayo na rin po ang nagsabi, hindi nga ho absolute iyan, the security risk is there that it can be hacked, it can be tampered with and it can be used by people whose objectives siguro are not as good as the objective of the good Sponsor, Mr. Speaker.

Kaya, iyon po ang pinupunto natin dito, sa inyo hong panukalang batas na ito, talaga hong nakababahala. By the way, matanong ko po ang ating kagalang-galang na Sponsor, nagkaroon na ho ba kayo ng experience na ang inyong e-mail ay na-hack?

REP. ARAGONES. Hindi pa po, Mr. Speaker.

REP. ZARATE. Okay.

Ako po ay ilang beses nang na-hack ang aking e-mail. Kaya kailangan, pag na-hack po ang inyong e-mail, para po sa kaalaman ng ating Sponsor, ang pinakamadali pong gawin ninyo diyan ay palitan ang inyong password. Na-experience ko po ito, biglang nakatanggap ang mga nasa e-mail list ko ng isang letter na nagmumula raw sa UK, at ako raw ay nasa United Kingdom where I was mugged. Nakuha raw lahat ang aking mga pitaka pati ang aking passport. Kailangang magpadala sa akin ng pera ang aking mga kaibigan. But, na-hack lang ang e-mail ko. Mabuti na lang at hindi nakapagpadala ng pera iyong aking mga kaibigan.

So, what I did, I changed my password and nagkaroon ako ulit ng access doon sa aking e-mail. But that is an e-mail being hacked.

The problem with this, Mme. Sponsor, Mr. Speaker, unlike a password, puwede ninyo hong palitan. But, if your biometrics, if your demographics stored in this one centralized database are compromised, that is the ultimate privacy breach and permanente na ho, iyon ang epekto niya. You can no longer change your password. Hindi mo na ho puwedeng palitan iyong breach na iyon, Mme. Sponsor, Mr. Speaker. Sabi nga ng isang expert, you cannot change your fingerprints. Once they are stored there, your iris scan, once they are stored there in that centralized database and they are hacked and they are breached, that is permanent.

So, ang tanong ko po, Mme. Sponsor, Mr. Speaker, what price are we going to pay for that?

REP. ARAGONES. Mr. Speaker.

REP. ZARATE. Let me finish my question, Mme. Sponsor, Mr. Speaker.

REP. ARAGONES. Sorry po.

REP. ZARATE. What price are we going to pay for that not absolute eventuality, na hindi magkaroon ng breach of our 100 million Filipinos if their biometrics, their demographic data will be compromised, Mme. Sponsor, Mr. Speaker?

REP. ARAGONES. Opo.

Mr. Speaker, ang karanasan ho ninyong iyan sa, una, iyong ikinuwento ninyo tungkol sa e-mail, na-hack, ang karanasan ninyo hong iyan ang dahilan. Naranasan din ho ito ng hindi lamang ninyo, kundi ng maraming Pilipino. Maaaring marami rin dito ho sa House. Ang sinasabi ko, ang karanasang ito ang dahilan kung bakit kami nagkaroon ng safeguard sa panukalang batas na ito. Kung bakit ang DICT, sinasabi natin na dapat kayong in-charge sa technical security measures ng lahat ng impormasyon na nandito. Kaya ho mayroon tayong National Privacy Commission na tututok dito, at mayroon ho siyempreng penalty kapag lumabas ho, na-disclose ang mga impormasyon tungkol dito ay magkakaroon po ng penalty sa kanila. Pero, para higit hong palawigin ang sagot sa inyong katanungan, dahil siya ho ang talagang nagpaka-expert pagdating sa biometrics, Mr. Speaker, may I yield the floor to Hon. Arnolfo “Arnie” A. Teves Jr.

THE DEPUTY SPEAKER (Rep. Abu). The Honorable Teves is recognized to sponsor the said Bill and to engage the interpellator.

REP. TEVES. Thank you, Mr. Speaker.

Pagdating sa biometrics, matanong ko ang aking kagalang-galang na colleague, nag-enroll ho ba kayo sa biometrics ng COMELEC?

REP. ZARATE. Mr. Speaker, Mr. Sponsor, I think I am the one interpellating here and the presumption is—but, if I will answer his interpellation on my interpellation, yes, kasama ho tayo doon sa nagbigay ng biometrics sa COMELEC, Mr. Sponsor, Mr. Speaker.

REP. TEVES. Yes. I floated that question, Mr. Speaker, to answer his interpellation na hindi naman tayo nagkuwestyon sa pag-enroll natin sa COMELEC. Ang safety nito, ganoon din, hindi ba? Na-breach man siya dati, isang beses, pero ibig kong sabihin, ang ibinigay natin na biometric data sa COMELEC, ito rin iyong biometric data, kasama iyon sa gagamitin dito sa FilID.

REP. ZARATE. Salamat.

REP. TEVES. So, ibig kong sabihin, if we were confident enough to enroll ourselves in the COMELEC data or biometric database, there is no reason to be afraid of enrolling ourselves in this Philippine ID Biometric Database.

REP. ZARATE. Maraming salamat, Mr. Speaker, G. Isponsor.

In fact, that is even a bigger reason bakit hindi na natin payagan ito dahil ang nangyari ho sa COMELEC ay isang pagpapatunay na kahit na mayroon pang mga security protocols na ginamit ng COMELEC, it was breached, and it was uploaded doon ho sa dark web. And who knows, saan na ginamit itong mga biometric data na ito sa dark web. Hindi ho tama iyong inyong kongklusyon na dahil, anyway, kahit na-breach iyon, the same data naman, biometrics naman ang ating gagamitin dito sa FilID System. The more reason that we are wary, the more reason that we will be worried if these things will happen.

This time, Mr. Sponsor, Mr. Speaker, hindi na lang ho biometrics ang ise-centralize dito sa isang database under the PSA. Sensitive, personal information will also be included—iris scan, Mr. Sponsor, Mr. Speaker. Kaya po talagang nakababahala at nakakatakot, in fact, itong panukalang batas na ito, Mr. Sponsor, Mr. Speaker.

REP. TEVES. Mr. Speaker, ang hindi ko maintindihan, ang aking kasamang Congressman na nag-i-interpellate, nababahala para sa taumbayan sa biometric data, pero siya mismo, nag-enroll sa biometric data ng COMELEC.

REP. ZARATE. Iyon nga po eh.

REP. TEVES. So, again, I do not see the logic of being afraid of something for the people, and you yourself enrolling in such a system.

REP. ZARATE. Hindi ho—salamat, Mr. Sponsor, Mr. Speaker, pero wala hong koneksiyon iyon. That is precisely why I am airing this concern. Dahil noong ni-require ho tayo ng biometrics, totoo at tayo ay nagbigay ng ating biometrics, pero nagkaroon ito ng iskandalo. Kaya nga ngayon ho ay tumatayo ang Representasyong ito para i-raise itong concerns na ito dahil dito nga sa ating panukalang batas, hindi na lang biometrics, if I want to emphasize this to the Sponsor now answering my interpellation. Dito ho sa panukalang batas na ito, maraming idinadagdag at taun-taon, magdadagdag nang magdadagdag ng information dito sa FilID System. In fact, this is, to my mind, a surveillance-for-life dahil habang hindi ka pa namamatay at hindi nai-retire ang iyong numero, lahat na impormasyon tungkol sa iyo ay kailangang ilagay mo diyan. At everyday, if this becomes a law until maging six feet below the ground ka, that risk that this information will be breached is there. Totoong-totoo po ang mga pangambang ito, Mr. Speaker, Mr. Sponsor.

REP. TEVES. If I may add, Mr. Speaker, sa tingin ko walang impormasyon dito na hindi existent sa record ng isang tao sa iba-iba niyang ID kahit sa medical record niya. And I do not think a medical record of any individual is safer than any of the records here uploaded in the system.

REP. ZARATE. Maraming salamat, Mr. Sponsor, Mr. Speaker.

Ang medical record ho, hindi basta-basta dini-disclose iyan at hindi ho sine-centralize iyan sa isang kulumpon ng mga impormasyon. Iyong medical record na iyan ay nasa iyong personal doktor o nasa ospital. At dito po, kaya nga nakababahala ito, lahat ng medical record mo, pati iyong, ano pa ba ang nakalagay rito, sa Section 7. Maliban doon sa on the face of the card, biometrics, blood type, marital status, height, weight, distinguishing features, temporary mailing address, e-mail address, father's full name, et cetera—napakarami po. At every time na may pangangailangan depending sa determina ng PSA ay ina-update ito.

Ang gusto ko lang pong sabihin at para maintindihan ng ating kagalang-galang na I sponsor, Mr. Speaker, ang pinangangambahan po natin ditong malaki ay dahil sentralisado ang lahat na ng impormasyon na ito in one database, one breach of that database, and the effect and consequence is permanent. Kaya ho inihalintulad ko ito kanina sa e-mail. Kapag nagkamali ho kayo at nakalimutan ninyo ang inyong password or na-hack ang inyong e-mail, madali lang. You change your

password or you can create another e-mail. But once this database as proposed in this law, once centralized na ang database at nasa PSA, the consequence and the effect is permanent. You cannot change anymore. Hindi mo naman puwedeng palitan ang iyong fingerprints, at hindi mo naman puwedeng palitan ang iyong iris scan. At kapag nakuha na iyan ng kung sinumang may masamang intensyon, it is out of control. Wala na sa kontrol ng PSA iyan, wala sa kontrol ng DICT, wala na sa kontrol ng Estado at kapag nailagay ito sa may mga masasamang balak, gaya noong mga nakaraang panahon ay napakadelikado po nito, Mr. Sponsor, Mr. Speaker.

REP. TEVES. Mr. Speaker, kanina sinabi na hindi naka-centralize iyong data, at iyong health data ng isang tao. Sa totoo lang, halos lahat ng doktor ngayon ay gumagamit na ng computer, and I am pretty sure most of the health data of the clients of that doctor are centralized in his computer which is nonetheless also has the danger of being hacked, Mr. Speaker.

REP. ZARATE. That is precisely the point. If that can be hacked, that data that is now under the control of my doctor, centralized sa aking doktor, kapag na-hack iyong kanyang computer, ang na-hack lang ay ang aking medical records, Mr. Sponsor, Mr. Speaker. But once the database of FilSys is hacked, iyong PSA, o database ng PSA is hacked, hindi lang ang aking medical records ang na-compromise, even my biometrics and even my sensitive personal information are also compromised. So, iyon iyong punto doon. It is good that the good Sponsor admitted na lahat ngayon ay naka-centralize at puwedeng ma-hack kahit sa doktor ko pa iyan, kahit sa aking abogado iyan or kahit kanino. All the more reason that we have to be wary and worried kapag naging centralized na iyan, Mr. Sponsor, Mr. Speaker.

REP. TEVES. Isa pa, Mr. Speaker, sa totoo lang, halos lahat ng data dito kahit ilatag mo pa sa publiko ay wala namang masama. Ang ibig kong sabihin, usual dito na public record ang personal record, pangalan, and even your biometric data is already public record. Nagpapa-biometric nga tayo sa COMELEC, I mean sa NBI, para kung may krimen na nangyari ay madaling, kung sa Bisaya, masubay o ma-trace ang fingerprint.

Again, I do not think there is anything sensitive enough na kailangan talagang itago. But nevertheless, itinatago pa rin natin at binibigyan pa rin natin ng privacy. But again, I think the fear being mentioned here to me sounds more like paranoia than regular fear. Because kung ginawa natin siya sa ating doktor, walang rason kung bakit hindi natin magawa para sa ating gobyerno. Ganoon din natatakot tayo na ma-breach iyong data natin. Pero iyong nagsasabi mismo na natatakot siya ay sana hindi na sila nag-enroll

sa COMELEC, kung natatakot sila na ibigay iyong biometric data nila sa ating gobyerno, Mr. Speaker.

REP. ZARATE. Salamat sa napakalayong sagot ninyo at pagkakaintindi ho sa ating binabaybay dito, Mr. Speaker, Mr. Sponsor. Iniiwasan ninyo ho iyong isyu ng nako-compromise iyong data. And be that as it may, Mr. Speaker, Mr. Sponsor, hindi ho ito paranoia. Tunay hong pangyayari ang mga pinag-uusapan natin. Hindi ho ito gawa-gawa o kathang-isip. Nangyayari ho ito. Even as we speak, thousands of data are being hacked by hackers all over the world. At kahit na iyong pinaka-advanced na security protocols ng mga abanteng bansa, abanteng korporasyon at abanteng mga asosasyon ay talagang vulnerable sa atake.

Kung maaalala ninyo, Mr. Speaker, Mr. Sponsor, ang eleksyon ng Estados Unidos ay napakalaking isyu nitong mga nakaraan because of the alleged hacking by hackers that influenced the conduct of the election sa United States. Kaya huwag ninyo hong maliitin at i-dismiss ito na paranoia ngunit makatotohanan po ang ating pinag-uusapan dito, dahil sa sinabi ko na kanina, this involves the data, information of hundreds of millions of Filipinos. And once these data are breached, the effect is permanent. Hindi ninyo ho puwedeng sabihing palitan natin ang password o palitan natin ang aking fingerprints kasi iyong fingerprints ko sa aking biometrics ay nanakaw na ng isang hacker. Hindi ninyo ho pupuwedeng sabihin na ganyan. But be that as it may, I may now go to another point, Mr. Speaker, Mr. Sponsor.

The Sponsor earlier said that all these data, the biometrics, the demographics and all the other data, and sensitive personal information ay ilalagak sa isang centralized database. For the record po uli, sino po ba ang mga mangangalaga nitong centralized database na ito, Mr. Speaker, Mr. Sponsor?

REP. TEVES. It will be the PSA.

REP. ZARATE. The PSA, the Philippine Statistics Authority, tama po ba?

REP. TEVES. Yes, yes.

REP. ZARATE. Tama po. Kaya nga itong usapin ng National ID System kahit na si NEDA Sec. Ernesto M. Pernia, sinabi niya na ang National ID System will be harmonized with centralized Civil Registry System. At sa pagkakaalam po ba ng Sponsor, under sa PSA, sino po ang ahensya or korporasyon na nangangalaga at nangangasiwa ng ating Civil Registry System, Mr. Speaker, Mr. Sponsor?

REP. TEVES. The DICT is in-charge of the technical. Sa totoo lang, ganito iyan. Iba't ibang ahensya

ng ating gobyerno ang may hawak ng biometric data natin: COMELEC, NBI, and SSS—all these. I think even the GSIS has biometric data. Ang gagawin natin dito, we will collate the biometric data so that it will be accessible to any office. Ang ibig kong sabihin, kung pumunta ka sa isang ahensya ng gobyerno, nandoon na lahat ng biometric data mo dahil kinoleyt natin lahat ang biometric data. And PSA was designated as the lead agency to hold, I mean, to take care of the collated biometric data.

REP. ZARATE. Salamat, Mr. Speaker, Mr. Sponsor. Rightfully, dahil in Section 5 of this proposed law, there is a provision to integrate or the integration of all databases.

Sabi nga rito sa Section 5, “The existing related identification systems and databases of the government shall be integrated into the FilSys.” So, ii-integrate lahat, mag-migrate lahat. At lahat ang repository na ay ang PSA.

REP. TEVES. Yes.

REP. ZARATE. Tama po iyon, Mr. Sponsor, Mr. Speaker.

Now, kaya ko ho naitanong kung ito ay nasa PSA na ay sino ang pangunahin, within the PSA, ang pangunahing may hawak ng mga datos na ito? Anong ahensya, anong departamento or korporasyon ba or entity, Mr. Sponsor, Mr. Speaker?

REP. TEVES. I do not get your question. The PSA is the one responsible.

REP. ZARATE. Okay. Just for the enlightenment of the Sponsor, Mr. Speaker, currently ang ating hong Civil Registry System is being handled by a US-based company. For the information of the Sponsor, ito ang Unisys Corporation. Is the Sponsor aware of this, Mr. Sponsor, Mr. Speaker?

REP. TEVES. Anong kumpanya ang tinutukoy ninyo? Alam ko, alam ninyo eh.

REP. ZARATE. Unisys.

REP. TEVES. Unisys.

REP. ZARATE. Kaya nga itinatanong ko if you are familiar with this.

REP. TEVES. Yes.

REP. ZARATE. Thank you po. If you are familiar, then you are also aware that, dahil ang PSA ang mag-ha-handle nito, potentially, it will also be Unisys ang

magha-handle ho ng mga datos na ito na ise-centralize po natin sa PSA, Mr. Sponsor, Mr. Speaker.

REP. TEVES. Unisys will definitely handle the system, not the data.

REP. ZARATE. Thank you po. But if they have access to the system, definitely they have access to the data. Is that correct, Mr. Sponsor?

REP. TEVES. It does not necessarily follow.

REP. ZARATE. That is your opinion but I can contradict that dahil ikaw ang may hawak ng sistema at nagpatakbo nito. And for the information of the Sponsor, are you also aware that itong Unisys—there is a rolling contract between Unisys and the US government specifically sa kanilang mga defense contract with the American Air Force, its logistic operations, in its so many missions, for example, in Syria. Are you aware of that Mr. Sponsor, Mr. Speaker?

REP. TEVES. Can you repeat your question?

REP. ZARATE. Are you aware Mr. Sponsor na itong korporasyong Unisys ay mga kabahagi sa kanilang mga kliyente ay ang Estados Unidos? Ang bansang Estados Unidos, in particular, ang Defense Department and more particularly ang US Air Force sa kanilang logistics operations, sa mga operasyon nila sa mga iba't ibang bansa kagaya ng Syria—are you aware of that Mr. Sponsor?

REP. TEVES. I am not sure of what you are saying ...

REP. ZARATE. Thank you, Mr. Sponsor.

REP. TEVES. ... but again.

REP. ZARATE. If you are not aware, or if you are not sure. But, just for your information, just last February 2017, ang PSA or Philippine Statistics Authority entered into a contract with Unisys for the implementation of the Civil Registry System–Information Technology Project (Phase II) amounting to P1.4 billion. Despite the questionable implementation of the same project, iyong Phase I which was also handled by Unisys at mayroong hong red flags na ni-raise ang Commission on Audit dito. Are you aware of that Mr. Sponsor? Are you aware of this information that I have just...

REP. TEVES. About the red flags?

REP. ZARATE. I have not given you.

REP. TEVES. No.

REP. ZARATE. Okay. For the information of the Sponsor, kaya ko po inilalatag ito dahil ang sabi ninyo ay centralized na nga itong datos sa PSA.

Ang sabi po ng COA doon sa first phase ng Civil Registry System–Information Technology Project (Phase I), sabi niya rito:

In the contract covering 2000, year 2000 to 2012, it was stipulated that before expiry, Unisys shall transfer control and operation of the civil registry system to the PSA. But, Unisys deliberately failed to do so. Meanwhile, PSA did not even muster any initiators to take over the system and did not even impose penalties to Unisys.

Kaya nagka-red flag ho noong in-audit na ito ng COA.

Ang PSA, pinahahawakan ito sa isang dayuhang kumpanya at ang kabahagi ng kanilang kontrata ay dapat at the end of the program or the contract, ang control and operation of the Civil Registry System dapat na-turn-over na sa PSA, pero hindi ginawa ng PSA iyan. Again, in its 2004 audit, COA also observed that Unisys had not trained PSA personnel to operate the system. PSA had neither possession nor taken part in the monitoring of records and actual purchases and inventory of items to be turned over to COA, et cetera.

Marami pa hong findings ang COA. But despite all these red flags, pinirmahan pa rin ng PSA o ng Philippine Statistics Authority iyong Phase II ng CRSITP, worth P1.4 billion. So, ang tanong ko ho ngayon, bakit natin iimplementa itong National ID System o itong FilSys, papahawakan ho natin ito sa Philippine Statistics Authority dahil ito iyong panukalang batas dito na repository sila under the hands of a foreign corporation that has been found by COA to have questionably handled our country's Civil Registry System, Mr. Sponsor, Mr. Speaker.

THE DEPUTY SPEAKER (Rep. Abu). Gentlemen, may I remind you of Section 91 of our House Rules on *Time Limit* says that no Member shall be allowed to speak for more than one hour in a debate.

So, you have only 10 minutes remaining.

REP. ZARATE. Thank you, Mr. Speaker.

Muli, uulitin ko iyong aking tanong, kung puwede na ring sagutin ng ating I sponsor.

REP. TEVES. Yes. Anyway, again, Unisys is only involved in the modernization of the system. Hindi naman sila kasali sa database itself.

Anyway, para ma-address iyong issue ng Unisys, puwede naman tayong gumawa ng amendment that the database should be managed by the PSA itself or by a Filipino-owned entity.

REP. ZARATE. Ah, napakaano po ng inyong panukala na para maiwasan lang ito, pero sa katunayan, lahat ho nitong mga nakaraan, lalung-lalo na doon sa usapin ng Public-Private Partnership, talagang ibinibigay ho ito sa mga malalaking pribadong kumpanya. At ngayon nga po, kaya ko ho ito ni-raise dahil despite these red flags, nilagdaan ho ng PSA, last February lang nitong taon na ito, ang P1.4 billion na Phase II ng programang ito. So, iyon po ang ating isang concern diyan. Ang ating data ng ating mamamayan, potentially, 100,000,000 Filipinos, ating i-centralize. Doon pa lang nakakabahala na iyon dahil i-centralize siya at kayo na rin ang nagsabi kanina that we cannot assure you absolutely, na hindi ito magkakaroon ng security breaches.

Pangalawang ikinababahalang ho natin ay iyong ipahahawak ho natin ito sa mga dayuhang kumpanya or may potential conflict of interest, doon sa mga datos na hawak ng PSA. But at any rate, dahil mayroon pa ring ibang mag-i-interpellate, Mr. Speaker, uulitin ko, itong aking mga pag-aagam-agam, mga pangamba na inilatag ngayon, at ito ay hindi bunga ng mga kathang-isip. Atin itong inilatag dahil nakita ho natin sa kasaysayan na rin ng ating bansa at ang karanasan ng iba pang mga bansa, ang mga ganitong panukalang batas ay talagang nagiging balakid siya at nagiging tool para ang karapatan ng ating mamamayan ay masupil, ang karapatan o ang right to privacy ng ating mamamayan, dahil dito pa ho lamang ay nakikita na natin na parang ang naturan ko nga po kanina, this is a life-long surveillance of the Filipinos. At ito hong mga ganitong panukala ay hindi ho para sa kagalingan ng ating mga kababayan at mamamayan.

Puwede hong sabihin ng Sponsors na mayroong mga safeguards dito. We can use the advanced inscription technology para maiwasan ho iyong mga breaches doon sa database. But ang ganitong mga centralized database, totoo, this cannot be easily or typically just easily be broken, pero there are a lot of ways to circumvent all the protocols at ito po ang ating pinangangambahan. The Sponsor may offer a lot of assurances, but the simple and undeniable fact is, once this large volume of data are centralized into one database, there is a heightened risk of security incidence and, consequently, if that risk security happened, this data may be lost, may be exposed or may be used in other means outside of the objectives set in this law.

So, sana po ay pag-iisipan at tingnang maigi ng ating mga Sponsors at ng ating mga kasamahan dito sa Kamara ang panukalang batas na ito, at ang Kinatawan pong ito ng BAYAN MUNA ay naninindigan na dapat hindi pahintulutan ang panukalang batas na ito.

Maraming salamat, Mr. Speaker, and distinguished Sponsors. Magandang hapon po sa ating lahat.

THE DEPUTY SPEAKER (Rep. Abu). Maraming

salamat sa Kinatawan ng BAYAN MUNA, the Hon. Carlos Isagani Zarate.

The Floor Leader is recognized.

REP. ROA-PUNO. Mr. Speaker, I move that we recognize the Hon. Antonio L. Tinio from the Party-List ACT TEACHERS for his interpellation.

THE DEPUTY SPEAKER (Rep. Abu). Akin pong nire-recognize ang ating Kinatawan mula sa ACT TEACHERS Party-List na si kagalang-galang Antonio Tinio, kung siya po ay pahihintulutan ng ating Sponsor na masagot ang mga katanungan niya.

REP. TEVES. By all means, Mr. Speaker.

THE DEPUTY SPEAKER (Rep. Abu). Inyo na po ang plenaryong ito.

REP. TINIO. Maraming salamat, Mr. Speaker.

Mr. Speaker, para po malinaw sa lahat, puwede bang ipaliwanag ng Sponsor muli kung bakit sa tingin nila, kailangang magpasá tayo ng ganitong panukalang batas. Bakit kailangan ng sambayanang Pilipino ang tinatawag na “National ID System?”

REP. TEVES. Simple lang iyan. Ang dami nating pinanghahawakan na ID. Siguro ang aking colleague na nag-i-interpellate, sigurado ako mahigit dalawa ang ID na hawak niya. Ginawa natin itong isang ID lang para maging mas madali sa ating mga kababayan na makipagtransaksyon sa ating gobyerno at makakuha ng mga serbisyo na available sa ating gobyerno. That is to put it in very simple terms, Mr. Speaker.

REP. TINIO. So, iyon po ang pangunahing dahilan sa panukalang batas na ito, para maging madali, convenience bale, para maging madali sa bawat Pilipino ang mga transaksyon sa gobyerno. Iyon lang po ba. Iyon na po ba ang dahilan?

REP. TEVES. If you read the Bill, it is all there. But to put it in simple terms, because we are not here to read the Bill again, it is to make it easier for our countrymen to conduct business with government agencies.

REP. TINIO. Okay. So, iyon lang pala, Mr. Speaker.

REP. TEVES. Hindi iyon lang, Mr. Speaker, what I am saying, to put it in context, para mas mapadali, other benefits that may arise from this are, for example, identification during calamities, transacting with several government agencies, and making their records available when they need them even for themselves.

REP. TINIO. Ngayon po ba, hindi maaaring gawin iyan o mahirap gawin iyan para sa mga mamamayan?

REP. TEVES. Of course, when you do not have any ID, ...

REP. TINIO. Imposible ba na ma-access ang mga government services dahil walang isang national ID?

REP. TEVES. Hindi naman imposible, but try to conduct business with any government agency when you do not have an ID of that government agency. Try to make an SSS claim without an SSS ID, tingnan natin kung makaka-claim ka.

REP. TINIO. Sa palagay ko, lahat naman ng magke-claim ay may ID. Kung wala kang ID, hindi ka nga mabibigyan ng claim, hindi ba? Tapos kung nawala mo iyong ID, nasa records naman nila basically ang membership mo, which means you will still not be denied. Ang punto po, hindi imposible ngayon. In fact, nabubuhay tayo, tumatakbo ang mundo nang wala itong national ID. In other words, mahalagang tanong po ito, Mr. Speaker, ano ba ang biyaya o bentahe na dadalhin nito sa buhay ng ordinaryong Pilipino, at sa kabilang banda, itanong naman natin, ano ang mga peligro, ano ang mga disbentahe, ano ang mga mawawala sa bawat mamamayang Pilipino kapag ipinatupad ang ganitong sistema. Iyan po ang gusto nating mahimay sa interpellation na ito ngayon.

Parang ang sinasabi ng Sponsor, para lang daw mapadali ang transaksyon, sa halip na may dalawa kang ID o tatlo na dala o na hawak, ay isa na lang daw. Mukhang iyon na ang tinutungtungan ng panukalang ito. Pero iyon nga lang ba?

Ano po ang mangyayari, tanong ko lang, kung sakaling kunyari naipasá ang panukalang batas na ito at naipatupad nga ang sistema ng National ID System, mayroon nang tinatawag na FilSys at ang FilID Card. Lahat ng 18-year old, kailangang magrehistro diyan para maisyuhan ng ID card. Ganoon po ba ang panukalang ito? Ano ang mangyayari kung sakaling may kababayan tayo na hindi nakapagrehistro at wala siyang ID; ano po ang mangyayari sa kaniya?

REP. TEVES. Kung hindi siya nagrehistro, nasa kaniya na iyon, hindi ba? Wala namang penalty pero hindi siya makapagtransaksyon, just like kung hindi ka magparehistro sa COMELEC, hindi ka makakaboto. If I may add, Mr. Speaker, one very big advantage of this ID, kahit wala kang dala na ID, all you have to do is put your biometric data in that agency at automatic, recognized ka na.

REP. TINIO. Mr. Speaker, mahalagang tanong po ito kasi pinag-uusapan natin dito ID na kailangang

magbigay ka ng biometric, mayroong kumplikadong sistema ng registration dito na gusto ko ngang ipaliwanag mamaya ng Sponsor. Hindi lang po ito simpleng mag-fill up ka lang ng form at tapos na at kukunan ka ng picture. May biometrics ito, may kung anu-ano pa. Pero sa ngayon, Mr. Speaker, ang alam ko, milyun-milyong mga Pilipino ang wala ngang birth certificate. As of a few years ago, ang data na alam ko, 7.5 million ayon sa NSO or PSA ang walang birth certificate—7.5 million sa mga kababayan natin tapos almost one million of those, for example are in the ARMM. Almost 70 percent of the population in the ARMM, wala po silang birth certificate.

Pinag-uusapan lang natin dito, Mr. Speaker, ang birth certificate, so paano pa kaya kung national ID? In other words, napakarami, milyun-milyong mga kababayan po natin. Hindi simpleng usapin para sa kanila ang magparehistro para sa isang ID lalo na ang mga mahihirap, ang mga nakatira sa liblib na lugar. Kaya po very relevant ang tanong, anong mangyayari sa iyo kung wala kang ID? Sabi nga kanina ng ating Sponsor, eh di hindi ka makapagtransaksyon sa gobyerno kung wala kang ID na ito. Iyan na nga ang isang punto natin ngayon na dahil sa panukala nila na introduksiyon ng Filipino ID System, magkakaroon na kaagad ng diskriminasyon, Mr. Speaker, doon sa mga nakarehistro at may ID. Ang mga kapwa Pilipino natin na ipinanganak sa Pilipinas at napapailalim sa iisang Konstitusyon, ginagarantiyahan ng kaparehong karapatan katulad ng iba pang mga Pilipino, pero dahil wala silang ID, ayon sa ating Sponsor, aba, hindi sila puwedeng makapagtransaksyon sa gobyerno. Paano po iyon, Mr. Speaker?

REP. TEVES. Alam mo, Mr. Speaker, huwag sana nating paikutin ang ating taumbayan. Sa totoo lang, subukan ninyong sumakay ng eroplano na wala kayong ID, subukan ninyong bumoto na wala kayong ID, do you call that discrimination? Huwag na nating paikutin ang taumbayan, hindi naman diskriminasyon iyon. It is regulation and not discrimination.

REP. TINIO. Mr. Speaker, hindi natin pinag-uusapan dito ang walang ID, kasi ang pinag-uusapan natin dito, isang natatanging ID, ito ngang FilID. Sa eroplano, puwede kang magprisinta ng maraming klaseng ID at tatanggapin iyon sa eroplano, pero ang gusto pong mangyari ng ating kagalang-galang na Sponsor ay mayroon lang kaisa-isang ID, itong tinatawag nilang ID, at ito na lang ang kailangan mo para patunayan mo na ikaw ay Pilipino, at para patunayan na may karapatan ka na at obligasyon ng Estado at mga batas natin at mga institusyon na ibigay sa iyo.

Kayo po ang nagpapaikot. Huwag nating ipantay ang ipinapanukala ninyo na iisang national ID sa iba't iba pang mga ID, at iyan ang umiiral ngayon. Kung

wala akong government ID, puwede naman akong magbigay ng school ID at tatanggapin ito. Kung ako ay estudyante, tatanggapin ito ng airline, doon sa example ninyo. Pero iyon nga, iba ang sinasabi ninyo, iba ang panukala ninyo.

REP. TEVES. Mr. Speaker, kanina kasi, binanggit ang ID in relation to birth certificate. Matanong ko ang aking kasamahan dito sa Kongreso na nag-i-interpellate, puwede ka bang magkaroon ng school ID na wala kang birth certificate? I doubt, Mr. Speaker.

Again, kaya sinabi kong pinapaikot dahil nagsasabi tayo ng birth certificate in relation to an ID. Also, I do not see any reason you cannot get the FilID if you have already an existing ID, because all the data or a lot of the data in the FilID are already present in any of your current IDs. Ginawa lang nating simple at isa lang at dinagdagan pa natin ng biometric data para mas mapadali at para hindi mapeke. Kung ang itsura mo sa ID ay iba sa pangalang nakalagay, paglagay mo sa fingerprint mo at iba ang lumabas, huli ka na hindi ikaw iyon. We all know that the fingerprint is unique, hindi natin puwedeng ipeke.

REP. TINIO. Mr. Speaker, I think hindi pa rin malinaw na ina-address ng ating Sponsor ang isang concern ko. Sa ngayon, mayroong 7.5 million Filipinos na walang birth certificate. Paano pa kaya kung ipapatupad ang gusto nilang mangyari na kailangan lahat mayroong ID? Pati ang mga nakatira sa mga liblib na lugar na hindi nga ngayon naaabot ng mga government agencies kagaya ng DepEd. Nakapunta na ako sa mga baryo sa Mindanao, sa Lumad schools na wala ni anumang DepEd school doon. Ang tanging nakakaabot sa kanila na gobyerno, mga sundalo. Kahit ang barangay officials nila, hindi nakakaabot doon sa mga lugar na iyon. So, paano kaya magkakaroon ng Filipino ID ang mga ito, at anong mangyayari sa kanila kung wala silang ID? Paano na ang pagbibigay sa kanila ng mga karapatan nila?

Iyon po ang isang concern natin, that this Filipino ID System will create discrimination in terms of enjoyment of rights guaranteed to each and every citizen. So ngayon, malilikha na ang dalawang grupo: ang may ID at ang walang ID.

Pangalawang concern po natin ay ang concern din ng ating mga rebolusyonaryong bayani natin noon. Noong isang araw lang, August 28, ang National Heroes Day. Hindi ba ito originally ang commemoration ng Cry of Balintawak o Cry of Pugad Lawin? Ngayon, kung matatandaan natin, Mr. Speaker, distinguished Sponsor, ito ang insidente na naghudyat ng simula ng rebolusyon ng mga ninuno natin laban sa Espanya, ang pagpunit nila ng sedula.

Baka magtaka tayo ngayon kung bakit naman ang akto na naghudyat ng simula ng rebolusyon o pag-aalsa, armadong pag-aalsa kontra sa 300 taong mahigit na

pangongolonya at paghahari ng Espanya sa Pilipinas ay nagsimula sa pamamagitan ng pagpunit ng sedula? Mr. Speaker, alam po ba ninyo kung bakit ganoon, bakit sedula ang pinunit nila?

REP. TEVES. I do not think that has anything to do with this deliberation, Mr. Speaker.

REP. TINIO. Mr. Speaker, it has everything to do with this deliberation. Sige, ako na lang ang magpapaliwanag kung bakit. Ano ba ang sedula?

Mr. Speaker, ang sedula ang pinaka-equivalent noon ng National ID System ng mga Kastila. Ang sedula ang katibayan na nagbayad ka ng residence tax. Hanggang ngayon, iyan pa rin naman ang tawag natin, hindi po ba, na ikaw ay nakatira sa lugar na ito, nagbabayad pa ng residence tax o sedula sa Quezon City Hall kasi residente ka ng Quezon City. So, ang sedula ay residence tax.

Nire-require ito ng mga Kastila sa bawat Indio bilang patunay na kinikilala nila at nakapailalim sila sa kolonyal na gobyerno ng Espanya. Tapos, dahil noon, siyempre, hindi pa sila high-tech, hindi pa uso ang ID na may picture, kaya ang sedula ang nagsisilbing identification papers ng bawat Indio. Kaya galit na galit sina Bonifacio at ang mga ninuno natin doon dahil nagsilbi ito bilang tinatawag na internal passport. Ang mga ninuno natin noon hindi makapaglakbay mula sa isang baryo papunta sa kabila, mula sa isang bayan papunta sa kabilang bayan, isang probinsya mula sa kabilang probinsya, isang isla mula papunta sa isa pang isla. Hindi sila puwedeng maglakbay na walang dalang sedula, kasi kung nagbibyahe sila, haharangin sila ng guwardiya-sibil at ang unang tanong sa kanila, nasaan ang sedula ninyo. Kapag wala kang dalang sedula, may problema ka na, sa prisinto ka na magpaliwanag. Dadalhin o bibitbitin ka na ng guwardiya-sibil at ikukulong ka na.

Ito po ang dahilan kung bakit galit na galit sina Andres Bonifacio at ang mga Katipunero sa sedula. Ito ang dahilan kung bakit noong Agosto 1896 ay ang pinakasimbolo ng kanilang pag-aalsa kontra sa paghahari ng Espanya ay ang pagpunit ng sedula. Sabi ninyo, walang kinalaman. Malinaw po ang kinalaman. Dahil hindi po ba ganiyan na ang mangyayari sa inyong panukalang National ID System na kailangang bitbit mo ito sa bawat oras ng iyong buhay, dahil at any time, puwede kang hingan ng mga awtoridad ng national ID bilang patunay na ikaw nga ay Pilipino at may karapatan kang mabuhay at tumira sa sarili mong bayan, at kung wala kang maipakita, may problema ka na.

In other words, Mr. Speaker, ang problema natin dito ay ang mga tinalikuran, yinurakan at pinaghimagsik ng ating mga ninuno ay nais ibalik sa pamamagitan ng panukalang ito ng Filipino ID System.

Bakit naman po gusto nating—gustong maging mga bagong mananakop? Ang problema, hindi naman mga dayuhan, kung hindi mga kababayan pa natin ang nagpapanukala na magpanumbalik ng isang bagong sistema ng internal passport na tinatawag na Filipino ID System.

REP. TEVES. Mr. Speaker, again, huwag nating paikutin iyong taumbayan, hindi kailangang bitbit ang isang Philippine ID. Kaya nga nilagyan natin ng biometric component para kung wala, kung hindi mo bitbit iyong ID mo, you can make use of your biometric data.

REP. TINIO. Ano ba ang ibig sabihin ng ...

REP. TEVES. And I would like to point out, Mr. Speaker, kanina pa naririnig kong 100 million Filipinos. They make it sound like they speak for the 100 million Filipinos. I want to remind everybody, we are here in Congress as Representatives of our districts, our constituencies and the Party-List that we represent. Dito natin malalaman kung ang mayorya ng tao ay ayaw sa ID na ito kung hindi ito pumasá sa plenaryo. Kung pumasá ito sa plenaryo, ibig ko sabihin, dito natin makikita that majority of the Filipinos want it because we are here as the Representatives of the Filipino people. It may be true that there are some sectors who want to hide their identities and it is better off not to have their identities revealed and this is very true that there are some Filipinos that are against this Filipino ID. But again, I would like to remind everybody that we are here as Representatives of the people and not one of us is a Representative of the whole country. Thank you, Mr. Speaker.

REP. TINIO. Well, Mr. Speaker, frankly yet—sa tingin ko, irrelevant iyong mga statements ng ating Sponsor on whether or not, I or the Sponsor, or each individual Representative here can speak for the Filipino people. Ako, ang gusto ko lang kwestiyunin, Mr. Speaker, even though I am wasting my time here or because I should be interpellating, but I cannot let it pass. Hindi ho ibig sabihin na dahil ipinasá or kapag ipinasá ng Kapulungang ito ang anuman panukala ay ibig sabihin ay iyon na ang kagustuhan ng kanilang mga constituents o ng mayorya ng mga Pilipino sa bansa. Hindi po automatic iyon. Kaya nga napakaraming mga kaso na may ipinapasá ang Kongreso, na maging ang Senado na ayaw ng taumbayan kaya naman sa susunod na eleksyon, sa pinakamalapit na eleksyon, pinapatalsik iyong mga bumoto nang hindi alinsunod sa kagustuhan ng taumbayan. Malinaw na example diyan iyong kaso ng VAT, a few years ago. Hindi ba mayroong Senador, alam natin iyon, very well-known example na natanggal siya sa puwesto dahil sa kanyang posisyon na kontra sa kagustuhan ng taumbayan? Iyon lang po ang gusto

kong sabihin. So, huwag na po nating pagdebatihan kung sino ang puwedeng magsalita sa ngalan ng interes ng Pilipino. Lahat po tayo rito, ako, at maging ang ating Sponsor, iyon ang intensiyon. Ngayon po, kung puwede po, ipaliwanag sa atin ng Sponsor, paano po ba iyong proseso ng pag-a-apply sa ID? Paano po ako magkakaroon ng ID kung maipasá ang inyong batas? Ipaliwanag po natin sa ating mga kasama rito at sa publiko, ano po iyong mga hakbang na kailangang gawin at ano ang impormasyon na kailangan kong ibigay o isuko sa gobyerno para mabigyan ako ng ID?

REP. TEVES. I do not think I have to explain, Mr. Speaker. It is all in the Bill. I presumed nabasa na nila ito bago sila sumalang dito sa plenaryong ito.

At this juncture, Deputy Speaker Raneo “Ranie” E. Abu relinquished the Chair to Deputy Speaker Sharon S. Garin.

REP. TINIO. Nabasa ko po pero kailangan pong ipaliwanag ang proseso at sana po maging para sa interes po ng publiko at ng madla na walang hawak, na hindi hawak ang kopya ng Bill.

Ang sesyon po, lahat po ng sesyon natin ay open to the public, nasa Konstitusyon po iyan. At kaya po open to the public, para lahat ng pinag-uusapan nating panukalang batas ay bukas sa publiko. Kaya po, hinihiling ko lang po sa Sponsor, kung gusto ninyong ipagtanggol ang inyong panukalang batas, kailangang handa po kayong ipaliwanag hindi lang sa atin na naririto ngayon kung hindi sa publiko. So, sana po, kung itanong ko, kung puwede po bang ipaliwanag ang mga hakbang, for the benefit of the millions of Filipinos who do not have the privilege of holding a hard copy of this Bill. Sana po maging bukas naman ang ating Sponsor.

REP. TEVES. Mme. Speaker, simple lang, they just have to do it personally and go to government agencies like SSS and COMELEC, doon puwede, GSIS, puwede na silang mag-apply, or at the Civil Registry, puwede na silang mag-apply para sa FilID. Ganoon lang kasimple.

Sa totoo lang, ang eksplanasyon nito, kapag naging batas na ito, hindi na iyan mahirap ipaabot sa ating taumbayan dahil buong Pilipinas naman represented sa Kongresong ito. And, I am pretty sure, all the Representatives of this Congress will help in explaining the system to their constituencies.

Again, very simple, personally you go to any government, I mean, these agencies like SSS, GSIS, COMELEC and the Civil Registry of your locality, and you can apply for the FilID.

REP. TINIO. So, kailan po ako kailangang mag-apply o puwedeng mag-apply?

REP. TEVES. Again, I do not want to answer this because it is very redundant and nasa Bill na. But, when you are 18 years old, you have to apply for the FilID.

REP. TINIO. So, optional po ba, kapag 18 na ang isang indibidwal, optional po ba o mandatory ang pag-apply?

REP. TEVES. It is mandatory ...

REP. TINIO. Okay.

REP. TEVES. ... but if you do not, there is no penalty. But, again, you are penalizing yourself because you will not be able to transact with government agencies without the FilID.

REP. TINIO. Okay. So, malinaw po. Kanina, parang sinabi ng Sponsor, “Okay lang kung ayaw mo.” Pero sa aktwal, sa kanilang panukalang batas, compulsory, sa Section 9. *Compulsory Registration*, nire-require po ang lahat ng Pilipino.

At siya na rin ang nagsabi, Mme. Speaker, “Sige, puwedeng hindi ka mag-register pero you will be penalizing yourself.” Pinaparusahan mo raw ang sarili mo kung hindi ka mag-register dahil hindi ka na puwedeng makipagtransaksiyon sa anumang ahensya ng gobyerno kung wala kang ID. So, malinaw po na sinabi niya iyon.

So, pinapatunayan po iyong kanina ko pang sinasabi na kapag ipinasá ang batas na ito, magkakaroon na po ng diskriminasyon ngayon, hindi na po sapat iyong sinasabi ng Konstitusyon na kapagka ipinanganak ka dito, ikaw ay Pilipino at ginagarantiya ang lahat ng mga karapatan ng Pilipino. Kasama na doon ang karapatan mo sa mga benepisyo, proteksyon at serbisyo ng gobyerno. So, iyon po ang malinaw. Okay.

Ngayon po, anong impormasyon ang kailangan kong ibigay sa FilSys para mabigyan po ako ng ID? Anong information po?

REP. TEVES. A very basic information—your name, your—it is very basic information, ang dami. You can refer to page 9.

If you are really serious on letting the Filipino know, you can put it up on your website. Sa totoo lang, huwag na tayong magbolahan dito na kailangan, eh sabihin dito para malaman ng lahat. I mean, it is all here: sex, date of birth—very basic information.

REP. TINIO. Bakit ayaw sabihin ng Sponsor, Mme. Speaker?

REP. TEVES. It is not ayaw kong sabihin.

REP. TINIO. Ilagay ko raw sa website ko.

REP. TEVES. It is not that ayaw po sabihin.

REP. TINIO. Sila po ang may ipanukala, bakit ako maglalagay sa website ko?

REP. TEVES. No, it is not ...

REP. TINIO. Hindi ba tungkulin ng bawat Kinatawan dito na ipaalam sa kaniyang mga constituent kung ano iyong ipinapanukala ninyong batas. So, simpleng tanong po, anong impormasyon ...

REP. TEVES. Ang sinasabi ko Mr. ...

REP. TINIO. ... ang kailangang ibigay para mabigyan ng ID?

THE DEPUTY SPEAKER (Rep. Garin, S.). Please address the Chair before you speak.

REP. TINIO. Yes, Mme. Speaker, I am addressing the Chair.

THE DEPUTY SPEAKER (Rep. Garin, S.). Thank you.

REP. TEVES. Ang sinasabi ko, Mme. Speaker, na hindi na sana nating kailangan itong sabihin ito dahil nakalagay naman sa Bill at alam kong nabasa na ito ng ating interpellator. Pinapahaba lang natin ang deliberasyon sa pagbabasa nito. But, it is here: common reference number, full name, ...

REP. TINIO. Hindi po ...

REP. TEVES. ... the name suffix, ...

REP. TINIO. Nandiyan pala, ...

REP. TEVES. ...sex, date of birth.

REP. TINIO. ... bakit ayaw sabihin o kung hindi naman, Mr. Speaker, ...

REP. TEVES. Again, I do not have to read it because I am sure you have seen it and it is redundant to be reading it again dahil sigurado akong nakikita ninyo ito. At, kung totoong gusto nating ipaalam sa taumbayan, madali nating ipaalam kahit hindi ko basahin dito.

Sana malinaw iyon, Mme. Speaker.

REP. TINIO. Mme. Speaker, let me read into the record para alam ng publiko kung ano talaga ang mga hinihinging impormasyon.

Actually, may tatlo po, kung puwede pong ipaliwanag ninyo sa akin bakit mayroon, sa Section

7, may tatlong grupo ng tatlong kulumpon ng impormasyon na hinihingi rito. Iyong isa, on the face of the card; pangalawa, in the smart chip; at, pangatlo, in the database.

Will it be too much to ask the Sponsor if I ask him to explain the differences in these three? Baka sabihin po niya nasa Bill na at basahin ko na lang.

REP. TEVES. Okay, I will explain, Mme. Speaker.

THE DEPUTY SPEAKER (Rep. Garin, S.). Yes, please.

REP. TEVES. Sa totoo lang, it is common sense. You cannot put everything in the face of the card. Hindi mo na mababasa iyan kung inilagay mo ito lahat, i-print mo sa card, dahil napakahaba iyong impormasyon, kaya iyong iba nasa chip, iyong iba nasa database.

I hope that is a fair enough and common-sense explanation, Mme. Speaker.

REP. TINIO. Iyong database po? Ano po iyong database?

So, ipinaliwanag ng Sponsor—the Sponsor deigned to explain the difference between the information on the face of the card and the smart chip for which I am eternally grateful, because he explained to us the difference, but, if I may trouble him for a few moments more to explain, what about the database?

REP. TEVES. The database.

REP. TINIO. Ano po iyong database na iyan?

REP. TEVES. A database of the information.

I do not see why the distinguished interpellator does not understand what a database is. It is very simple, di ba? Doon nakalagay ang database of information. What is so difficult to understand?

REP. TINIO. Mayroon na po bang ganyang database ngayon, Mme. Speaker?

REP. TEVES. Mme. Speaker.

REP. TINIO. Sa gobyerno po, mayroon na po ba tayong single database managed ...

REP. TEVES. Kaya ...

REP. TINIO. ... and maintained by government containing all of the information enumerated in the Bill? Is there such a thing now?

REP. TEVES. Mme. Speaker, sana lang—kanina sinabi ko na, uulitin ko, mayroon tayong database spread

among different agencies of government. Sa tingin ko, kahit ang ating interpellator ay mayroong biometric database sa NBI at sa ating COMELEC. Kaya ginawa natin, pinag-iisa natin ito para accessible siya ng inter-government agencies. Meaning, imagine, pupunta ka sa isang ahensiya ng gobyerno, hihingian ka ng data, pupunta ka sa ibang ahensiya ng gobyerno at hihingian ka uli ng data, dapat serbisyo na ng gobyerno iyon na mayroon silang data ng taumbayan.

Again, we already have an existing database that is spread among different agencies of the government.

REP. TINIO. So, Mme. Speaker, let us be precise, wala po tayong existing database. Mayroon tayo, ayon sa paliwanag ng Sponsor, we have many different and discreet, ibig sabihin magkakahiwalay na mga database. Kaya ang bago po—kaya po pinapa-explain ko sa Sponsor kung ano iyong database na tinutukoy dito. Bago po ito. Wala pa pong ganyan ngayon. So, ang gustong mangyari ng Sponsor, magkaroon na lamang ng iisang database sa pangangalaga ng isang ahensiya. Tapos, mamaya, papasukin natin kung ano iyong mga lalamaning impormasyon nito.

Ngayon, sa palagay ko, sa tingin ng Sponsor, walang ipinagkaiba na mayroong database ang COMELEC, mayroong database ang NBI, mayroong database ang GSIS, mayroong database ang SSS, and so on and so forth na magkakahiwalay sila. Sa paliwanag niya, parang eh ano naman ngayon, pinagsama na lang natin sa isa. Pero sa palagay ko, Mme. Speaker, G. Isponsor, malaki ang pagkakaiba noon. Iyong COMELEC, kanina ninyo pa binabanggit, para makaboto ako, nasa batas, sabi kailangan magbigay ako ng biometric information. Yes, nagbibigay ako ng biometric information para ako ay makaboto. Pero iyong ibinibigay kong impormasyon na iyon, ipinagkatiwala ko sa COMELEC para lang iyon, may kaugnayan lang iyon doon sa karapatan kong bumoto.

I give COMELEC my personal data, including the biometric data, and it is in the safekeeping of COMELEC, but that information, that personal information is only in COMELEC for the sole purpose of ensuring my right to vote. So, iyon lang po ang tanging purpose kung bakit nandoon iyong information na iyon. In the same way, iyong mga iba pang mga ahensiya, halimbawa GSIS, ako member ng GSIS, hawak nila iyong personal information ko, and it is only to be used for the sole purpose of ensuring that I enjoy my rights and benefits as a member of GSIS. May specific purpose po. Malinaw po iyong specific purpose.

Ngayon, anong kaibahan doon sa ipinapanukala niya? Ipinagsama-sama na ang lahat ng impormasyon na ito, para sa anong purpose? For what? It is for all purposes. Iyon ang problema dito na ang impormasyon ng lahat ng mamamayan ay nandiyan, sentralisado,

para sa anong gamit? It can be for any purpose that the government so desires. So, may malaking kaibahan po roon, Mme. Speaker, Mr. Sponsor. At iyan nga po ang kinekwestyon natin.

Ngayon, gusto ko pong ituloy. Una muna, para po magka-idea ang publiko, ano iyong mga impormasyon na hinihingi on the face of the card? Common Reference Number. Puwede po bang ma-explain, what is this “Common Reference Number”?

REP. TEVES. ID number.

REP. TINIO. So, parang ID number, parang Serial Number na iyan.

REP. TEVES. Yes. We have a Common Reference Number.

Kanina pala, Mme. Speaker, nabanggit iyong tungkol sa data na iba-iba iyong data. Sa tingin ko, ang pangalan ng ating interpellator sa NBI at ang pangalan niya sa COMELEC, pareho eh. Pati iyong fingerprint niya sa COMELEC at fingerprint niya sa NBI, pareho.

Again, our data are the same, just spread out, and they are redundant. Kaya nga ginagawa natin siya, ilagay sa isang repositoryo because they are redundant data. And most of the data, if not all our data in our different IDs, are redundant data. Kaya ginagawa nating isa para mas maging madali.

REP. TINIO. Well, Mme. Speaker, hindi po redundant. Kasi po iyong COMELEC, hawak niya iyong biometric data at puwede lang iyong gamitin kung may kinalaman sa pagboto at eleksyon. So, puwede bang pumunta ang kahit anong ahensya ng gobyerno, halimbawa, employer, at hingin iyong biometric data na hawak ng COMELEC?

REP. TEVES. Mme. Speaker.

REP. TINIO. Let us say magtatrabaho ka sa isang government agency, so puwede ba siyang pumunta roon at hingin iyon, at ibibigay ba ng COMELEC sa kanya?

REP. TEVES. Mme. Speaker, hindi ang employer ang pumupunta sa ahensya ng gobyerno kung hindi ang empleyadong nag-a-apply ang magbibigay ng datos na mayroon siya kung nag-a-apply siya ng trabaho. At isa pa, kanina, mali iyong sinabi na ang datos natin sa COMELEC ay para lamang sa pagboto. Ang alam ko kasi, iyong voter’s ID mo is a valid ID accepted by the government not only for voting purposes, but also for identification purposes with any other agency of the government, Mme. Speaker.

REP. TINIO. Well, tama po iyon. Iyong ID,

of course, puwedeng gamitin; it is a valid ID. But the point is, iyong biometric data, ang may access lamang doon ay ang COMELEC and it can only be accessed in the act of voting. So, iyon po ang point natin doon.

Anyway, ang mga data na hihingin at ibibigay ay Common Reference Number, full name, name suffix, a front-facing photograph, sex, date of birth, place of birth, permanent address, blood type, at barcode. Sa smart chip may kasama pang Common Reference Number, agency code, enrolment date, station ID, at sequence number aside from the full name, name suffix, and other personal information I already mentioned, like the permanent address, marital status, blood type, parents’ full name. And then the biometrics information: the left primary finger code, the right primary finger code, left backup finger code, right backup finger code, iris scan, facial image exception code, height, weight, distinguishing features, and tax identification numbers.

So, kapag nag-apply po ang 18-year-old na Pilipino, kailangang ibigay niya ang lahat ng impormasyon na iyan, compulsory. Tama po ba?

REP. TEVES. We need these information. Kailangan mong ibigay iyong impormasyon para makumpleto iyong ID mo. Again, there is no penalty kung ipipilit mo na ayaw mong mag-ID, hindi ka pipilitin, hindi ka huhulihin, hindi ka ipakukulong, hindi ka pagmumultahin. Pero again, hindi ka makakatransaksiyon kung wala kang ID.

REP. TINIO. Again, paulit-ulit po, Mme. Speaker, na talagang sabi niya, walang legal penalty kung hindi ka magrehistro o ayaw mong ibigay ang impormasyon mo, pero hindi ka makakapagtransaksiyon sa gobyerno. So, ipagkakait sa iyo ang karapatan mo bilang Pilipino sa pamamagitan ng batas na ito at ng ID na ito.

Ngayon sa database, bukod doon sa nabanggit na nating mga impormasyon, ito pa ang dagdag: permanent address, temporary mailing address, e-mail address, mobile number, marital status, spouse’s CRN—so, iyong serial number noong asawa mo—marriage certificate reference number, father’s full name, father’s name – suffix, father’s CRN, father’s birth certificate reference number, mother’s full name, mother’s name – suffix, mother’s CRN, mother’s birth certificate reference number, parent’s marriage certificate reference number.

Biometrics information which I read earlier: height, weight, distinguishing features, relevant information to prove filiation, paternity, maternity, and legitimacy or illegitimacy of a child, special status, if any, so whether you are senior citizen, PWD or solo parent.

Other personal circumstances, such as: voter’s identification number, Philippine passport number, tax identification number, PhilHealth membership number,

Professional Regulation Commission registration number, GSIS number, SSS number, HMDF or Pag-IBIG membership number, driver's license. Lahat po iyan, again, kailangan pong ibigay upon reaching the age of 18? Tama po ba?

REP. TEVES. Ibigay mo, kung mayroon ka.

REP. TINIO. Okay, klaro po.

REP. TEVES. Kung wala ka namang e-mail, paano ka magbibigay ng e-mail kung wala kang e-mail? Hindi na dapat itanong iyon, hindi ba? How can you give something when it is not there. Ibig kong sabihin, an e-mail address is not a requirement ...

REP. TINIO. Mr. Speaker, I do not want my time to be wasted ...

REP. TEVES. ... Mme. Speaker, can you please ...

REP. TINIO. ... with impertinent replies. So, let me proceed to number 34.

REP. TEVES. Mme. Speaker, I still have the floor.

THE DEPUTY SPEAKER (Rep. Garin, S.). With all due respect, Gentleman, can the Sponsor finish his answer.

REP. TEVES. Ang sinasabi ko, iyong e-mail address, hindi naman katulad iyon ng pangalan na pag wala, hindi na puwede. So, again, e-mail address, alam naman nating lahat na hindi naman lahat ng tao may e-mail, hindi ba? So, iyon lang.

Thank you, Mme. Speaker.

THE DEPUTY SPEAKER (Rep. Garin, S.). Thank you, Mr. Sponsor.

REP. TINIO. Thank you, Mme. Speaker, for the Sponsor's clarification that ...

THE DEPUTY SPEAKER (Rep. Garin, S.). Please proceed.

REP. TINIO. ... if you do not have an e-mail address, you will not be given one. Okay, thank you. That was very clear. Okay.

Sensitive personal information, as provided in Section 4—so, kung babalikan po natin iyong Section 4, ang sabi po:

(1) Sensitive personal information refers to data or personal information on biometrics of an individual.

So, kasama na po ito:

(2) An individual's race or ethnic origin, marital status, age, color, and religious, philosophical or political affiliations;

(3) an individual's current health, education and genetic records;

(4) record of any proceeding on any offense committed or alleged to have been committed by an individual, the disposal of such proceedings, or the sentence of any court in such proceedings;

(5) issuances of government agencies peculiar to an individual which include a social security number, licenses and their denials, suspension or revocation, and tax returns; and

(6) any classified disclosure made by an individual pursuant to an existing law, rule or regulation.

Puwede pong paki-explain, Mme. Speaker, kung paano po kokolektahin itong sensitive personal information. So, iyong sa biometrics malinaw, isa-submit mo ang iyong sarili para makolekta ang iyong fingerprints at saka iris scan and others. Ito po, sabi po dito, "an individual's race or ethnic origin." Ano po iyan? Paano po iyan sa konteksto ng Pilipino? Ano po ang kailangang ilagay diyan o ibigay na information, race or ethnic origin?

REP. TEVES. Mme. Speaker, mga impormasyon dito, iyong tao ang magbibigay. Pero marami namang impormasyon na kahit hindi nila ibigay is already public record. Ibigay mo man o hindi, nasa datos na iyan ng ating gobyerno katulad ng mga kaso ng isang tao na nasa mga korte. That is public record.

REP. TINIO. Eh kung wala po sa public record, ano ang mangyayari? Kailangang ibigay po?

REP. TEVES. Kung wala sa public record, di malamang hindi totoong kaso iyon.

REP. TINIO. Hindi pa po kaso ang pinag-uusapan natin. Sabi ko nga lang, race, an individual's race. So, kailangan ko pong sabihin sa opisyal na nagkokolekta ng impormasyon, sasabihin ko kung ako ay may halong Chinese or Chinese-Filipino or you know, may halong European,? Ganoon po ba? Paano iyan? American, African-American, Filipino.

REP. TEVES. Again, it is for the person to give his race.

REP. TINIO. How about ethnic origin, Mme. Speaker? Ano ito?

REP. TEVES. Come again?

REP. TINIO. Ethnic origin—nasa Bill ninyo po, ethnic origin.

REP. TEVES. Ethnic origin.

REP. TINIO. Ano po iyan? So, Lumad, ganoon po ba?

REP. TEVES. Yes. Sa mga ganoong impormasyon kasi nakatutulong iyan. For example, you say you are of this race but you look far too different from the race that you say you are, then it will already raise a red flag.

REP. TINIO. Red flag.

REP. TEVES. Again, this is for identification purposes. Also, it will help. You know, even with disease, even with health care, later, nakakatulong ito dahil mayroong mga race na madaling matamaan ng certain sakit, mayroong mga race na hindi. So, kahit sa disease prevention in the future, it can also help.

REP. TINIO. So, obligado po ako na ibigay ang impormasyong ito?

REP. TEVES. Sa tingin ko, kung hindi ninyo alam, again, it is not as important as your name and your address.

REP. TINIO. Ah, so optional po ito? Paano po ba?

REP. TEVES. To the extent, again, it is the same as the e-mail address. Di ba?

REP. TINIO. Ah, iyon ...

REP. TEVES. Hindi naman kasi lahat alam talaga kung ano iyong ethnicity nila, but it does not mean that later, kung nalaman mo na, hindi na puwedeng idagdag sa database mo. Kaya nga ginawa nating ganito iyong database para puwede rin siya maging progressive. Ibig ko sabihin, katulad ng pamilya, hindi ba, kung dati ilan lang anak mo, nadagdagan iyong anak mo so puwede madagdag sa database mo iyon.

REP. TINIO. What about—mayroon dito color eh. Actually, hindi po malinaw. Ano po ibig sabihin niyon—color? Ano po ang hinihingi ninyong impormasyon sa citizen, sa mamamayan? What do you mean by “color”?

REP. TEVES. Sa tingin ko that is just common sense. Kung may lisensya ka, hinihingan ka rin ng

color; kahit color ng mata mo nasa lisensya mo iyon eh.

REP. TINIO. Well, Mme. Speaker, if the Speaker or the Sponsor is referring to eye color, then I think it should be specified. Eh hindi naman po malinaw dito.

REP. TEVES. No, ang ibig kong sabihin, sinasabi ko lang na iyong color is definitely, di ba, it is part of the ID. Sa lisensya natin mayroon niyan, hindi ba?

REP. TINIO. Merong ano? Skin color?

REP. TEVES. Ah, mayroon ba sa license? Eye, eye ang may color sa license. Yeah.

REP. TINIO. Hindi, kaya nga linawin po natin, Mme. Speaker, ano po bang tinutukoy dito? Eye color? Skin color? Ano pong color, hair color?

REP. TEVES. It is actually skin color.

REP. TINIO. Skin color.

REP. TEVES. If the Gentleman wants it amended to be skin color, then he can say his amendments later.

REP. TINIO. Mayroon pang skin color ngayon. Okay. So, itong religious, philosophical or political affiliation, kailangan pong i-submit ko itong information na ito?

REP. TEVES. Wala na iyan, Mme. Speaker. Sinabi na kanina—sana nakinig sila—na hindi na iyan isasama.

REP. TINIO. Well, kung hindi na po isasama, eto po ang nasa Bill.

REP. TEVES. There will be an amendment later na hindi na iyan isasama.

REP. TINIO. Pero, Mme. Speaker, I think it is very telling that these categories of information were originally included. Bakit kaya inilagay iyan diyan?

REP. TEVES. Nasagot na rin iyan kanina, Mme. Speaker. Kung hindi man sila nakinig, uulitin ko: There were agencies who were part of the technical working group. I am not sure which, but that was an input of one of the government agencies. Nevertheless, the authors already agreed that that will be deleted.

REP. TINIO. And then, ito pa po, an individual's current health, educational and genetic records. So, health record, kailangan pong i-submit ang mga health records, ang educational records and genetic records sa database na ito?

REP. TEVES. Kailangan.

REP. TINIO. Health records kailangan pong ibigay sa gobyerno? Bakit po kailangan? Ngayon po, Mme. Speaker, hindi po maaaring hingin kahit po ng gobyerno ang iyong health records without your consent. And without your consent, pwede lang po itong makuha with a warrant, with a court order. Pero dito po, sa batas na ito, inoobliga ang bawat mamamayan na isuko sa database ng gobyerno ang kaniyang mga health records, kaniyang educational record at pati ang kaniyang genetic records.

Now, doon muna tayo sa health records at saka sa education records. Bakit po kailangang ibigay ito sa database ng gobyerno ito?

REP. TEVES. Okay. Let us start with the health records, Mme. Speaker.

Sa tingin ko, alam ng ating interpellator na hindi ka naman makapag-transact sa PhilHealth kung wala kang health record eh. Ganoon lang kasimple iyan. And it will be very helpful if you put your educational record in as part of your identification. And, again, hindi ko maintindihan, bakit parang kinakatakot nila iyong educational record. Sa tingin ko, noong panahon na nagpapapili tayo para sa election, sinusulat natin ang ating educational record.

REP. TINIO. Mme. Speaker, ano naman itong genetic records? Genetic Records, ano ibig sabihin niyan, Mme. Speaker? Ano iyon? Ibig po bang sabihin kailangan magbigay ako ng DNA sample sa gobyerno sa paghingi ko ng ID, o sa pag-apply ko o pag-register ko sa ID na ito, kailangan kasama doon ang DNA test? So, magsa-submit ako ng DNA sample? Iyon po ba ang ibig sabihin nito?

REP. TEVES. Anyway, the genetic records, if you do not—you are not sure, then, it may not—it may not come from you, but, again, if the government agencies . . .

REP. TINIO. May not come from you—ano po ang ibig sabihin niyan?

REP. TEVES. Ang ibig sabihin niyan, kung mayroong genetic record ang government agency, so mas maganda mailagay. Sa totoo lang, it is better to have genetic data in our IDs for crime prevention or for identification of criminals later. Sa ibang bansa, ginagamit na iyon eh. Tayo, masyado tayong backward kaya wala pa tayong ganoon. But again, we really have to improve. I think it will be beneficial for the whole country if we include generic records. The Gentleman may have a different view.

REP. TINIO. Mme. Speaker, sa ibang bansa po,

mayroong mga genetic records doon sa mga criminal o kaya accused ng krimen. Kaya po nagkakaroon ang mga law enforcement agencies ng genetic records ng tao ay dahil po napailalim sila sa criminal justice system ng isang bansa, so, nag-surrender sila, whether voluntarily or involuntarily, noong kanilang genetic records. Pero po, ang hinihingi po ng batas na ito ay compulsory surrender of genetic records of all citizens. Whether may krimen ka o wala magbibigay ka ng laway para mayroong genetic records ang gobyerno sa iyo.

So, malaki po ang kaibahan noong sinasabi ng ating Sponsor sa kalakaran sa ibang bansa. Sa ibang bansa, may pagkilala pa po sila ng right to privacy. At iyan na nga po iyong punto ko. Nasaan na po ang right to privacy dito? Kasi dito sa personal sensitive information na nais kulektahin ng ating Sponsor, eto na nga, iyong health records mo, hinihingi; iyong educational records mo, hinihingi; pati genetic records mo, hinihingi.

Sabi ko nga, sa ngayon, hindi basta-basta makukuha iyan ng gobyerno o ng sinuman nang walang pahintulot mo. Kung gusto iyan makuha ng gobyerno ngayon o ng sinuman, pumunta ka muna sa korte at humingi ka ng court order. Pero sa panukalang batas po na ito, required na po, compulsory para sa lahat at binibigyan ng kapangyarihan ang gobyerno na kolektahin at itago ang mga records na ito. Whether mayroon kang ginawang kasalanan o wala, lahat po kailangan. So, this is practically rendering meaningless the right to privacy. Nasaan pa ang privacy ng individual kung ang mga impormasyong ito sa iyong pagkatao ay inoobliga kang isuko na sa gobyerno? Iyan po ang hindi natin maintindihan.

Pati na nga sa original na draft na—actually, hindi sa original na draft, sa nakasulat ho ngayon, kasama pa rito iyong religious, philosophical and political affiliations. So, hindi lang impormasyon tungkol sa iyong pisikal na pangangatawan, pagkatao, pati sa iniisip mo isinama nila sa original na version. So, talagang total surveillance ang gusto pong mangyari dito. Siguro, na-realize ng mga author na halatang-halata na, sobra na, talagang lumalagpas na, kahit sa standard ng ibang mga bansa iyong hinihingi nila rito. Pati political, philosophical, religious affiliations, gusto nilang hingin. Kaya sinasabi nila ngayon ay tatanggalin na raw iyan, pero nandiyan po iyan, nakasulat, malinaw po.

So, iyon po ang problema natin dito. Bakit iyong mga ngayon na protektadong impormasyon ginagarantiya ng right to privacy, kapag naipasá ang batas na ito, kailangang isuko ng indibidwal sa gobyerno. At ibabalik ko po, ano ang kinalaman ng mas mabilis na serbisyo, mas mabilis na transaksiyong publiko, iyon ang sabi niyang dahilan eh, Mme. Speaker. Sabi ng Sponsor natin, kaya natin itinutulak ito para daw mapabilis ang transaksyon ng mga mamamayan sa iba't ibang mga ahensiya ng gobyerno para kapag pumunta ka sa SSS ay madali kang makakuha ng benepisyo, et cetera. Ano

ang kinalaman ng iyong genetic record, ng iyong health record, pati nga, Mme. Speaker, kasama pa rito “record of any proceeding on any offense committed or alleged to have been committed by an individual, the disposal of such proceedings, or the sentence of any court in such proceedings.” Ni hindi pa nga po criminal record ang hinihingi, if any. Ang sabi lang dito, “record of any proceeding on any offense committed or alleged to have been committed by an individual x x x.” So, mas matindi pa nga ito, ni hindi iyong aktuwal check kung mayroon kang criminal record, kung mayroong nagsampa ng complaint sa iyo, nagsampa ng complaint sa iyo sa barangay, aba eh, that is a record, nandoon na iyon. It is irrelevant whether or not aktuwal na ginawa mo iyong akusasyon, aba eh nasa record na ito. Iyan ang gusto nilang mangyari. Puwede bang matanong, Mme. Speaker, bakit hindi lang criminal record ang pinag-uusapan, pati record of any alleged offense committed nandoon na?

REP. TEVES. Mme. Speaker, if I may answer. Again, those records are already public records. Be it you are a convicted or you were just charged, they are all public records.

THE DEPUTY SPEAKER (Rep. Garin, S.). I would like to remind the Honorable Tinio that the interpellation has been over one hour ...

REP. TINIO. Yes, Mme. Speaker, then I will wind up.

THE DEPUTY SPEAKER (Rep. Garin, S.). ... and if you can wind up, please. Thank you very much.

REP. TINIO. I think my last point, Mme. Speaker, will be with regard to—ito lang, gusto ko lang i-point out, Mme. Speaker, I think I have already demonstrated that the introduction of a Filipino ID system will be discriminatory. It will introduce discrimination where currently there is none. Kapag ipinasá po ang batas na ito, magkakaroon na ng dalawang klase ng mamamayang Pilipino: iyong mamamayang may ID na puwedeng makipagtransaksiyon sa lahat ng mga ahensiya ng gobyerno at makuha, matamasa ng mga serbisyo, benepisyo at iba pa na karapatan niya, tapos iyong mga kababayan natin na walang ID. At paulit-ulit na sinasabi noong Sponsor natin, kapag wala kang ID okay lang, walang criminal offense diyan. Pero pasensiya ka, hindi ka na puwedeng makipagtransaksiyon sa mga ahensiya ng gobyerno, wala ka ng serbisyo. Ngayon, hindi lang po theoretical ang problema na iyan, Mme. Speaker, kasi iyong simpleng birth certificate na hindi hamak na mas simple kesa sa pino-propose na national ID, eh milyun-milyong kababayan natin hindi pa nga

maka-apply at makakuha ng birth certificate, 7.5 million according to one report ang walang birth certificate.

So, already, the passage of this system will mean the disenfranchisement, the total disenfranchisement of millions of Filipinos from their rights as citizens. Pangalawa, it will introduce a system of internal passports similar to what directly caused our heroes of 1896 to start their revolution against Spain and to end 300 years of Spanish colonialism. Kaya po sila nag-alsa dahil nga ang mga dayuhang nanakop ay nag-introduce ng isang sistema ng national ID. Ngayon po, mga sarili nating kababayan ang nagtutulak na mag-introduce ng ganyang sistema.

Pangatlong punto, Mme. Speaker, ay winawasak na po ng panukalang ito ang anumang karapatan sa privacy—the right to privacy. The simplest definition being the right to be left alone—the right to be left alone by the State, first and foremost. Wala na po dito. Kasi buong buhay mo mula sa pagkapanganak hanggang sa iyong pagkamatay, obligado kang ibigay o binibigyan ng kapangyarihan ang Estado na kolektahin at itago. So, kasama nga doon iyong mga concern natin, the sensitive personal information apart from the biometrics, iyon na ngang mga health record, education record, genetic record, and even records of any allegations of criminal actions, allegations pa lang, kasama na po at kailangan po nating idagdag na hindi po natatapos doon. May probisyon pa po rito na bukod sa sensitive personal information, the FilSys is also authorized to include other “sensitive personal information not previously specified.” So, puwede pa pong dagdagan iyong impormasyon dito bukod sa binanggit nang napakarami at sinabi pa, again in Section 7, “such other information as the pertinent authorities may require for the purpose of attaining the objectives of the FilSys.” So, in other words, open-ended po sa batas na ito—open-ended ang tipo at dami at lawak ng impormasyon na maaaring hingin, kolektahin at itago at gamitin ng gobyerno mula sa kanyang mga mamamayan.

So talaga pong winawasak na po ng panukalang ito ang anumang karapatan sa pagsasarili—privacy. Kaya kailangan po nating tutulan ito, Mme. Speaker.

Hanggan doon na lamang, Mme. Speaker, dahil alam ko tapos na ang aking oras. Nagpapasalamat po ako sa inyo. Nananawagan ako muli sa ating mga kasamahan na tutulan po natin ito. Kung sinasabi nila para daw mapabilis ang mga transaksiyon pero tanungin natin ang ating mga sarili, para ba mapabilis ang mga transaksiyon ay kailangan mong isuko ang kaibuturan ng iyong bituka at kaluluwa sa gobyerno para lang mapabilis ang iyong mga transaksiyon sa gobyerno?

Kailangan manindigan po tayo sa kalayaan at karapatan ng indibidwal kontra sa panunupil ng gobyerno at malinaw na malinaw po na kapag naipasa

ito, magiging makapangyarihang instrument ito ng gobyerno— anumang gobyerno para sa pagkontrol ng kanyang mamamayan. Dapat po tayong bumoto ng “No” sa panukalang ito, Mme. Speaker.

Maraming salamat po.

THE DEPUTY SPEAKER. (Rep. Garin, S.) Thank you, Honorable Tinio of ACT TEACHERS Party-List. The Floor Leader is recognized.

REP. ROA-PUNO. Mme. Speaker, may we recognize for her interpellation the Hon. France L. Castro of ACT TEACHERS Party-List.

I so move, Mme. Speaker.

THE DEPUTY SPEAKER. (Rep. Garin, S.) The Hon. France Castro is recognized. Please proceed.

REP. CASTRO (F.L.). Thank you, Mme. Speaker.

Tutungtungan ko lang po siguro iyong right to privacy ng individual. So, kahapon, binanggit po ng ating kagalang-galang na Sponsor, si Cong. Sol Aragones, iyong experience ng India tungkol dito sa ID system. Ito po iyong sa ID system ng India na mayroon pong pinakahuling desisyon ng Supreme Court sa bansang India kaugnay po ng ID system at kaugnay doon sa privacy. So, ito po iyong Aadhaar, binabanggit po noong ating kagalang-galang na Sponsor, Congresswoman Aragones, na siya po ang nag-maintain ng info sytem sa India. Ito po iyong private company led to secure nightmare, privacy leaks, pati Hindu god Hanuman ay may ID. Kahit na iyong dogs, kahit na iyong baka ay narehistro dito sa ID system ng India na pinamahalaan ng Aadhaar.

So, nakalagay po doon sa India decision, doon po sa latest decision ng Supreme Court ng India, at, Mme. Speaker, kung papayagan ninyo lang po akong banggitin iyong mga highlight noong desisyon na ito.

So, unang-una:

The Court has been addressed on various aspects of privacy including: (i) Whether there is a constitutionally protected right to privacy; (ii) If there is a constitutionally protected right, whether this has the character of an independent fundamental right or whether it arises from within the existing guarantees of protected rights such as life and personal liberty; (iii) the doctrinal foundations of the claim to privacy; (iv) the content of privacy; and (v) the nature of the regulatory power of the State governing this data.

So, ito po, iyong nakalagay dito sa tinatawag nga po nila, ng ating nasa India na landmark decision ng Supreme Court.

So, ang pinag-uusapan po dito ay iyong fundamental right ng isang individual doon sa kanyang right to privacy. Sabi sa desisyon:

The right of privacy is a fundamental right. It is a right which protects the inner sphere of the individual from interference from both State, and non-State actors and allows the individuals to make autonomous life choices.

X X X

“Let the right of privacy, an inherent right, be unequivocally a fundamental right embedded,” doon po, doon sa part III noong Konstitusyon ng India, “but subject to the restrictions specified, relatable to the part. This is the call of today.” So, nakalagay po dito, “The old order ... yielding place to new.”

So, iyong conclusion po dito:

The right to privacy is protected as an intrinsic part of the right to life and personal liberty under Article 21 and as a part of the freedoms guaranteed by ... the Constitution.

So, ito po iyong latest. Pamilyar po ba kayo dito kasi hindi ko ito narinig kahapon doon sa pagbanggit po ng ating Sponsor, Cong. Sol Aragones.

REP. TEVES. Mme. Speaker, may I yield to Cong. Sol Aragones.

REP. ARAGONES. Mme. Speaker, ang binanggit ninyo ho tungkol sa India, ganito po iyong kontensyon at pagtingin natin dito. Kahapon, binanggit natin kung paano naging successful sa kanila ang pagkakaroon ng national or Filipino ID—hindi pala Filipino, National ID System. Ibig hong sabihin nito, kapag ibinigay natin na example ng isang lugar o isang bansa, hindi ibig sabihin nito ay kokopyahin natin ang kabuuan na laman ng kanilang batas. Tinitingnan lang ho natin dito ang anggulo kung saan naging epektibo, naging mabilis at naging maayos ang pagpapatupad nito, tulad halimbawa sa Hong Kong, sa Kuwait at marami pang bansa na puwede nating pagsama-samahin ang strength at malakas at maganda doon sa kanilang batas. Pero ang katotohanan ho diyen, gumawa tayo ng sarili nating version, kaya mayroon ho tayong tinatawag ngayon na Filipino ID System.

REP. CASTRO (F.L.). Tama po iyon, Filipino version, pero ang pinag-uusapan po natin dito, kapag pinag-usapan natin iyong right to privacy, ito po ay—wala pong Pilipino-Pilipino dito o India-India dito o US-US citizen. Kapag pinag-usapan po natin iyong right to privacy, basic right iyan, nakalagay iyan sa mga international instrument na iyong pare-parehas lang po iyong meaning noong ating right to privacy, at pare-parehas din po doon sa base sa mga karanasan

na binanggit na ng ating mga kasamahan kanina kung papaano naha-hack, nabi-breach iyong ating mga data na ilalagay dito sa depository o dito sa tinatawag nating chip, ito man ay database o whatever.

So, ang sinasabi po natin dito, maging ang India, nakita nila after na magkaroon ng ganitong batas, pero ito ay nagkaroon ng desisyon ang Supreme Court na ito ay talagang pag-abridge doon sa tinatawag na fundamental right ng isang tao, sa right to privacy. At, mukhang ito ay ipatitigil, iyong ganitong ginagawang national ID system ng India. So, ito iyong nakikita nating bali-balita ngayon sa India na very relevant doon sa tinutukoy natin.

Nabanggit na kanina ng ating mga kasama iyong mga very sensitive na mga data na ilalagay dito na tingin natin na kapag ide-divulge nating lahat ito ay parang open na ito sa State o sinuman na mayroong anumang rason o dahilan para makuha ang iyong data. Open na open na ito kasi mayroon na siyang, isa na lang ang pagkukuhanan natin, hindi po ba, Mme. Sponsor?

REP. ARAGONES. Mme. Speaker, ihalimbawa ho natin ang India, ang kuwento ng India at ng Pilipinas ng Filipino ID System na sinasabi natin. Wala ho itong pinagkaiba kung may isang tao kang iniidolo o tinitingnan. May isang tao kang iniidolo dahil naging successful ang buhay niya. Ibig sabihin, ang positibo at magandang ginawa niya gusto mong gayahin at gusto mong sundan. Pero, ang mga naging pagkakamali at hindi naging successful na bahagi ng buhay niya, hindi mo gustong gawin ulit kaya tayo mayroong sariling version, diyan ho pumapasok, kaya nga mayroon tayong safeguards. Tiningnan ho natin itong sa India, hindi sila naging matagumpay dito, hindi maganda ang kinalabasan, kaya maganda ito na naglagay tayo ng safeguards.

Uulitin ko po, nakasaad po sa ating panukalang batas, sa Section 14 ito, na inatasan nga po ang mga ahensiyang ito, ang PSA o Philippine Statistics Authority na makipag-ugnayan sa National Privacy Commission maging sa Department of Information and Communications Technology para matiyak na maayos ang implementasyon nito at ma-organisa nila ang physical, ang technical security measures na kailangang gawin dito para po maiwasan ang pagkakamali ng mga ibang bansa na diumano ay gumamit ng ganitong mga paraan katulad ho ng contamination ng data, misuse. Kaya rin ho mayroon tayong bahagi ng panukalang batas na ito na bawal iyong i-disclose, iyong unlawful na paglabas ng mga impormasyon.

So, at the end of the day, ang sinasabi po natin dito, talagang mayroong mga ahensiya na may kanya-kaniyang papel na gagampanan dito para matiyak na hindi ho natin mava-violate ang right to privacy ng bawat indibidwal na magpaparehistro dito sa Filipino ID System.

REP. CASTRO (F.L.). So, iyong right to privacy

po ng indibidwal, bibigyan natin ito ng safeguard. Pero, marami na pong nabanggit kanina kung paanong ang pribadong mga data ng mga tao ay na-hack, na-breach. Ano ba ang pagkakaiba natin dito sa sistemang gagawin natin? Pare-parehas lang naman ito na gagamitan natin ng technology, like iyong computer. So, ano ang pagkakaiba nito, Mme. Sponsor, Mme. Speaker, doon sa sinasabi ninyong sarili nating pagse-safeguard, doon sa ating mga data na ilalagak dito, sa PSA man iyan or sa DICT or wherever po?

REP. ARAGONES. Tandaan ho natin, may kasabihan ho tayo na ang lesson ng nakaraan ay dapat dalhin sa ngayon. Ibig sabihin, hindi lahat ng nangyari noon ay dapat ding mangyari ngayon. Kaya naman po nandiyan, sa administrasyong ito, mula noong administrasyong ito ay nandiyan na ho ang DICT. Pasensiya na ho kayo kaya lang lagi naming puwedeng ulit-ulitin ang DICT.

Ang sinasabi ko ho kanina hindi, hindi ko ho kayang igarantiya ang absolute na talagang hindi mangyari ang nangyari before, pero ang sinasabi natin, ito ho iyong lakas natin ngayon dahil iyong pagkakamali noon, hindi na natin papayagang mangyari ulit ngayon. Isang bagay ang mga nangyari noon na pag-aaralan pa rin syempre ng technical experts natin para matiyak na mai-correct ang pagkakamali noon at mas maging maganda ang pag-i-implement po ng Filipino ID System.

REP. CASTRO (F.L.). Salamat, Mme. Sponsor. Ito po, paano po tayo makatitiyak na hindi rin ito magagamit sa masamang paraan? Magbibigay po ako ng halimbawa doon sa PRC ID lamang ng mga teacher. Halimbawa, kung nabalitaan ninyo, Mme. Sponsor, iyong balita tungkol sa isang teacher na na-excite doon sa kanyang ID—nabalita ito sa Channel 7 yata or Channel 2—na na-excite siya sa kanyang PRC ID at ipinost niya iyong kanyang ID doon sa Facebook, si Teacher Mark. Maganda naman iyong intensiyon niya, parang ipinagmalaki niya na siya ay mayroon nang ID ng PRC, pero later on, Mme. Sponsor, Mme. Speaker, nagamit iyong kanyang data na nakapaloob doon sa kanyang PRC ID na kanyang in-upload na sa masamang paraan na kung saan may nag-loan in his name, na puwedeng magamit ito na kahit man ito ay nasa secure na place doon sa depository na sinasabi natin na puwede itong magamit din, na magamit, ito, itong teacher na ito na nag-loan siya ng P800,000 na hindi naman siya nakakapag-loan.

REP. ARAGONES. Ibig pong sabihin ninyo, Mme. Speaker, nai-post niya ho ito, iyong larawan, tama ho ba?

REP. CASTRO (F.L.). Oo, nai-post niya ito.

REP. ARAGONES. Saan po?

REP. CASTRO (F.L.). Doon sa Facebook.

REP. ARAGONES. Okay. Ang sagot ...

REP. CASTRO (F.L.). So, later on, nagkaroon siya ng loan sa GSIS, nagamit iyong mga data. Ang ibig ko pong sabihin, hindi iyon sa pagpo-post. Ang ibig ko pong sabihin, kung mayroong hindi naman natin natitiyak na lahat ng magbabantay ng ating data dito sa sinasabi sa PSA o dito sa DICT, wala diyang gagawa ng masama doon sa isang indibidwal. So, sinasabi ko lang po ito, na hindi natin natitiyak itong seguridad talaga noong ating mga data.

REP. ARAGONES. Mme. Speaker, iyong kuwento ho ninyo tungkol sa guro na nag-post ng kanyang larawan sa Facebook dahil na-excite doon sa PRC, ang tingin ko ho doon, sarili niya hong inisyatiba na i-post ang picture niya sa Facebook. Ang tingin ko ho ganito lang ho, kayang protektahan ng gobyerno ang privacy natin but ang indibidwal may responsibilidad din na protektahan ang sarili niya. Dahil kung pag-uusapan ho natin iyong panukalang batas natin, sa Section 13 po dito, sinasabi na maaari lamang buksan ang data na ito sa apat na elemento: unang-una, may consent—ibig sabihin, pumayag ang may-ari ng impormasyong ito na buksan, ibig sabihin kung wala kang consent, hindi talaga ito mabubuksan; pangalawa, kung mayroong court order; pangatlo, kung mayroong disaster; at pang-apat, kung nakataya dito o nakasalalay ang public health at public safety. Ibig sabihin, sa amin hong paningin, sapat na ito para guwardiyahan at tiyakin na hindi mava-violate ang privacy ng bawat indibidwal na magrerehistro sa Filipino ID System.

REP. CASTRO (F.L.). Next na tanong, Mme. Sponsor, Mme. Speaker. Nakalagay po dito doon sa Section 12, iyong tatlong mga data na dapat na palitan. Ito po iyong name, tama po ba iyon? Change of person's name by virtue of court order or by application of laws such as a married woman, adopting the surname of the husband, change of personal civil status or change in the person's stated address—tama po ba na ito lang iyong puwedeng palitan dito sa ating panukalang batas?

REP. ARAGONES. Opo, Mme. Speaker, dahil wala ho itong ipinagkaiba sa bangko, na kapag nag-iba na ang address mo, kapag nag-iba na ang apelyido mo, kailangan mong mag-update. Ito lang po ang gustong sabihin ng section na ito, Mme. Speaker.

REP. CASTRO (F.L.). Ito po, “change in person's stated address,” so ibig sabihin, kapag ang isang indibidwal ay nagpapalit-palit ng address—kasi may mga mamamayan tayo na lumilipat ng tirahan—kailangan po ba na ito ay laging irerehistro dito sa ating FilSys, dito sa PSA o sa DICT?

REP. ARAGONES. Opo, Mme. Speaker, kailangan po ito. Ito po ay kailangan para sa kanyang sarili. Unang-una, kung mayroong mga notice o may mga bagong benepisyong ang SSS, kung hindi mo pinalitan ang ID mo, naipadala na pala iyon doon sa dati mong address, sayang ang gantimpala na hindi mo natanggap kasi wala ka doon sa address na sinabi mo.

Ang sinasabi lang ho natin dito, at the end of the day, ang magbebenepisyong ho dito ay iyong tao na nag-a-update ng kanyang mga information dito sa Filipino ID System, at ito naman ho ay sa loob ng anim na buwan. So, tingin ko, mahaba-haba na ho iyong anim na buwan para palitan niya ang address niya at ang iba pang impormasyon, kung may pagbabago man.

At this juncture, Deputy Speaker Garin (S.) relinquished the Chair to Deputy Speaker Romero “Miro” S. Quimbo.

REP. CASTRO (F.L.). Siguro po, sa mga regular na tao. So ibig sabihin, what about po iyong mga indibidwal, mga mamamayan natin na biktima po sila ng conflict sa kanilang lugar, biktima sila ng demolisyon sa kanilang lugar na ayaw naman nilang umalis doon sa address nila, biktima sila ng pagbabakwet, halimbawa, iyong mga mamamayan natin sa Marawi, mamamayan natin na Lumad o iyong mga mamamayan natin sa urban na pilit na dine-demolish. So, ito po ba, kailangan nila na every six months magtse-change sila ng address, iyong mga bata, iyong mga pamilya nila, iyong pamilya ng mga nag-e-evacuate, iyong mga displaced persons na karamihan na ngayon, dahil sa martial law, maraming nadi-displace at kung saan-saan napupunta?

Kung maipasá itong panukalang batas na ito, kailangan iyon. Kung hindi nila gagawin, mayroon itong penalty. Tama po ba, Mme. Sponsor, Mr. Speaker?

REP. ARAGONES. Mr. Speaker, wala hong penalty sakaling hindi nila palitan ang mga pagbabago like iyong i-update ang address nila, marital status. Wala hong penalty silang kailangang kaharapin dito. But, uulitin ko po iyong sinabi ko kanina, ito ho ay para sa sarili nila kaya kailangan nilang gawin.

Kung ngayon nga ho, sa existing natin ay nagagawa naman talagang palitan, so bakit naman kapag may Filipino ID System, hindi nila kayang gawin? So, naniniwala ho tayo na kayang gawin ito.

REP. CASTRO (F.L.). Kaya pong gawin ito sa may regular na buhay. So iyong binabanggit ko po sa inyo kanina ay iyong mga may special case. Iyong may mga special case na binanggit ko kanina, paano ang gagawin ng batas para nga magkaroon ng kumbaga, special na konsiderasyon doon sa mga mamamayan natin na biktima ng mga ganitong pagkakataon?

REP. ARAGONES. Mr. Speaker, naiintindihan ko po iyong pinanggagalingan ninyo. Alam ho ninyo, sa lahat naman ng pangyayari, laging may special consideration tayong puwedeng ibigay at kami ho ay bukas para sa inyong suhestiyon sa inyong sinabi kanina at maaaring idagdag o pag-aralan din ho ang inyong sinasabi.

REP. CASTRO (F.L.). Thank you, Mme. Sponsor.

Halimbawa lang po, iyong mga binanggit natin na mga data na ilalagay natin doon sa ating depository, may mga sex, so ito po iyong sex, parang mayroon tayong discrimination dito kasi hindi lang naman sex—wala ba tayong ilalagay dito na “gender,” halimbawa?

REP. ARAGONES. Mr. Speaker, sa amin hong pagtingin ay maaaring baka ibang issue na po iyon.

Sa existing ho kasi natin ngayon, kahit saang ahensiya ka pumunta, standard naman ho na nakalagay doon iyong sex. So, tingin ho namin, hindi na ito magiging issue sa panukalang batas na ito.

REP. CASTRO (F.L.). Halimbawa po iyong transgender, ito mayroon tayong mga batas o iyong mga karapatan na ipinaglalaman para sa mga LGBT. Hindi ba malaking diskriminasyon ito, kung halimbawa, lalaki ako ngayon—babae ako ngayon at gusto ko later on na mag-change ng aking gender o mag-change ng aking gender, hindi ba iko-consider ito?

REP. ARAGONES. Mr. Speaker, sa atin hong pagkakaalam sa existing na batas na mayroon po tayo ngayon ay hindi ho tayo puwede magpalit ng sex na ilalagay doon sa papel na humihingi sa atin noon. Kaya, we will stick to the rules at sa ating batas.

REP. CASTRO (F.L.). So, sinasabi ba ninyo, Mme. Sponsor, na mag-i-stick ang lahat ng tao na magfi-fill up nito doon lang sa sex? So, wala tayong iko-consider na LGBT rito?

REP. ARAGONES. Sa ngayon po, sa puntong ito po na nag-uusap tayo, oo, dahil kailangan nating sundin ang ating batas, pero hindi ko ho ito sinasarado. Ang sinasabi ko, pag nagkaroon na ho tayo ng batas tungkol dito, kami naman ho ay open sa mga pagbabago na puwedeng higit pang magpaganda ng implementasyon ng Filipino ID System.

REP. CASTRO (F.L.). Thank you, Mme. Sponsor.

So, mabalik po siguro ako doon sa objectives ng ating panukalang batas, doon sa Declaration of Policy. So, sinasabi natin dito, to simplify the process of public service. Ibig pong sabihin nito, ngayon po di ba, sa sinasabi ni President Duterte, lahat ng mga transaksyon

sa gobyerno, within three days, pero hindi ito natutupad. So, ibig pong sabihin, kapag mayroon akong nai-present na ID ay masi-simplify at madaling mapoproseso ang serbisyo ng isang mamamayan sa anumang government transaction?

REP. ARAGONES. Ang simpleng halimbawa ho dito ay kapag pumunta ka sa bangko. Sa ngayon po ay hinihingan tayo lagi ng two valid IDs. Alam ho ninyo, sa mga ordinaryong tao, napakahalaga na maging mabilis at epektibo ng serbisyo natin. Di na ho kailangan ng dalawang IDs ngayon kapag naisabatas ito, isa na lang ho ang ipipresenta ninyong ID at mapoproseso na po ang dokumentong kinakailangan ninyo.

REP. CASTRO (F.L.). Ito po iyong pangalawa sa objective—reduce redundancy and delay in the government service and transaction, eliminate multiple government identification system, bring down administrative cost and expenses and promote greater convenience to the public.

By the way, Mme. Sponsor, pag nagpa-ID po ba, may babayaran ba ang isang mamamayan dito sa pag-a-ID?

At this juncture, Deputy Speaker Quimbo relinquished the Chair to Deputy Speaker Sharon S. Garin.

REP. ARAGONES. Madam, Mister, ay Madam na pala.

Mme. Speaker, ang magandang balita ko po sa inyo ay wala pong bayad. Wala pong bayad ang pag-release nitong ating Filipino ID, kaya wala pong dapat alalahanin sa bayad.

REP. CASTRO (F.L.). E kung, Mme. Speaker, Mme. Sponsor, halimbawa po, ang isang mamamayan ay nawala iyong kanyang ID, ano po ang nakalagay na probisyon dito? Magbabayad na po ba siya?

REP. ARAGONES. Opo. Sa pangalawang pagkakataon po. Halimbawa, sabi ko nga po kanina, sa unang pagkakataon na ibibigay ang ID na ito, ito po ay libre. Pero sa pangalawang pagkakataon at ito po ay nawala, kailangan na pong magbayad. Tinuturuan din ho natin dito na maging responsable ang bawat indibidwal sa Filipino ID na ibinigay sa kanila.

REP. CASTRO (F.L.). Hindi ba ito ay dagdag pahirap, Mme. Sponsor, sa ating mga mamamayan? Sa tingin ba ninyo, kung kayo po iyong mag-aano dito sa TWG or IRR, mga magkano po kaya ang ID sa second time around na ibibigay itong ID na ito?

REP. ARAGONES. Sa punto pong ito ay hindi pa ho namin masabi sa inyo kung ano ang eksaktong

amount nito dahil ito ho ay papasok sa ating IRR sakali hong ito ay maisabatas. Pero ang sinasabi ho natin dito, I think lahat naman ho yata ng ID, binabayaran natin. May mga bagay na katanggap-tanggap na sa ating mga mamamayan at hindi na ito magiging pabigat sa kanila.

REP. CASTRO (F.L.). Thank you, Mme. Speaker.

Iyon pong nakalagay dito sa objective ninyo, “facilitate private business,” so ano po ang ibig sabihin nito? Basta may ID ka, mabilis ka na sa halimbawa, sa mga pribadong ospital o sa mga private na mga ahensiya, paano po ito sa kongkreto?

REP. ARAGONES. Ano po ito, Mme. Speaker, gaya ng nasabi ko kanina, sa bangko, aabalahin ka pa na dala-dalawang ID pa ang kailangan mong ibigay. Kapag hindi mo pa dala ang isang ID mo, hindi pa mapoproseso ang transaksyon mo. Pero dito, wala ka nang kailangang sandamakmak na ID na dadalhin. Iyong isang ID mo ay sapat na dahil, well, at the end of the day, ang ibig lang sabihin nito iyong simple identification mo, nandoon na sa ID na iyon.

REP. CASTRO (F.L.). Okay. E iyong magpo-provide po ng ID system, ito po ba ay through PPP o mayroon po tayong magiging technology na magpo-produce ng ating mga IDs?

REP. ARAGONES. Mme. Speaker, ito po ay ang DICT. Ang mangyayari po dito, isi-synchronize po lahat ng mga impormasyon sa mga implementing agencies.

Uulitin ko lang ho ang estruktura nito. Ang repository po ng lahat ng impormasyon ay ang Philippine Statistics Authority. Ang DICT naman po ang magbibigay ng technical expertise sa lahat ng mga ahensiya ng gobyerno na papayagang mag-release ng ID na ito. Anu-ano ho ito? Ang PhilHealth, ang GSIS, ang SSS, ang Pag-IBIG, ang COMELEC at iba’t iba pang ahensiya ng gobyerno.

REP. CASTRO (F.L.). So, ito po ay maaaring i-source out. Tama po ba? Maaaring ito ay i-source out sa mga private corporations o mga provider na puwede pong kakausapin ng DICT.

REP. ARAGONES. Mme. Speaker, ito rin ho ang nangyayari sa kasalukuyan. Puwedeng i-source out nila ito kung saan man. Pero kung tinitingnan ho natin na magkakaproblema dito ay nakatutok po tayo dito para matiyak na walang anumang hocus-pocus na magaganap.

REP. CASTRO (F.L.). So, siguro po sa panghuli na, Mme. Speaker, at Mme. Sponsor. Ang Kinatawan pong ito ay muling nangangamba kaugnay doon sa

usapin na kapag naipasa ang panukalang batas na ito, kaugnay pa rin doon sa usapin ng privacy, kaugnay doon sa usapin ng diskriminasyon sa serbisyo para sa ating mga mamamayan, at siyempre po, iyong kalayaan na natin na mabuhay na may liberty.

Kaya po ang Representasyon na ito, Mme. Sponsor, Mme. Speaker, ay talaga pong tumututol sa ating panukalang batas na ito doon po sa mga kadahilanang ito.

Salamat po.

REP. ARAGONES. Maraming salamat din po, Mme. Speaker.

THE DEPUTY SPEAKER (Rep. Garin, S.). Thank you, Congresswoman France L. Castro.

The Floor Leader is recognized.

SUSPENSION OF CONSIDERATION OF H.B. NO. 6221

REP. DE VENECIA. Mme. Speaker, I move that we suspend the consideration of House Bill No. 6221.

THE DEPUTY SPEAKER (Rep. Garin, S.). Is there any objection? (*Silence*) The Chair hears none; the motion is approved.

REP. DE VENECIA. Mme. Speaker, I move that we acknowledge the presence of the guests of the Hon. Josephine Ramirez-Sato.

THE DEPUTY SPEAKER (Rep. Garin, S.). Please rise as you are recognized.

REP. DE VENECIA. These are the federation officers of the Provincial KALAPI of Occidental Mindoro: Sally Lamoca, Liza Baligat, Eva Ramirez, Neri Madatcos, Bituin Manguera, Alice Roldan, Marie Ebon, Mercy Dela Cruz, Marlyn Pascua, Beth Lacuesta, Angelita Unlayao, Mila Alejandro, Marites Majia, Marina Atienza, Corina Capellan, Arnel Flor, Jacob Cruz, Michael Caponpon, Ruel Morales and Reynald Tapales.

THE DEPUTY SPEAKER (Rep. Garin, S.). Welcome to the House of Representatives. Thank you. (*Applause*)

The Floor Leader is recognized.

REP. DE VENECIA. Mme. Speaker, earlier, we referred to the Committee on Basic Education and Culture House Bill No. 6254, entitled: AN ACT MANDATING THE INTEGRATION OF PINTUYAN VOCATIONAL HIGH SCHOOL IN PINTUYAN SOUTHERN LEYTE INTO THE SOUTHERN LEYTE STATE UNIVERSITY (SLSU) SYSTEM.

I move to change the referral of House Bill No. 6254 from the Committee on Basic Education and Culture to the Committee on Higher and Technical Education.

I so move.

THE DEPUTY SPEAKER (Rep. Garin, S.). Is there any objection? (*Silence*) The Chair hears none; the motion is approved.

CONSIDERATION OF H.B. NO. 6221

Continuation

PERIOD OF SPONSORSHIP AND DEBATE

REP. DE VENECIA. Mme. Speaker, I move that we resume the consideration of House Bill No. 6221, and that the Secretary General be directed to read only the title of the measure.

THE DEPUTY SPEAKER (Rep. Garin, S.). Is there any objection? (*Silence*) The Chair hears none; the motion is approved.

The Secretary General is hereby directed to read only the title of the measure.

THE SECRETARY GENERAL. House Bill No. 6221, entitled: AN ACT ESTABLISHING THE FILIPINO IDENTIFICATION SYSTEM.

THE DEPUTY SPEAKER (Rep. Garin, S.). The Floor Leader is recognized.

REP. DE VENECIA. Mme. Speaker, the next to interpellate is the honorable lady from KABATAAN Party-List, Rep. Sarah Jane I. Elago.

THE DEPUTY SPEAKER (Rep. Garin, S.). Hon. Sarah Jane I. Elago is recognized.

Please proceed.

REP. ARAGONES. Mme. Speaker, may I yield the floor to Hon. Arnolfo “Arnie” A. Teves Jr.?

THE DEPUTY SPEAKER (Rep. Garin, S.). Honorable Teves is recognized.

REP. TEVES. Thank you.

REP. ELAGO. Maraming salamat, Mme. Speaker. Ilang katanungan lang po mula sa Representasyon ng KABATAAN hinggil dito sa ating tinatalakay na Bill sa kanyang period of sponsorship and debate.

My first question is, what is the government’s interest in storing a person’s affiliation whether legitimate or illegitimate? This provision is found on Section 7 of page 8 of 16.

REP. TEVES. Come again. What is the question?

REP. ELAGO. What is the government’s interest in storing a person’s affiliation whether legitimate or illegitimate? Bakit po kailangan na isama pa ang partikular na information na ito dito sa ating mga kailangang information or mga nais na makuhang information dito sa national ID?

REP. TEVES. Importante iyan sa benepisyo sa SSS.

REP. ELAGO. All right. So, this is for the SSS benefits.

REP. TEVES. Yes.

REP. ELAGO. All right. But, iyong tao po na iyon na pagkukunan natin ng impormasyon ay maaari namang hindi rin naman sabihin ang naturang impormasyon kung naisin man niya o piliin niya na hindi makuha iyong benefit na sinasabi ninyo na maaari niyang makuha via SSS.

REP. TEVES. Posible namang magsinungaling iyong tao, but nevertheless, malalaman din iyan because sa birth certificate mo pa lang, nakalagay naman doon, hindi ba? Malalaman mo kung, biological father o o anak talaga sa kasal. Natural lang iyon, hindi ba, nakikita naman talaga iyon.

REP. ELAGO. Ang sa atin lang po, tayo ay nababahala na maaaring ito ay maka-infringe doon sa privacy ng tao na ito kung pipiliin niya nga na hindi malaman o hindi makasama doon sa mga impormasyon na malalagay sa loob ng ID and would only lead to discrimination and embarrassment. Dahil sa kasalukuyang panahon, mayroon pa rin ano at itinatakda pa rin ng iba na taboo, natuturingan na taboo sa ating lipunan ang pagiging illegitimate na child. All right.

On the same section, (c) (35), ano po ang covered dito sa sinasabi natin na “Other sensitive personal information not previously specified”?

Mme. Speaker, I am asking this question because I believe that this is too broad and vague, thus, a breach of the right to privacy. So, ano po ba ang maaaring halimbawa nitong sinasabi natin na iba pang mga sensitibong personal na impormasyon na hindi nasasaad doon sa ating enumeration ng kinakailangan na information? That is Section ano po tayo, Section 7.

REP. TEVES. Are we referring to page 11?

REP. ELAGO. Yes, yes.

REP. TEVES. Sensitive personal ...

REP. ELAGO. Yes, “Other sensitive personal information not previously specified.”

REP. TEVES. Yes.

REP. ELAGO. Ano po sa ...

REP. TEVES. I do not think there is any need to discuss this because the authors have agreed that this will be deleted.

REP. ELAGO. Alright, okay.

Ang Representasyon na ito ay nagagalak doon sa nasabi na ito ay mabubura na dahil nga napakaraming maaaring masama diyan na ibat ibang mga sensitibo na impormasyon na maaari talagang makatapak sa karapatan, sa pribado na impormasyon ng buhay ng ating mga kababayan.

Dito naman ho sa Section 11, Functional Uses, para dito sa ating identification system, you had here an enumeration of the functional uses of the ID system. Nakalagay dito, in the performance of the following acts: acknowledging any document before a notary public; taking an oath of office upon election or appointment to any position in the government service; applying for and receiving any license, certificate or permit from any public authority; paying any tax or fee, or receiving any money sourced from any public fund; and lastly, entering into any other transaction with a government agency or office.

Ang tanong ko po, Mme. Speaker, is this enumeration exclusive? Iyan lang po ba talaga ang mga maaaring mga paggamitan nitong—I mean, the functional uses.

REP. TEVES. Common sense dictates, Mme. Speaker, that it is not. Because, of course, hindi naman sinabi dito na puwede siyang gamitin as identification. Normal na iyon na ang ID pang-identification talaga.

REP. ELAGO. Yes, I am referring to functional uses, Mme. Speaker.

REP. TEVES. Yes, identification is a functional use, Mme. Speaker.

REP. ELAGO. All right. So, hindi po eksklusibo ang naturang lista? I asked this question, Mme. Speaker, because at the outset po, it sounds reasonable and benign and pertains to government transactions only. However, the extreme end is that the ID will be required to purchase goods or paper transactions. I think—kunjari po iyong octopus card sa Hong Kong, iyan, kung saan ito ay nagagamit para sa transport, sa pagbili sa McDonald's, 7-Eleven, A Café at marami pang iba. Will the absence of this ID exclude a person from availing himself even of these most basic goods, services, even if he has the capacity to pay? So, mayroon po bang ganoong mangyayari? Will you be locked out from your bank accounts without this ID?

REP. TEVES. Can you clarify your question?

REP. ELAGO. All right, hindi po ba ang hindi pagkakaroon ng ID na ito, ang isang tao, siya ang mapagkakaitan na makapag-avail, makabili, makakuha ng mga partikular na goods and services kung wala siyang ID?

REP. TEVES. Makabili?

REP. ELAGO. Oo, makabili. Hindi ba nito covered din iyong mga pribadong transaksyon?

REP. TEVES. I do not think there is any mention of requiring an ID for any purchase in this Bill. Is there any?

REP. ELAGO. Nakalagay po kasi dito, maaari din itong valid proof for identification in transactions with government agencies and private establishments. Ito din po ay makikita sa Section 5 ng naturang Bill natin kung saan sinasabi na, heto po:

Private entities or establishments or likewise mandated to accept the FilID as a valid proof of identity of an individual without requiring other or additional documents.

REP. TEVES. Yes, it does not say ...

REP. ELAGO. Does this include purchase?

REP. TEVES. It does not say that the private entities are mandated to exclusively accept this as the only identification. It shall accept this as one of the identifications sa private. Hindi sinasabing ito lang. Kaya hindi ibig sabihin na kung wala siya ng ID na ito ay hindi siya makabibili. Wala naman sinasabi na ito lang, hindi ba? Sa pagbili ha, we are talking about purchase.

REP. ELAGO. Purchase, all right.

REP. TEVES. About services, again, kanina, sinasabi natin na kailangan ito para sa serbisyo ng gobyerno. But again, without the physical ID, you can use your biometric data through your thumb or fingerprint.

REP. ELAGO. Ang susunod ko po na katanungan, Mme. Speaker, ay may kinalaman doon sa naituran na sagot ng ating distinguished Sponsor hinggil sa Section 16. – Failure to Present the ID. Ang sinasabi ho dito, and I quote:

The biometric data shall be accepted in case a cardholder fails to present the FilID when transacting business with the government

and shall not be a ground to deny or limit the grant of basic government service as long as such transaction allows the non-presentation of FilID.

Sinabi po ng ating distinguished Sponsor na kung sigurong naiwan o nakalimutan sa bahay o sa kotse ang FilID, maaari namang gamitin ang biometric data. At sa Section na ito, it is clear, Mme. Speaker, it appears that having an ID is be-all provision and not the efficiency of delivery of government service.

It should instead be focused more po doon sa punishing or doon sa pagpaparusa doon sana sa mga agency natin na magde-deny noong particular government service sa pagkakataon na kanilang hindi kilalanin iyong kawalan ng ID noong isang tao.

Dahil po, paano kung hindi pa nakapagpa-register, ayan, para dito sa FilID ang ating isang kababayan? Ang isang iniisip ko po dito at nakalagay rin sa ating definition of terms iyong hinggil sa ating mga national minorities, indigenous cultural communities o indigenous peoples. Paano naman po iyong mga wala pa talagang mga birth certificate, wala kahit anong datos na makikita sa mga partikular na mga government agencies. Mayroon po bang naging datos ang komite o mula sa kanilang mga debate at sa kanilang technical working group? Nakita ba nila na mayroon tayong bilang kung ilan sa ating mga kababayan ang wala pang birth certificate o kaya ay wala pa tayong partikular na record hinggil sa kanilang pagiging mamamayang Pilipino?

Ngunit ang kawalan naman ng record na ito ay sa dahilan na sila pala ay hindi pa naaabot ng mga particular na mga serbisyo. So, mayroon po ba tayong paraan, ayan, para hindi ma-exclude mula sa doon sa delivery ng social services natin itong mga mamamayan na sa ngayon ay hindi pa naaabot at ngayon ay nais nating sigurong maabot ayan, kung layon ng batas na ito sa pamamagitan ng pagkakaroon ng national ID system?

REP. TEVES. Yes. Kaya natin ito ginagawa na batas para iyong walang identification ay mabigyan ng identification. Very simple.

REP. ELAGO. So, ito po ay magkakaroon ng mga particular na efforts para puntahan itong ating mga cultural communities, mga IPs para dito sa identification system natin?

REP. TEVES. Hindi lang naman sila. Lahat naman ng tao ngayon di ba? Pinapaabot natin iyong serbisyo ng gobyerno hanggang sa kaya ng gobyerno, right?

It is bringing the services to the people. Again, kahit di ba iyong registration minsan pag hindi—if it is wiser to bring the registrants to the place then we do

it instead of, all who want to register—I mean, not the registrant, the one who registers, you bring him to the place kung saan iyong nagpaparehistro kaysa lahat ng magpaparehistro pumunta. Iyong sa mga special cases, halimbawa, you go—if there is a certain tribe and it is not feasible for them to go to where they have to register, then we can always extend government service to their place as we always do.

Just like in terms of calamities. Hindi mo naman pinapapunta sa Maynila iyong kumuha ng relief goods di ba? Iyong relief goods ang ipinapadala mo sa lugar. Ganoon lang kasimple iyan, hindi na kailangang gawing mahirap.

REP. ELAGO. Distinguished Sponsor, may kinalaman pa rin dito sa indigenous peoples natin sa mga national minorities. Paano po kung batay kunwari sa kanilang mga tradisyon, sa kanilang mga particular na mga practices at pakilala na rin natin sa kanilang karapatan, sa sariling pagpapasya. Kung sabihin nila na “Hindi kami sasama o hindi kami magpapasailalim dito sa identification system,” paano po ang pagtrato natin dito sa particular na sitwasyon na ito?

REP. TEVES. Wala naman tayo sa—we are not a communist country, right? We are in a democracy. Hindi natin sila pipilitin. Gusto ninyo bang pilitin natin sila? Hindi naman, hindi ba?

REP. ELAGO. Ang sabi po kasi ...

REP. TEVES. Then, it follows, as I have said, Mme. Speaker, if you do not have an ID, then you cannot transact business with the government; but if it is your choice, then, it is your choice. I hope that is very clear and simple to understand. Thank you.

REP. ELAGO. Mme. Speaker, so tayo ay may pagkilala at nirespeto natin ang kanilang karapatan sa sariling determinasyon at kung ang kanilang pagpapasya ay hindi magpasailalim dito sa ating identification system na nakabatay sa kanilang mga kolektibo na mga desisyon o kung anuman iyong balakin, hindi ba, na gawin at tunguhin ng particular na community na iyon ay respektuhin natin.

Bilang panghuling katanungan dito sa ating Filipino Identification System, nais ko lang pong susugan iyong—nais ko pong malaman ang posisyon o naging diskusyon, kung maaari ninyong maibahagi sa publiko, kung natalakay ba sa inyong mga pulong, sa technical working group natin, hinggil doon sa sinasabi ng ating PNP Chief na itong National ID System ay isang mainam na tool para malabanan ang terorismo. Ito po ang kanyang sinabi nitong July 2017. Ito ho ba ay sumulpot sa inyong mga pag-uusap, sa inyong mga talakayan at anong palagay ng ating distinguished Sponsor dito?

REP. TEVES. I do not remember any incident that the PNP Chief was in the deliberations of this, of the technical working group.

REP. ELAGO. Mme. Speaker, kung hindi po ...

REP. TEVES. Yes, but, may I continue.

REP. ELAGO. Nariyan ang ating PNP Chief. Maaari lang po nating malaman ang posisyon ng ating distinguished Sponsor hinggil dito. Ang National Identification System bilang isang mabisang tool to battle, to combat terrorism.

REP. TEVES. The PNP cannot access this database without the court order. Is that clear and simple, Mme. Speaker?

REP. ELAGO. All right. Nakalagay din po dito, tama po iyong sinabi ninyo kung walang court order, kung hindi nire-require ng public safety at kung sa mga kaso din ng aksidente, disaster, fortuitous events at kung iyong holder mismo ang nagsabi na siya ay nagbibigay ng permiso na mag-disclose ng kanyang mga information sa third person, entity or agency. So, iyon lang po ang mga pagkakataon kung kailan mayroong disclosure ng information or records ng bawat individual sa loob ng ating National Identification System.

REP. TEVES. Yes.

REP. ELAGO. All right. Mme. Speaker, maraming salamat sa mga clarification mula sa distinguished Sponsor. Nawa ay makatulong po ito sa amin para sa pagdedesisyon hinggil sa posible na pagsuporta at pagtutulak sa isang reporma na makapagpapaabot ng mga serbisyong panlipunan sa ating mga pinakamahihirap lalung-lalo na iyong mga hindi pa naaabot ng mga services natin ngayon, sa panahon ngayon.

Maraming salamat, Mme. Speaker.

REP. TEVES. Thank you.

THE DEPUTY SPEAKER (Rep. Garin, S.). Thank you, Hon. Sarah Jane I. Elago of KABATAAN Party-List.

The Dep. Majority Leader is recognized.

REP. GONZALES (A.D.). Mme. Speaker, the next to interpellate is Rep. Emmi A. De Jesus from the Party-List GABRIELA.

THE DEPUTY SPEAKER (Rep. Garin, S.). I think the Dep. Majority Leader meant to recognize the Honorable Brosas.

REP. GONZALES (A.D.). Mme. Speaker, the next to interpellate is Rep. Arlene D. Brosas from the Party-List GABRIELA.

THE DEPUTY SPEAKER (Rep. Garin, S.). The Honorable Brosas is recognized. Please proceed.

REP. BROSAS. Yes, magandang gabi po, Mme. Speaker, magandang gabi, G. Isponsor. Ilang katanungan lang po dahil naging extensive naman ang mga pagtatanong kanina.

Mme. Speaker, sinasabi ng Sponsor ng panukalang National ID System na kinakailangan ito para umano sa pagpapaunlad ng social benefit programs ng gobyerno. Subalit nais itong palalimin ng Representasyong ito para malaman pa kung ano ang iba pang agenda under dito.

Sa Declaration of Policy, nakalagay po, “to simplify processes in public services, reduce redundancy and delay in government services and transactions, eliminate multiple government identification system, bring down administrative costs and expenses,” et cetera. Sa Section 3 on Objectives, nakalagay po, “The Filipino Identification System or FilSys is hereby instituted as an economic and social tool towards the attainment of a progressive society.” Therefore, tungkol po doon ang mga katanungan ko.

Ginagamit sa kasalukuyan ang Listahanan 2015 bilang National Household Targeting System for Poverty Reduction o batayan ng maraming social protection programs, kabilang po ang 4Ps o Pantawid Pamilyang Pilipino Program at PhilHealth. Sinasabi sa sistemang ito ay tinutukoy ang poorest of the poor gamit ang masalimuot na metodolohiya. In fact, pinondohan din ito ng malaki ng gobyerno ang mga ID na ito. Hindi ba sapat ang Listahanan para alamin ang mga dapat na benepisyaryo ng mga programa ng gobyerno? Bakit pa po natin kailangan ang national ID kung gusto nating tukuyin ang mga poorest of the poor natin o ang mga pinakamahihirap nating mamamayan na tutulungan natin?

REP. TEVES. Ganito lang iyan. With one ID, you can access one service. With another ID, you access another branch of government. Bakit hindi natin tulungan ang taumbayan, isang ID na lang, maa-access na nila lahat.

REP. BROSAS. Mme. Speaker, G. Isponsor, ang tanong ko po ay hindi ba nakasapat ang mga ID na iyon para matukoy natin ang mga pinakamahihirap sa ating bayan?

REP. TEVES. Again, it may be enough for that specific purpose, but again, this is for them to be able to access another type of service. Halimbawa, puwede

kang mag-access niyan, puwede ka bang bumoto, hindi ba? Bakit pa natin pahihirapan ang taumbayan sa maraming ID na puwede naman isa na lang.

REP. BROSAS. Yes. Paano po nakakatulong ang isang ID lamang para ma-identify o makatulong para sa mga mahihirap nating kababayan kung halimbawa sinasabi ninyo kanina na mayroon lamang ilang beses na puwedeng magpalit ng address? Iyon po ang tanong kanina, paano kung isang maralita na na-demolish ng apat na beses, mayroon tayong mga kasong ganoon, ibig po bang sabihin hindi na siya makaka-avail ng ID na ito?

REP. TEVES. Hindi naman ganoon. There is no limit in the change of address. Hindi ko alam saan ninyo nakuha iyon. Sinasabi ko lang na wala ngang bayad ang ID. Kapag nawala mo, babayaran mo ang pangalawang ID.

REP. BROSAS. Opo. Pangalawa po iyon sa nais kong itanong kasi kung nawala nga rin ang ID nila, ibig sabihin magbabayad sila.

Kung pinakamahirap po ang gusto nating tulongan, therefore, parang hindi rin natin sila natulungan noon kung babayaran nila ulit ang ID nila, at sa susunod na masunugan sila, alam naman natin ang mga kaso ng urban poor, kadalasan po nasusunog ang mga area nila, nade-demolish o di kaya binabaha. Ito ang mga kalagayan sa ating mga maralitang taga-lungsod. Kahit po sa mga rural areas, may mga problema tayo sa mga address ng mga tao. Napakapraktikal po ng tanong.

REP. TEVES. Mme. Speaker, kaya nga I really insisted on the use of biometrics. You know why, sana binasa nila ang Bill nang mabuti. Kahit wala kang ID, you can use your thumb. Technically, you do not even have to pay for the second ID if you lose your first ID, because your biometric data is enough and acceptable and as good as the physical ID.

REP. BROSAS. Sa totoo lang po, maraming mga ID ang iba nating mga kababayan. Hindi natin maintindihan kung bakit kailangan pa nating iembudo sa iisang ID, at kapag ito ang nawala ay delikado lalo para sa kanila dahil hindi sila mabibigyan ng mga necessary na serbisyo na sinasabi natin na makapagtataas ng kanilang ekonomiya at magpo-progress ng kanilang kalagayan.

REP. TEVES. Mme. Speaker, sana huwag natin paikutin na naman ang taumbayan. Sinasabi natin kung nawala ang ID, wala nang serbisyo. Puwede nga ang biometric lang maski wala ng ID. Ano bang mahirap intindihin doon? It is very simple. Without your ID, use your thumb print. Mas nagbibigay tayo ng serbisyo sa taumbayan dahil sa tingin ko, halos imposibleng mawala niya ang daliri niya.

REP. BROSAS. Sa totoo lang, Mme. Speaker, G. Sponsor, marami nang database ang gobyerno. Mayroon na ito mga nagawang labor force survey sa iba't ibang mga ahensiya. Kung nagagamit naman sa mga ahensiya, bakit po kailangan pa natin ng isang buong Filipino ID System? Ano ba ang kaibahan nito kung ang gagamitin natin o ang gagamitin ng mga pinakamahihirap sa atin ay direkta mismo doon sa mga ahensiya na iyon?

REP. TEVES. Again, ibalik ko, mas kumbinyente sa isang tao ang isang ID lang or ang daliri niya lang. Sa susunod, wala namang nagbago, ginawa lang nating isa ang database na redundant. Ibig po sabihin ng redundant, parehong pangalan nakalagay sa iba't ibang imbakan ng datos sa ating iba't ibang ahensiya ng ating gobyerno.

Again, for ease of transaction, para matulungan ang taumbayan kaya ginawa nating isa lang ang database. Sa totoo lang, ang nakikita ko iyong ayaw lang ma-identify ang aangal dito. But I think majority of the Filipinos would prefer this because again, it will be easier for anybody who has that single ID.

REP. BROSAS. Mme. Speaker, gusto ko lang sundan ang aking sinasabi kanina dahil ang sagot ng Sponsor ay hindi patungkol doon. Pero nais ko sanang itanong din kung bukod doon sa biometric data, mayroon pa bang mga karagdagang impormasyon na gustong ilagay dito sa national ID na ito?

REP. TEVES. Mme. Speaker.

REP. BROSAS. Halimbawa po ang family income o iba pang personal na impormasyon, at mayroon bang disenyo o metodolohiya na gagamitin dito sa pagsasagawa nito?

REP. TEVES. Mme. Speaker, kanina ko pa sinasabi, pabalik-balik, lahat ng impormasyon na kailangan nakasaad sa ating Bill at kung gusto talaga nating ipaabot sa taumbayan kung ano ang nakalaan dito, it is very easy to post this Bill on our websites, and our constituencies would readily be informed. Isa pa, lahat naman tayo dito may koneksyon sa ating constituency, madali nating ipaabot sa kanila ang mga kinakailangang datos na kailangan ng ating FillID.

REP. BROSAS. Mme. Speaker, distinguished Sponsor, hindi naman po nasagot ang tanong ko. Anyway, the essential services na kailangan, na pupuwede namang ma-avail sa iba't ibang ahensiya, tapos ilalagay natin ang buo-buong impormasyon natin sa iisang ID lamang, na may enough data para mag-create ng comprehensive profile of persons, ng mga tao, ng kanilang spending habits, ng kanilang mga

kaibigan, ng kanilang mga acquaintances, ng kanilang mga property at kanilang mga pagmamay-ari, para itong thrive of information. Napakadelikado po talaga na ito lamang; it is a violation of our privacy, ang individual right po natin.

Kaya po sinasabi natin na baka nga mas okay pa na may ID ka sa ganito o sa ganyang ahensya o sa ganoon, pero ang buo-buong impormasyon, na kapag nakuha at na-misuse ng any individual, any ahensya, any na gustong gumamit ng ganyan ay napakadelikado. Kaya hindi rin ito makakabuti, baka nga detrimental pa ito para sa mga mahihirap na gusto rin nating protektahan at pagandahin ang buhay. Hindi po ba, Mme. Speaker, distinguished Sponsor?

REP. TEVES. Mme. Speaker, again, sana lang huwag na naman nating paikutin ang taumbayan. Wala namang nakasaad sa ID na ito na isulat dito kung sino ang mga kaibigan mo. Again, sana ang pag-usapan natin dito ang katotohanan lang, huwag tayong magpasok ng impormasyon na hindi katotohanan, dahil sa ganoon, pinapaikot natin ang taumbayan.

Sana ma-point out ninyo kung saan dito sa Bill nakalagay na kailangan mo isulat ang mga kaibigan mo. Sa totoo lang, mas marami pang nalalagay na impormasyon sa social media accounts ng mga tao, doon nakalagay kung sino ang mga kaibigan mo.

Thank you, Mme. Speaker.

REP. BROSAS. Mme. Speaker, distinguished, nandiyan po ang lahat-lahat ng impormasyon sa inyo, at kapag nakuha ang kahit isa sa impormasyon ninyo, kahit nga ang mga impormasyon ng tatay, ng nanay, ng lahat ng involved sa inyo, ay nariyan. Nakalagay po dito sa panukalang batas.

Gusto ko lang po sabihin na sa isang constitutional law, Chapter V of the right to privacy, para siguro mas makatulong din sa atin, na the zones of privacy are recognized and protected in our laws. It further states:

Within these zones, any form of intrusion is impermissible unless excused by law and in accordance with customary legal process.

Narinig ko po kanina na kung walang court order, hindi naman ibibigay ang impormasyon, pero kapag hacking the system ang pag-uusapan, talaga naman walang garantiya ito.

The meticulous regard we accord to these zones arises not only from our conviction that the right to privacy is a constitutional right and the right most valued by civilized men, but also from our adherence to the Universal Declaration of Human Rights which mandates that, no one shall be subjected to arbitrary interference with his privacy and everyone has the right to the protection of the law against such interference or attacks.

Mme. Speaker, G. I sponsor, gusto ko lang sabihin na maaaring dapat tingnan, importante o mahalagang tingnan natin ang mga sinasabi sa atin ng Saligang Batas, at ipinapapaalala sa atin ng Universal Declaration of Human Rights na pahalagahan natin ang constitutional rights natin like the right to privacy, the right to life and liberty.

REP. TEVES. Mme. Speaker, tama po ang sinasabi tungkol sa Konstitusyon about human rights. Ang binanggit kanina na pangalan ng tatay, sa tingin ko sa lahat naman ng birth certificate ay nakalagay doon ang pangalan ng nanay at tatay. Hindi naman siguro kailangang itago ito sa taumbayan.

REP. BROSAS. Okay. Mme. Speaker, distinguished Sponsor, nais ko pong sabihin na nabanggit sa isang news story na maaaring gamitin ang National ID System para pataasin ang financial inclusion sa bansa. Ibig sabihin ba nito ay gagawing available ng gobyerno ang national ID database sa mga bangko? Anong ahensya po ang hahawak ng national ID database, ang DICT, tama po ba?

REP. TEVES. It is not accessible to banks. Sa totoo lang, ang bangko, hindi naman nangangailangan ng impormasyon mo kung hindi ikaw ang lalapit sa bangko at mangungutang ng pera. So, nasasaiyo na kung ibibigay mo sa kanila o hindi. Simple lang iyon, kung hindi mo ibigay sa kanila, hindi ka nila pauutangin. Hindi naman sila magpipilit na kunin ang data mo para umutang ka sa kanila. It does not work that way.

REP. BROSAS. Mme. Speaker, distinguished Sponsor, maaaring may mga transaksyon na mangangailangan ang bangko. Halimbawa po, kahit ang 4Ps natin, dumaraan sa LandBank. Ibig bang sabihin, kapag ginamit nila ito, buong-buong makukuha ng mga bangko ang kanilang mga impormasyon?

REP. TEVES. Again, ang paggamitan ng 4Ps ang impormasyon ng 4Ps. Kahit tanungin ko kayo, mayroon ba kayong botante or constituent na nakakakuha ng benepisyo ng 4Ps na wala siyang ibinibigay na datos sa kinukunan niya ng benepisyo? I do not think so, Mme. Speaker.

REP. BROSAS. Kaya po sinasabi natin ang pangamba natin na buong-buo na makukuha ng mga bangko ang mga impormasyon na ito. Buong-buo nila na pupuwede at maaaring gamitin sa kung saan nila gusto. Ngayon, nais ko ipunto na kung poorest of the poor ang target para sa social services, hindi ba ipinagkakait natin ang mga batayang serbisyo sa mas nakararami dahil may ilan lang na makikinabang dito?

Hindi ba dapat patas na natatamasa ang edukasyon, serbisyong pangkalusugan at iba pang serbisyo?

REP. TEVES. Alam mo, sa totoo lang, mayroon bang nag-aaral na walang identification, wala naman yata. Mayroon bang tinatanggap sa eskuwela na walang identification? I do not know what is the problem. When you say equality and reception of service, hindi ba hindi ka makakapag-aral kung wala kang identification? Paano ka tatawagin ng teacher mo kung wala kang pangalan?

REP. BROSAS. Mme. Speaker, hindi ko gustong papuntahin sa mga individual lamang na pangangailangan ang ating pinag-uusapan. Gusto po nating i-address ang buo dahil nagsimula tayo sa pagtatanong kaugnay doon kung paano ito makakatulong para iangat ang kalagayan ng pinakamahihirap sa ating bayan.

Sa tingin po ng Kinatawan na ito this will not cure the basic infirmities of social services. Ang kailangan po natin talaga ay minsan wala naman tayong pondo, tapos ang mga nagaganap na pribatisasyon sa edukasyon, sa kalusugan at iba pang serbisyo, ito talaga ang problema natin at hindi ang pagdadagdag ng isa pang ID, babayaran ng maralita kapag nawala niya, at kapag apat na beses na siyang mawalan ng lugar, hindi na siya makakakuha. Lalo pong made-disenfranchise ang kalakhan ng mga mamamayan natin.

Kung kaya, Mme. Speaker, distinguished Sponsor, naniniwala ang Representasyong ito na hindi sagot ang pag-isyu ng panibago na namang identification card para umano paunlarin ang social service delivery sa bansa. We assert that such measure will not cure the basic problems of social service delivery in the country: meager budget for direct social services, privatization of health care, housing, education, and other basic services, and patronage politics down to the local level. We believe that existing databases of personal information are sufficient for government programs to reach intended beneficiaries.

While it prohibits unlawful disclosure of personal information, the National ID System Bill pending in Congress—ito po iyon—does not have a penal provision for such. We expect that more data leaks similar or even worse in magnitude compared to the “Comeleak” breach of voters’ personal information at the expense of personal privacy. Nangangamba po kami, Mme. Speaker, Mr. Sponsor, na ang pagkokonsentra ng napakaraming sensitibong datos sa iisang identification card ay maglalagay sa mga mamamayang Pilipino sa mas bulnerableng position.

Lastly, Mme. Speaker, Mr. Sponsor, hindi magandang senyales ang pagkakaroon ng National ID System sa konteksto ng tumitinding State-sponsored killings, partikular sa mga kritiko ng gobyerno. At

a time when more and more military officers are occupying key government positions and extrajudicial killings persist, reviving the idea of a National ID System sends an ominous sign to Filipinos resisting fascist rule and defending civil liberties. We fear that the National ID System will be used to conduct intensified surveillance and carry out more bloody operations against activists and even drug addicts amid the Armed Forces of the Philippines’ all-out-war campaign and the war on drugs. It will facilitate the creation of a “Big Brother” State constantly spying on every move of its citizens.

Maraming salamat po, Mme. Speaker. Maraming salamat po, Mr. Sponsor.

REP. TEVES. Thank you.

THE DEPUTY SPEAKER (Rep. Garin, S.). Thank you, Honorable Brosas.

The Floor Leader is recognized.

REP. ROA-PUNO. Mme. Speaker, I move that we recognize the Hon. Ariel “Ka Ayik” B. Casilao of the Party-List ANAKPAWIS for his interpellation.

I so move, Mme. Speaker.

THE DEPUTY SPEAKER (Rep. Garin, S.). Honorable Casilao is recognized. Please proceed.

REP. CASILAO. Thank you, Mme. Speaker. Magandang gabi.

Will the distinguished Sponsor, yield to some questions?

REP. TEVES. By all means.

REP. CASILAO. Mme. Speaker, Mr. Sponsor, matanong ko lang po, ilang milyong ngayon ang walang birth certificate?

REP. TEVES. According to the data of our colleagues, seven million, according to his data.

REP. CASILAO. Galing po iyan sa PSA, am I correct?

REP. TEVES. Ewan ko, kasama ninyo kanina iyong nagbanggit niyan.

REP. CASILAO. Mme. Speaker, being the defender and the Sponsor of this Bill, I believe it is incumbent upon him to prepare such data. And I would like to know the specific and clear records from our competent agencies that laid down the need for registering and eventually for instituting a national ID? So, again, Mme. Speaker, may I know if the Gentleman, the Sponsor,

possesses a record, official, stating what percentage of our population today are without birth certificate?

REP. TEVES. Mme. Speaker, nakalagay, you can see in the Internet, it is 7.5 million, but sa totoo lang, hindi importante sa Bill na ito ang datos na iyan. Dahil sa totoo lang, kung wala kang birth certificate you can always go for late registration later in life kahit wala kang birth certificate. Kaya hindi na namin binigyan ng ganoong importansya iyon dahil kahit mayroong ganoon, hindi iyon magiging hadlang sa pagkakaroon ng national ID.

REP. CASILAO. Mme. Speaker, I asked that question basically as important predicate of my interpellation. Why? Maitanong natin, bakit ganoon kalaki ang bilang ng ating mga mamamayan ngayon na wala pang hawak na opisyal na record ng birth certificate and here we are deliberating a Bill—the National ID System Bill—that mandatorily requires, at the age of 18, to possess such ID when in fact, the basic solution of identifying our population possessing a basic document of his identification failed, with a number of 7.5 million without a clear record in our government agencies with regard to their birth certificates?

Now, Mme. Speaker, may I know from the distinguished Sponsor how much will it cost to institute such iris scan technology, biometric technology, printing of ID records or ID, the microchip to be used as a storage facility for the data, for information to be provided by the people, Mme. Speaker?

REP. TEVES. Ganito, we will put P2 billion a year for this, for three years for this project and for the kick-off. Sa totoo lang, mayroon na namang iyong database, mayroon na tayong nakaimbak na database, gagawin lang natin is hindi naman tayo mag-i-start from zero, na magbabago pa tayo ng database. Ginawa lang natin, iyong nakaimbak na database, gawin natin sa isang imbak.

REP. CASILAO. Precisely, my point, Mme. Speaker, the Sponsor himself stated repeatedly from the previous interpellators that we have data from the different agencies, SSS, PhilHealth, Housing, Pag-IBIG and, in fact, we have iyong sinasabi kanina ni Congressman Tinio, na we have the cedula, why does not the government produce a single ID out of it without requiring anymore additional information?

It seems, kung ang talagang gustuhin ng ating kagalang-galang na Sponsor ng panukalang batas na ito, mayroon na po tayong mga ID na iyan. In fact, Mme. Speaker, Mr. Sponsor, alam ninyo po ba na ang kasalukuyang ID ngayon ng SSS, PhilHealth, Pag-IBIG, mayroon na silang UMID, unified ID? Nagawa nila

iyon without requiring new information. Bakit hindi po magkaroon na? In fact, sinasabi kanina at paulit-ulit, tayo ngang mga botante nagpaparehistro tayo, the COMELEC requires biometrics and we voluntarily submit to that requirement. May ID, delayed nga lang.

Ngayon, I cannot understand, Mme. Speaker, it seems that the Bill that we are currently deliberating on, the government seems to establish a police state, cloaking and hiding under the excuse of convenience and redundancy.

Mme. Speaker, may I know from the distinguished Sponsor, alam po ba ng kagalang-galang na Sponsor, sa kasaysayan ng ating bansa, mayroon na pong ganitong batas na naipatupad? May I know if the distinguished Sponsor has the knowledge.

REP. TEVES. Marami na tayong ginawang batas before pero hindi siya naisabatas, hindi siya natuloy. And if I may answer the previous question kung bakit may additional na datos, we are doing that to improve the ID system, to improve the identification system.

REP. CASILAO. Precisely, Mme. Speaker, distinguished Sponsor.

Allow me to cite historical facts.

In 1973, under a dictatorial rule, the government, under President Ferdinand Marcos implemented the National Reference Card System. But, after he was ousted, democracy was restored, this law was replaced or abolished. The succeeding governments attempted to implement such ID system. In fact, in 2006, Administrative Order No. 308 was implemented but the Supreme Court ruled the unconstitutionality of that action.

Mme. Speaker, frankly speaking, noong isinalang po ang panukalang batas na ito, sa ilang mga nakaraang Kongreso, ito po ay naisalagay o nailagay sa Committee on Public Order and Safety primarily because the primordial consideration at that time, Mme. Speaker, at the height after the September 11 attacks and the need to institutionalize a measure to prevent a similar or worse actions or incidents of terrorist attacks in the Philippines. But, it went on a series of debates, and primarily, Mme. Speaker, the right to privacy overruled other government positions on that matter.

Now, we are deliberating almost the same content in the previous attempts, in the previous governments, in the previous administrations to institutionalize such a measure. However, it was deliberated in the Committee on Family Planning and Development. But, again, Mme. Speaker, it was clearly manifested in certain provisions of this Bill, the same fears, the same Supreme Court ruling, unfortunately, these provisions maintained.

While, Mme. Speaker, there are assurances from our distinguished Sponsor that at the proper time, in the

period of amendments, these provisions will be abolished, eradicated, deleted. But, clearly, Mme. Speaker, the intention remains that it seems the collection of a gamut of information from our individuals questions the intent and the underlying objective of this Bill.

Mme. Speaker, may I ask our distinguished Sponsor the technology will be used, sabi ninyo kanina, DICT po ang mangangalaga at mangunguna, lead agency, and the PSA. But, inamin po ng ating kagalang-galang na Sponsor, we do not have the technology. Am I correct, for the record, Mr. Sponsor, Mme. Speaker?

REP. TEVES. Wala kaming, wala tayong sinabing ganoon. I do not know where you heard that when we did not say anything.

REP. CASILAO. So, sino po, ano po ang teknolohiyang gamit natin para i-institutionalize ang proseso ng pangongolekta, pagbabangko ng impormasyong ito?

REP. TEVES. We already have that technology. Hindi ba bumoto kayo noong eleksyon, di ba? Nagpahalal kayo ng eleksyon, di ba? That is the same system as the COMELEC, the same system as the SSS and all other government agencies who gather biometric data. And, if I may refer to your earlier statement, were you mentioning about E.O. No. 420?

REP. CASILAO. Mme. Speaker, bumoto nga tayo. The COMELEC, the PSA is outsourcing the databank currently we are using. At sinabi na po kanina ito ng ating kagalang-galang din na Kinatawan ng BAYAN MUNA that they are using the Unisys databanking system, basically an outsource technology, at maging ang ating kagalang-galang na Sponsor kanina sinabi, kung mayroon pong gawang Pinoy na teknolohiya ay pupuwede nating ikonsidera. However, that is not the fact.

The fact remains that PSA has currently renewed its contract. The COMELEC is using the Smartmatic during our elections. Smartmatic is also a US-based company, not of our own.

Now, itinatanong ko po ito, Mme. Speaker, distinguished Sponsor, because in the event that we admit that we do not have this technology, and we rely on private entity offering such services, the amount of information that we will be surrendering to this technology administered professionally, not of our own people, not of the DICT, not of the PSA, but from the private entity in contract with the current government agency.

Now, Mme. Speaker, may I ask, sabihin natin agreeing doon sa line of argument, ii-store lahat ng impormasyong ito sa isang microchip, or should we say, sa isang teknolohiya ngayon na gamit—and I,

myself, am using SD cards, microchip for my personal use—tanong ko lang, technically, is this technology RFID-proof or hack-proof?

For purposes of debating on the quality of the information that we will be surrendering to a device, a microchip na paglalaanan at pagbabangkuhan ng iyong mga impormasyong ito, for the record, Mr. Sponsor, Mme. Speaker, is it RFID-proof, hack-proof?

REP. TEVES. Yes. Digital information, if encrypted, the card is tamper-proof.

How about hacking? We can never say 100 percent because I do not think there is any database or any data store in this world that can say it is 100 percent hack-proof. Not even your personal doctor's data are leak-proof. It is that simple. We can never be too idealistic.

But, again, kahit iyong datos natin na sensitibo na nakalagay sa sariling doktor natin, I do not think it is even 100-percent safe from leak.

REP. CASILAO. Mme. Speaker, it is not about idealism. It is about the guarantee that that information that we surrendered to the State, to the agencies of our government will be used for a specific purpose. However, in the event of compromise, we cannot undo things that, at the end of the day, the information being compromised is more than, ang bigat na mawawala hindi lamang po ng indibidwal, kung hindi ng kanyang mamamayan. Kapag ang impormasyong ito ay nakompromiso, hindi po ba obligasyon ng ating Estado—kaya nga mayroong constitutional provision on the right to privacy, because the State, as a democratic State, recognizes the individual and the collective right to be left alone, and the manner of how the individual voluntarily surrenders the information he or she decides so is incumbent upon that individual. But again, Mme. Speaker, it seems that the Bill, the measure is forcing the individual, the Filipino people to, as a matter of a compulsory requirement at the age of 18, submit a gamut of information that is required by this Bill.

Now, Mr. Sponsor, Mme. Speaker, may I know also if he knows of countries instituting similar ID systems, and in the event or situation that these are compromised, what are the steps taken by these governments that we should consider? Because it is not said in any part of the Bill; ang nakasaad lang po dito, kapag ito ay ginamit, misrepresentation, there is a penalty, may penal provision po diyari. What if, ito po ay isang hypothetical na tanong, what if the government consciously, intentionally uses this information even if the Bill requires the personal approval or an order of a competent court or in case of an emergency when a person cannot physically provide consent? Ang tanong ko po, kahit na sinisiguro ng panukalang batas na ito iyong mga

rekwisitos kung papaano gagamitin ang impormasyong nasa kamay ngayon ng gobyerno, but in the event—how will we guard, how can we assure that the government itself will use this information for purposes of invoking public safety, national security, and so on and so forth? We are in a position that we cannot regulate the acts to be implemented by the government since they are the ones, hawak po nila ang impormasyon na iyan. That is why I would like na sabihin ko at itanong ko sa ating kagalang-galang na Sponsor, may naitala na po ba tayong pag-aaral sa panukalang batas na ito na may mga bansa na nagpatupad na ng centralized na ID system na ito at ginamit sa maling paraan at sabihin na natin, ginamit ito ng kanilang gobyerno sa maling paraan, at papaano po ang naging pagtugon doon, Mme. Speaker?

REP. TEVES. May I answer now, Mme. Speaker. Ang dami na kasi ng tanong eh. Ang dami na ng tanong, ang haba-haba ng tanong.

Unang una, siyam na lang na bansa ang walang ID system. Sa Southeast Asia, Pilipinas lang ang walang National ID. I hope that answers the question. And kung ibabalik natin kanina, nag-mention ang Kinatawan, noong 2006, again, I am asking the Gentleman, is he referring to EO No. 420?

REP. CASILAO. Yes, Mme. Speaker, distinguished Sponsor.

REP. TEVES. Sabi niya kasi—kaya madalas kong sinasabi, huwag nating paikutin iyong taumbayan—ang sabi niya kanina, iyong EO No. 420, hindi pinayagan ng Supreme Court. Sa totoo lang, okay ang Supreme Court doon.

REP. CASILAO. Mme. Speaker, may I ask the distinguished Sponsor to lay down certain provisions. Yes, there were certain provisions declared constitutional but there were certain provisions declared unconstitutional.

REP. TEVES. If I may answer, the whole EO No. 420 was upheld by the Supreme Court. Again, huwag natin paikutin iyong taumbayan. Kung ano lang iyong katotohanan, iyon ang sabihin natin. Kung sinabi kasi natin iyong hindi katotohanan, kawawa iyong taumbayan, nagkakaroon ng misinformation at fake news.

Again, how can we say that EO No. 420 was struck down when it was upheld by the Supreme Court? Hindi ba, again, simple lang, ...

REP. CASILAO. Mme. Speaker.

REP. TEVES. ... kung ano iyong katotohanan iyon ang sabihin natin sa taumbayan.

Thank you.

REP. CASILAO. Mme. Speaker, I stand corrected on the number. My reference is Administrative Order No. 308, and it was in the time of Fidel V. Ramos when the Supreme Court, in 1998, struck down certain provisions as being unconstitutional. I stand corrected on that.

REP. TEVES. Mme. Speaker.

REP. CASILAO. It was not Executive Order No. 420.

REP. TEVES. Mme. Speaker, hindi lang iyong numero iyong mali, pati iyong taon, 2006. Ngayon mali na naman, sabi 1998. Hindi 1998 iyong EO No. 308, 1996.

REP. CASILAO. AO, AO.

REP. TEVES. AO?

REP. CASILAO. Administrative Order No. 308.

REP. TEVES. Yes, AO No. 308 was 1996, hindi 1998.

REP. CASILAO. No, the Supreme Court decided in 1998 that it was ...

REP. TEVES. Okay.

REP. CASILAO. ... null, void, and unconstitutional. Correct?

REP. TEVES. Thank you.

REP. CASILAO. Now, Mme. Speaker, hindi po ito pag-iikot ng isipan ng taumbayan. Remember, Mme. Speaker, we are a deliberative Body. In the case of this pending Bill that we are currently discussing, the need to discuss all details is incumbent upon each Member who wishes to be apprised, to be informed. And it is incumbent upon the Sponsors to defend the data that they possess. What I am trying to drive at, Mme. Speaker, distinguished Sponsor, nandoon na po tayo sa usapin ng convenience. Sa totoo lang po, totoo naman iyong sinasabi kanina ng ating kagalang-galang na Sponsor. Kapag ikaw ay nag-loan sa bangko—and I myself in my personal experience—kailangan mo ng isang katutak na dokumento para patunayan ang kapasidad mo, at bago ka bigyan ng bangko ng pagkakataon na kung anuman ang hiningi mo sa kanila, kailangan mong ma-comply ang mga rekisitos na ito.

Again, the problem with convenience—it is not about instituting a new problem. If the distinguished Sponsor insisted on solving the problem of our people regarding the possession of multiple IDs, ang una sigurong tanong

at una nating resolbahin ay kung ang ating gobyerno ba ay may kakayanan na sa pagdating sa mga kinakailangang dokumentong ito, na sa unang yugto pa lang, that the government has the data. And for purposes of issuing such identification, for whatever purpose sa kanyang mga transaksyon, may it be government or private, a single ID with basic information, I think, Mme. Speaker, would suffice. But requiring the information stipulated under this proposed Bill is not only illogical but also a problem, and this Representation insists on the possibility of this gamut of information possessed by our government being abused.

Siguro magkaiba ang aming tindig, Mme. Speaker, ng Mr. Sponsor, and I believe—tatanungin ko siya, does he trust the government to possess the information required under the Bill?

REP. TEVES. Ako, I trust the government with everything. I will give everything. I will give all my information, by all means.

REP. CASILAO. Mme. Speaker, I fully respect the answer of our distinguished Sponsor. However, if you ask me, I want to trust our government to possess this information which the people will entrust and to put into a certain process and put into a certain agency, but historical records speak of the tendency to abuse and the tendency—paulit-ulit po kanina na sinasabi ng ating kagalang-galang na Sponsor, there are no certainties or absolutes in this world, and we cannot guarantee an absolutely hack-proof technology.

Kaya nga po ako ay nagtataka at nagnanais na kung gustuhin talaga nating maisaayos ang nagkabuhol-buhol na iba't ibang mga ID na hawak ng ating mga mamamayan ngayon, sa tingin po ng kinatawang ito, sapat na po na ang ating gobyerno, gamit ang mga impormasyong kasalukuyang hawak niya, na mag-issue ng isang centralized na ID na hindi na kailangan ng ano pa mang dagdag na impormasyon.

Mme. Speaker, distinguished Sponsor, in the event, and for the record, I would like to repeat na talagang wala naman itong matatanggal. There is an assurance from the Sponsors of the Bill that matatanggal itong mga tinatawag na mga additional requirements such as political affiliation, philosophical, religious, etong current health, educational and genetic records. Ano po ba ang balak tanggalin at napagkaisahan ng ating—puwede po bang malaman ng kagalang-galang na Sponsor ang napagkaisahan na ng mga Sponsors na probisyon na nais nilang tanggalin? For record purposes.

REP. TEVES. Yes, kanina nabanggit na iyong religious, philosophical or political affiliations and also, iyong sa, iyong ...

REP. CASILAO. Number three, an individual's current health, educational, and genetic records. Will

these be or do the Sponsors already collectively agreed that these will be deleted?

REP. TEVES. Come again?

REP. CASILAO. Number three—an individual's current health, educational, and genetic records. May I know if the Sponsors collectively decided to delete these?

REP. TEVES. Yes, it will be deleted.

REP. CASILAO. ...section? For the record also, the "record of any proceeding on any offense committed or alleged to have been committed by an individual" will be deleted also? Number four.

REP. TEVES. We will be deleting in the definition of terms the "sensitive personal information."

REP. CASILAO. The entire section?

REP. TEVES. Entire, yes.

REP. CASILAO. Thank you, for that ...

REP. TEVES. Entire "Y."

REP. CASILAO. Thank you for that answer, categorical answer, Mr. Sponsor, distinguished Sponsor, Mme. Speaker.

Now, let us go to these other requirements to be data-banked. In the event that we have this or—of course, we will purchase the iris scanner technology. Am I correct? We will purchase this?

REP. TEVES. Yes, we will purchase all the equipment necessary for this, and we already have a budget for 2018, P2 billion.

REP. CASILAO. No, I suppose the P2 billion is for the entire program.

REP. TEVES. Yes.

REP. CASILAO. Kaya nga po ako ay nagtataka noon sa DBCC, binigyan na ng budget wala pang batas na apruba. Sa P2 billion na ito, bibili tayo ng iris scanner,...

REP. TEVES. Yes.

REP. CASILAO. ...ano po? Ilalagay natin iyan sa 15 regions natin, sa lahat ng regions? Sa lahat ng ...

REP. TEVES. Only in the implementing agencies.

You know, I think, we will start with kung saan kaya, then, later maglagay tayo ng mas marami kung kakayanan na ng gobyerno. Ganoon naman parati iyan, eh.

REP. CASILAO. Mme. Speaker, I asked that question because sabi natin, ang DICT ang lead agency together with the PSA dahil nga central banking system ito, at iyong mga karagdagang impormasyon na kukulumpunin na wala doon sa kulumpon ng mga impormasyon ng iba't ibang mga ahensiya ay manggagaling dito sa mga teknolohiyang binanggit. Itinanong ko po, at sinabi naman ng ating kagalang-galang na Sponsor, the P2 billion, ako po ay, sa tingin ko sa P2 billion na iyan, malaking bahagi diyan doon sa teknolohiya dahil nga, whether we like it or not, tanggapin man natin o hindi, sa kasalukuyang kalagayan po ng ating mga ahensiya ngayon, wala pa tayong kakayahan at wala pa tayong kasalukuyang teknolohiyang nagbibigay niyan. Iyan po ay inaasa natin sa ating mga private partner entities.

Itinatanong ko po, sa P2 billion na iyan na initial or for the first year's funding, in 2018, bibili tayo ng mga teknolohiyang iyan at ilalagay natin sa mga ahensiyang iyan. Am I correct to understand na ang mga teknolohiyang iyan ay, una, to get the most number of qualified population natin, ilalagay natin iyan sa mga regional offices. Am I correct?

Dahil kung sa tingin natin nasa Kamaynilaan lang po iyan, papaano po iyong mga naninirahan sa ating iba't ibang probinsiya at munisipyo?

REP. TEVES. Again, kaya nga mayroon tayong DICT, hindi natin sinasabi na sa Kamaynilaan lang. We will start where we can start, then, later, it will trickle-down kung saan kaya ng gobyerno. Kung kinaya ng gobyerno na lagyan bawat barangay, bakit hindi, hindi ba? But, again, we always start with national, regional, provincial. That is how everything goes in this country.

REP. CASILAO. Mme. Speaker, distinguished Sponsor, may I know if the potential, immediate—in 2018, sabihin natin for the sake of argument, maipasa itong panukalang batas na ito, and of course, for immediate implementation na ito dahil nga binanggit na ng ating Department of Finance na may nakalaan na ito na budget kahit wala pa itong batas o hindi pa ito naisabatas o—kainggit nga e, sana tulad ng ibang mga gustuhin natin na magkaroon ng budget.

Pero—may I know the potential numbers to be catered on a yearly basis? For example, in 2018, may I know how many of the 104 million population will be required to submit the information required by this Bill?

REP. TEVES. We will start with senior citizens, PWDs, and 4Ps beneficiaries.

REP. CASILAO. May I know the exact figures?

REP. TEVES. I do not have the exact numbers, but again, senior citizens, PWDs and 4Ps.

REP. CASILAO. Mme. Speaker, may I request our distinguished Sponsor to provide us specific figures and listing. Of course, the distinguished Sponsor will invoke, it will be ironed out in the IRR.

REP. TEVES. It will be, definitely.

REP. CASILAO. Again, Mme. Speaker, for the purpose of our deliberation to be exhaustive on that, may I require the distinguished Sponsor to provide this Representation the data on a per year basis, because I believe and I assume that upon deliberation of this Bill, the agencies being invited to take part, to take an active role in this endeavor, in this Bill, have in their possession a feasibility study, because, Mme. Speaker, distinguished Sponsor, babalik po tayo sa unang katanungan ko, kung ilang milyon ba ang walang birth certificate. Kaya bang sagutin ng panukalang batas na ito ang problema na paulit-ulit na nagre-recur na problema—iyong problem po ng accessibility? Huwag pong sabihin ng ating kagalang-galang na Sponsor na dahil mayroon na tayong batas na ito maku-cure na iyan.

The very basic problem that this Representation has been raising from the start of this interpellation, Mme. Speaker, una, solusyunan muna natin, tingnan natin, aralin natin kung bakit mayroong ganyang bilang. Malaking bilang po iyan, na kahit isang dokumentong magpapatunay kung kailan siya ipinanganak ay wala siyang hawak dahil nga sa kawalan ng accessibility. And here, we are deliberating on a measure that this Representation believes in that area of debate na mauulit lamang po—mauulit lamang po.

So, Mme. Speaker, paulit-ulit pong binabanggit—again, I cannot accept the argument that in the event that the information will be compromised, hindi ko po narinig mula sa ating kagalang-galang na Sponsor, with “s,” Sponsors, kung ano ang mga hakbang na gagawin. Ang sinabi lang po at ang malinaw na tumatak sa aking isipan, Mme. Speaker, dahil po sa nangyaring “Comeleak” ay iyon po ang naging armas natin at batayan na magkaroon ng mas malinaw na batas kung papaano pangalagaan ang impormasyon. Siguro ang mas tamang tanong diyan, Mme. Speaker, sa nangyari sa “Comeleak” at kapag ito ay naisabatas at nire-require ang mas karagdagang impormasyon na wala at hindi nailantad doon sa “Comeleak,” hindi po ba mauulit ang ganyang kalapastangan? At kapag iyan po ay mangyari o mangyayari, hindi po malinaw sa Kinatawang ito kung ano ang mga probisyon na maglililaw. Ang sinasabi lamang po ng penal provision ay those who will tamper as an individual act, as a personal act, as a person

committing the tampering of the ID system. Bakit hindi po malinaw sa panukalang batas na ito how our people will guard if the government itself will tamper this information? How will you assure our Filipino people if the government will circumvent the provisions of this Bill or this law to invoke national security in lieu of persecuting his enemies or the enemies of this government? Hindi po iyan malinaw and I am not contented with the explanation of our distinguished Sponsor with regard to that arena.

Tanong ko, frankly, magkalinawan tayo, papaano kapag ang gobyerno, Mme. Speaker, distinguished Sponsor, ang gagamit ng impormasyong ito laban sa kanyang mamamayan? Ano po ang kasiguruhan ng panukalang batas na ito?

REP. TEVES. Mme. Speaker, kanina sa tingin ko, hindi naman ganoon sana kaimportante iyong numero because I do not think eight million, and eight million and one will make a difference, that is why I think the specific number is not important. But for the benefit of the distinguished interpellator, it is 6.5 million senior citizens; 1,000,443 PWDs; and 4.6 million CCT families.

So, diyan tayo magsisimula and expanding to all the citizens of the country.

REP. CASILAO. Thank you for that answer. May I know the answer for my previous and latter questions?

Ano po ang maisisiguro at ano po ang magsisiguro sa panukalang batas na ito kapag mismo po ang gobyerno ang gumamit?

REP. TEVES. Ganito. Kahit sino namang magkasala, di ba kaya nga mayroon tayong batas dahil kahit tauhan ka pa ng gobyerno na lumabag ka sa batas, then definitely, you will face the consequence of the law. It is that simple.

REP. CASILAO. Well, to end my interpellation, Mme. Speaker, distinguished Sponsor, thank you for the information you provided which consolidated my position to strongly oppose this measure. Mme. Speaker, again, hindi po kathang-isip, hindi po nangunguna ang takot kapag ang panukalang batas na ito ay maisasakatuparan. Dumaan na po tayo, the record of our history clearly speak for itself. I will not belabor my distinguished colleague in arguing details of our history pero malinaw ang sinasabi po ng Kinatawang ito, dumaan tayo sa ganyang mga pang-aabuso, dumaan na mismo that duty-bearers themselves are the ones abusing the duty that is incumbent upon them to protect and uphold.

With this measure, Mme. Speaker, I fear not without basis, but I fear that again I will return to my predicate statement that it seems this is a tool not of resolving inconvenience, multiple possession of ID, dahil sa totoo

lang po, Mme. Speaker, hindi nga po maresolba pa ang usapin na kawalan ng access ng ating mga mamamayan, kakulangan ng access. Pangalawa, kailangang linisin ng ating gobyerno ang red tape na usapin, iyong bureaucratic, very bureaucratic processes para maging convenient ang serbisyo ng ating gobyerno.

Sa tingin po ng Kinatawang ito, sapat na iyon, but with this proposed Bill, again, Mme. Speaker, we are deliberating, and even if we lose in the voting later on, this is a tool for a police State. This is a tool for persecution, political persecution.

Thank you, Mme. Speaker. Thank you, distinguished Sponsor.

REP. TEVES. Thank you.

THE DEPUTY SPEAKER (Rep. Garin, S.). Thank you. Thank you, Honorable Casilao.

The Floor Leader is recognized.

REP. ROA-PUNO. Mme. Speaker, there being no other Member who wishes to interpellate the Sponsor, I move that we terminate the period of sponsorship and debate.

I so move, Mme. Speaker.

THE DEPUTY SPEAKER (Rep. Garin, S.). Is there any objection? (*Silence*) The Chair hears none; the motion is approved.

REP. ROA-PUNO. Mme. Speaker, I move that we open the period of amendments.

THE DEPUTY SPEAKER (Rep. Garin, S.). Is there any objection? (*Silence*) The Chair hears none; the motion is approved.

The Floor Leader is recognized.

REP. ACOP. Mme. Speaker, may I be recognized.

THE DEPUTY SPEAKER (Rep. Garin, S.). The Floor Leader is recognized.

REP. ROA-PUNO. Mme. Speaker, I move that we recognize the Sponsor for any amendments that they might wish to introduce.

I so move, Mme. Speaker.

THE DEPUTY SPEAKER (Rep. Garin, S.). Is there any objection? (*Silence*) The Chair hears none; the motion is approved.

The honorable Sponsor is recognized.

REP. ACOP. Mme. Speaker, magandang gabi po. I would like to suggest minor amendments insofar as the proposed Bill is concerned.

THE DEPUTY SPEAKER (Rep. Garin, S.). The Floor Leader is recognized.

REP. ROA-PUNO. Mme. Speaker, I move that we recognize the Hon. Romeo M. Acop from the Second District of Antipolo City for his amendments.

THE DEPUTY SPEAKER (Rep. Garin, S.). The Honorable Acop is recognized.
Please proceed.

REP. ACOP. Thank you, Mme. Speaker.

Mme. Speaker, I would just like to propose minor amendments insofar as the proposed Bill being discussed is concerned.

On page 5, Section 4, subsection (y), may I move for the following individual amendments: Number one ...

REP. ROA-PUNO. Mme. Speaker.

THE DEPUTY SPEAKER (Rep. Garin, S.). Please proceed, with your kind indulgence, Honorable Acop.
The Floor Leader is recognized.

REP. ROA-PUNO. There being no Committee amendments, I move that we proceed to the individual amendments.

THE DEPUTY SPEAKER (Rep. Garin, S.). Is there any objection? (*Silence*) The Chair hears none; the motion is approved.

The Floor Leader is recognized.

REP. ROA-PUNO. Mme. Speaker, I move that we commence with the individual amendments.

THE DEPUTY SPEAKER (Rep. Garin, S.). Is there any objection? (*Silence*) The Chair hears none; the motion is approved.

REP. ROA-PUNO. Mme. Speaker, for his individual amendments, I move that we recognize the Hon. Romeo M. Acop from the Second District of Antipolo City.

I so move, Mme. Speaker.

THE DEPUTY SPEAKER (Rep. Garin, S.). The Honorable Acop is recognized. Please proceed.

INDIVIDUAL AMENDMENTS

REP. ACOP. Thank you, Mme. Speaker. Magandang gabi po sa ating lahat.

Mme. Speaker, I would just like to propose certain minor amendments insofar as the proposed Bill being discussed this evening is concerned.

On page 5, Section 4, subsection (y), may I move for the following individual amendments:

1. Delete the entire subsection “(y)” on “Sensitive personal information”;

2. Doing so, subsections “(z)” and “(aa)” shall be amended as subsections (y) and (z), respectively.

Also, under Section 7, Entries in the Filipino ID System, on page 11, lines 8 to 10, I move that we delete item numbers “(34)” and “(35)”, such that item numbers “(36)” and “(37)” shall be amended as the new items (34) and (35), respectively.

That would be all, Mme. Speaker.

THE DEPUTY SPEAKER (Rep. Garin, S.). Is this acceptable to the distinguished Sponsor?

REP. ARAGONES. We accept, Mme. Speaker.

THE DEPUTY SPEAKER (Rep. Garin, S.). The Floor Leader is recognized.

REP. ROA-PUNO. Mme. Speaker, I move that we accept the individual amendments as proposed by the Honorable Acop.

THE DEPUTY SPEAKER (Rep. Garin, S.). Is there any objection? (*Silence*) The Chair hears none; the motion is approved.

REP. ROA-PUNO. Mme. Speaker, there being no other Member who wishes to introduce individual amendments, I move that we close the period of amendments.

THE DEPUTY SPEAKER (Rep. Garin, S.). Is there any objection? (*Silence*) The Chair hears none; the motion is approved.

REP. ROA-PUNO. Mme. Speaker, I move for the approval on Second Reading of House Bill No. 6221.

I so move, Mme. Speaker.

VIVA VOCE VOTING

THE DEPUTY SPEAKER (Rep. Garin, S.). As many as are in favor of House Bill No. 6221, as amended, please say *aye*.

SEVERAL MEMBERS. *Aye*.

THE DEPUTY SPEAKER (Rep. Garin, S.). As many as are against, please say *no*.

FEW MEMBERS. *No*.

APPROVAL OF H.B. NO. 6221, AS AMENDED,
ON SECOND READING

THE DEPUTY SPEAKER (Rep. Garin, S.). The ayes have it; the motion is approved.

House Bill No. 6221, as amended, is hereby approved on Second Reading. (*Applause*)

REP. ROA-PUNO. Mme. Speaker.

THE DEPUTY SPEAKER (Rep. Garin, S.). The Floor Leader is recognized.

REFERRAL OF HOUSE RESOLUTIONS
ON INQUIRIES IN AID OF LEGISLATION

REP. ROA-PUNO. Mme. Speaker, in accordance with our Rules Governing Inquiries in Aid of Legislation, I move that we refer the following House Resolutions to the appropriate Committees:

House Resolution No. 1188 re the allegedly grossly disadvantageous lease contract entered into by the Department of Trade and Industry (DTI), the Philippine Exporters Confederation, Inc. (Philexport), and the Manila Exposition Complex, Inc. (MECI), to the Committee on Good Government and Public Accountability;

House Resolution No. 1189 re the Avian Flu outbreak, to the Committee on Agriculture and Food;

House Resolution No. 1190 re the anomalous procurements of Negros Oriental 2 Electric Cooperative, Inc. (NORECO II) of the province of Negros Oriental, to the Committee on Energy;

House Resolution No. 1191 re the anomalous procurements of Negros Oriental 2 Electric Cooperative, Inc. (NORECO II) of the province of Negros Oriental, to the Committee on Energy;

House Resolution No. 1192 re the anomalous procurements of Negros Oriental 2 Electric Cooperative, Inc. (NORECO II) of the province of Negros Oriental, to the Committee on Energy;

House Resolution No. 1193 re the Bird Flu outbreak in the province of Pampanga with the end in view of preventing the occurrence of such kind of outbreak to other provinces, to the Committee on Agriculture and Food;

House Resolution No. 1201 re the socio-economic and environmental impact of reclamation projects under the National Reclamation Program (NRP), to the Committee on Natural Resources;

House Resolution No. 1202 re the violent dispersal of the striking workers of the Korean-owned banana plantation Shin Sun Tropical Fruit Corp., to the Committee on Labor and Employment;

House Resolution No. 1203 re the illegal arrest of a peasant leader and filing of trumped-up charges against twenty-one peasant activists and members of ANAKPAWIS Party-List in Hacienda Uy, municipality

of San Andres, Quezon Province, to the Committee on Agrarian Reform;

House Resolution No. 1204 re the continuing deprivation of the rights to land of agricultural worker-members of WADECOR Employees Agrarian Reform Beneficiaries Association, Inc. (WEARBAI) by the Tagum Agricultural Development Corporation (TADECO) In Carmen Town, Davao del Norte, to the Committee on Agrarian Reform;

House Resolution No. 1208 re the spate of road mishaps involving heavy vehicles resulting in either death or serious injury of other motorists and pedestrians, to the Committee on Transportation;

House Resolution No. 1209 re the alleged drug-related extrajudicial killing of 17-year-old student, Kian Loyd Delos Santos, by police forces, to the Committee on Human Rights;

House Resolution No. 1211 re the status of the National Coast Watch System, to the Committee on National Defense and Security; and

House Resolution No. 1212 re the alleged purchase and installation of fake train safety equipment of the Metro Rail Transit - 3 Line, to the Committee on Good Government and Public Accountability.

I so move, Mme. Speaker.

THE DEPUTY SPEAKER (Rep. Garin, S.). Is there any objection? (*Silence*) The Chair hears none; the motion is approved.

REP. ROA-PUNO. Mme. Speaker, we are in receipt of a message from the Senate informing the House that the Senate passed with amendments the following:

House Bill No. 4934, creating a barangay to be known as Barangay San Isidro in the municipality of Titay, Province of Zamboanga Sibugay;

House Bill No. 4937, creating a barangay to be known as Barangay Care in the city of Tarlac, province of Tarlac; and

House Bill No. 4940, creating a barangay to be known as Barangay Liwon in the municipality of Asipulo, province of Ifugao.

We have been advised that the Committee on Local Government, Sponsor of the said House Bills, as well as the authors thereof, has no objection to the amendments introduced thereto by the Senate.

Mme. Speaker, in accordance with our Rules, May I make an omnibus motion to concur with the Senate amendments to House Bills No. 4934, 4937 and 4940.

I so move, Mme. Speaker.

THE DEPUTY SPEAKER (Rep. Garin, S.). Is there any objection? (*Silence*) The Chair hears none; the motion is approved.

REP. ROA-PUNO. Mme. Speaker, I move that we proceed to the Additional Reference of Business.

THE DEPUTY SPEAKER (Rep. Garin, S.). Is there any objection? (*Silence*) The Chair hears none; the motion is approved.

ADDITIONAL REFERENCE OF BUSINESS

The Secretary General read the following House Bills on First Reading and Committee Report, and the Deputy Speaker made the corresponding references:

BILLS ON FIRST READING

House Bill No. 6265, entitled:

“AN ACT MANDATING THE INSTALLATION OF DASHBOARD CAMERAS IN VEHICLES AND PROVIDING PENALTIES FOR VIOLATION THEREOF”

By Representative Biazon
TO THE COMMITTEE ON TRANSPORTATION

House Bill No. 6266, entitled:

“AN ACT SEPARATING THE SAN EMMANUEL NATIONAL HIGH SCHOOL – ANNEX LOCATED IN BARANGAY SAN PABLO, TACURONG CITY, PROVINCE OF SULTAN KUDARAT INTO A DISTINCT AND SEPARATE NATIONAL HIGH SCHOOL FROM SAN EMMANUEL NATIONAL HIGH SCHOOL, TO BE KNOWN AS SAN PABLO NATIONAL HIGH SCHOOL AND APPROPRIATING FUNDS THEREFOR”

By Representative Mangudadatu (S.)
TO THE COMMITTEE ON BASIC EDUCATION AND CULTURE

House Bill No. 6267, entitled:

“AN ACT SEPARATING THE UPPER KATUNGAL NATIONAL HIGH SCHOOL – TNHS ANNEX LOCATED IN BARANGAY UPPER KATUNGAL, TACURONG CITY, PROVINCE OF SULTAN KUDARAT INTO A DISTINCT AND SEPARATE NATIONAL HIGH SCHOOL FROM TACURONG NATIONAL HIGH SCHOOL, TO BE KNOWN AS UPPER KATUNGAL NATIONAL HIGH SCHOOL AND APPROPRIATING FUNDS THEREFOR”

By Representative Mangudadatu (S.)
TO THE COMMITTEE ON BASIC EDUCATION AND CULTURE

House Bill No. 6268, entitled:

“AN ACT DEFINING ABUSE TOWARDS DIFFERENTLY-ABLED SENIOR CITIZENS, PROVIDING FOR PROTECTIVE MEASURES FOR VICTIMS, PROTECTION FROM ABUSE, AND PRESCRIBING PENALTIES THEREFOR”

By Representative Olivarez
TO THE COMMITTEE ON POPULATION AND FAMILY RELATIONS

House Bill No. 6269, entitled:

“AN ACT ESTABLISHING A FIELD OFFICE OF THE NATIONAL BUREAU OF INVESTIGATION (NBI) IN MAASIN CITY, SOUTHERN LEYTE”

By Representative Mercado
TO THE COMMITTEE ON JUSTICE

House Bill No. 6270, entitled:

“AN ACT DECLARING BARANGAY GUINSAUGON IN SAINT BERNARD, SOUTHERN LEYTE AS AN ECOTOURISM SITE AND APPROPRIATING FUNDS THEREFORE”

By Representative Mercado
TO THE COMMITTEE ON TOURISM

House Bill No. 6271, entitled:

“AN ACT MANDATING THE TRANSFER OF RADYO NG BAYAN DYSL IN SOGOD TO LILOAN, SOUTHERN LEYTE”

By Representative Mercado
TO THE COMMITTEE ON GOVERNMENT ENTERPRISES AND PRIVATIZATION

House Bill No. 6272, entitled:

“AN ACT ESTABLISHING AN IMMIGRATION OFFICE OF THE BUREAU OF IMMIGRATION IN MAASIN CITY, SOUTHERN LEYTE”

By Representative Mercado
TO THE COMMITTEE ON JUSTICE

House Bill No. 6273, entitled:

“AN ACT ESTABLISHING A PASSPORT ISSUING OFFICE OF THE DEPARTMENT OF FOREIGN AFFAIRS (DFA) IN MAASIN CITY, SOUTHERN LEYTE”

By Representative Mercado
TO THE COMMITTEE ON FOREIGN AFFAIRS

House Bill No. 6274, entitled:

“AN ACT ESTABLISHING THE NATIONAL LAND TRANSPORTATION AUTHORITY, APPROPRIATING FUNDS THEREFOR AND FOR OTHER PURPOSES”

By Representative Fuentesbella
TO THE COMMITTEE ON TRANSPORTATION

House Bill No. 6275, entitled:

“AN ACT TRANSFORMING THE OFFICE FOR TRANSPORTATION SECURITY INTO THE NATIONAL TRANSPORTATION SECURITY

REGULATORY COMMISSION AND FOR OTHER PURPOSES”

By Representative Fuentesbella
TO THE COMMITTEE ON TRANSPORTATION

House Bill No. 6277, entitled:

“AN ACT INSTITUTIONALIZING THE YOUNG FARMERS PROGRAM, PROVIDING FUNDS THEREFOR AND FOR OTHER PURPOSES”

By Representative Garin (S.)
TO THE COMMITTEE ON AGRICULTURE AND FOOD

House Bill No. 6278, entitled:

“AN ACT PROMOTING AND SUPPORTING THE DEVELOPMENT OF THE CORN INDUSTRY AND FOR OTHER PURPOSES”

By Representative Garin (S.)
TO THE COMMITTEE ON AGRICULTURE AND FOOD

House Bill No. 6279, entitled:

“AN ACT TO PROTECT WORKERS AND THEIR FAMILIES FROM THE HAZARDS OF WORKING IN AGRICULTURAL SITES”

By Representative Garin (S.)
TO THE COMMITTEE ON AGRICULTURE AND FOOD

House Bill No. 6280, entitled:

“AN ACT INSTITUTIONALIZING NATIONAL INTEGRATED CANCER CONTROL AND APPROPRIATING FUNDS THEREFOR”

By Representative Roa-Puno
TO THE COMMITTEE ON HEALTH

House Bill No. 6281, entitled:

“AN ACT ALLOWING FOR THE DEFERMENT OF THE PAYMENT OF FINANCIAL OBLIGATIONS OF ELECTRIC COOPERATIVES IN AREAS RAVAGED BY NATURAL AND MAN-MADE CALAMITIES”

By Representative Uybarreta
TO THE COMMITTEE ON ENERGY

House Bill No. 6282, entitled:

“AN ACT GRANTING INCOME TAX EXEMPTION TO ELECTRIC COOPERATIVES”

By Representative Uybarreta
TO THE COMMITTEE ON WAYS AND MEANS

House Bill No. 6284, entitled:

“AN ACT FURTHER AMENDING REPUBLIC ACT NO. 7277, AS AMENDED, OTHERWISE KNOWN AS THE ‘MAGNA CARTA FOR PERSONS WITH DISABILITY’, APPROPRIATING FUNDS THEREFOR, AND FOR OTHER PURPOSES”

By Representative Velasco-Catera
TO THE COMMITTEE ON SOCIAL SERVICES

House Bill No. 6285, entitled:

“AN ACT DECLARING JANUARY 18 OF EVERY YEAR A SPECIAL NONWORKING HOLIDAY FOR ALL KASAMBAHAY IN THE ENTIRE COUNTRY TO BE KNOWN AS ‘ARAW NG KASAMBAHAY’ ”

By Representative Fariñas
TO THE COMMITTEE ON REVISION OF LAWS

House Bill No. 6286, entitled:

“AN ACT ESTABLISHING A MEDICAL SCHOLARSHIP PROGRAM FOR QUALIFIED STUDENTS IN STATE UNIVERSITIES AND COLLEGES”

By Representative Hofer
TO THE COMMITTEE ON HIGHER AND TECHNICAL EDUCATION

COMMITTEE REPORT

Report by the Committee on Health and the Committee on Appropriations (Committee Report No. 366), re H.B. No. 6294, entitled:

“AN ACT INCREASING THE BED CAPACITY OF THE BILIRAN PROVINCIAL HOSPITAL IN ITS PROPOSED RELOCATION SITE IN BARANGAY LARRAZABAL, MUNICIPALITY OF NAVAL, PROVINCE OF BILIRAN, FROM SEVENTY-FIVE (75) TO TWO HUNDRED (200) BEDS, AND APPROPRIATING FUNDS THEREFOR”

recommending its approval in substitution of House Bill No. 874

Sponsors: Representatives Tan (A.), Espina and Nograles (K.A.)
TO THE COMMITTEE ON RULES

APPROVAL OF THE JOURNAL

THE DEPUTY SPEAKER (Rep. Garin, S.). The Floor Leader is recognized.

REP. ROA-PUNO. Mme. Speaker, I move that we approve Journal No. 15, dated August 29, 2017.

I so move, Mme. Speaker.

THE DEPUTY SPEAKER (Rep. Garin, S.). Is there any objection? (*Silence*) The Chair hears none; the motion is approved.

ADJOURNMENT OF SESSION

REP. ROA-PUNO. Mme. Speaker, I move that we

adjourn the session until Monday, September 4, 2017, at ten o'clock in the morning.

I so move, Mme. Speaker.

THE DEPUTY SPEAKER (Rep. Garin, S.). Is there any objection? (*Silence*) The Chair hears none; the motion is approved. The session is adjourned until Monday, September 4, 2017, at ten o'clock in the morning.

It was 8:42 p.m.